

Uprava Ljubljana, Knafjeva
ulica 6 — telefon št. 3122, 3123,
3124, 3125, 3126

Inzeratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. 6 — Tel. 3392, 3492.
Telefon št. 2455.

Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
Podružnica Celje: Kocenova ul. št. 2
Telefon št. 190.

Računi pri pošti ček zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga čisto 78.180,
Wien št. 105.241

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—,
za inozemstvo Din 40.—.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafjeva ulica 6, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126 Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2440,
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Prva obletnica pogodbe z Bolgarijo

Minilo je pravkar prvo leto dni, odkar je bil podpisan pakt večnega prijateljstva med Jugoslavijo in Bolgarijo.

Kolika sprememba med Balkanom nekdanj in sedaj! Kolika razlika med strastnimi političnimi spori, med neprestanimi nasprotji, ki so se prožila vedno na novo med balkanskimi narodi in vznevirjala Evropo ter jo opozarjala na ta kot kontinenta! Res da se je vedno znova pokazalo, da spori in nasprotja ne izvirajo toliko iz notranjih nesoglasij balkanskih narodov samih, marveč da so v poglaviti meri odsev velikih evropskih nasprotij, izraz rivalstev, ki so vladala med evropskimj velikimi narodi. Res je bilo tako, ali vendarle je ostala nad Balkanom moreča peza medsebojnega nezaupanja in pripravljenosti za medsebojno škodovanje, ako se je od katerekoli strani pojavila pobuda za to.

Nova balkanska politika je ustvarila drugačne razmere. Nastopila je atmosfera medsebojnega zblizavanja in zaupanja, stara nasprotstva so se omilila, ponekod popočno odstranila in v spremenjenem političnem ozračju je bilo mogoče za obče pomirjenje in složno sožitje storiti dela neprecenljive važnosti. Med nje spada gotovo kot najvažnejše — prijateljski pakt med Jugoslavijo in Bolgarijo.

Učinkovitost novega stanja moremo opazovati prav v sedanjih dobi. Vsa Evropa, ves svet se čedalje bolj razkrajja z novimi medsebojnimi nasprotji, formirajo se nasprotujoči si tabori in miroljubni narodi se po pravici borijo zoper razcep sveta v dva ideološka tabora, ki bi se med njima bolj in bolj uveljavljala vojna psihoza. Tako rekoč na vsakem koraku zadevamo na ta fatalna nasprotstva, oboroževanje se dovršuje in silnih, naravnost neverjetno orjaških razmerjih. Ali za čudo: Balkan je ostal domala zavarovan pred temi nasprotji, pred medsebojnimi hujskanjem in razdraženjem. Tolikokrat v zgodovini se je pokazalo, da so nasprotja med političnimi tabori v Evropi preskočila na Balkanski polotok in si tu najprej poiskala duška, tu eksplozirala najprej. Kakor da je bil naš polotok nekako preskušeno torišče kjer so najprej švigali plameni. naznanjajoči obči požar, ali vsaj opozarjajoči na njegovo nevarnost. Danes, ko ves svet je čit pod moro rastoče nevarnosti splošnega medsebojnega nezaupanja, ostaja Balkan miren, neprizadet tako rekoč in zatišen, vloga bojišča za medsebojna obračunavanja velikih je prepuštil brez zavidanja drugim polotokom. Izven dvoma je, da je prav jugoslovensko-bolgarski pakt večnega prijateljstva v bistveni meri pripomogel k tej osnovno važni spremembi, tako pakt sam, kakor tudi njegova predzgodovina, ki se je uveljavila z modrim državniškim posegom rajnega kralja Aleksandra Seveda je nadalje resnica da je storila osnovo za pomirjenje Balkana že Balkanska zveza, ki je dokumentirala in utrdila skupno voljo, da se balkanske zadeve rešujejo in urejajo po lastni volji in da se pred vsem čuva doseženo stanje in na niem zasnovani mir. Saj pomeni prijateljski pakt med Bolgarijo in našo državo izvrševanje zasnove, ki spada k temeljem Balkanske zveze.

Bile so opasne prilike za porušenje ravnotežja v političnem razpoloženju na Balkanu. Zakaj kakor nekdanj bi mogle tudi sedaj semkaj preskočiti kliče razdora, ki je v sosedstvu povzročil ponovno huda, ali celo prav nevarna nasprotja. Bilo je tako v času ko so se pojavile velike divergencije med silami na Sredozemskem morju in ko se je zdelo, da se bodo v ta nasprotja uvrstili tudi narodi, ki na sredozemskih spori niso neposredno zainteresirani. Druga opasnost, da se znova razsolje Balkan, se je blizala s tem, da se je jačila ona velika sila, ki je bila v svetovni vojni glavni faktor velike borbe, v kateri so si stale nasproti centralne in antantne sile. Saj ni manjkalo znamenj, da se giblje politični koncept v ideji zbiranja nekdanjih zaveznikov, pa hkrati nekdanjih nasprotij. Bilo bi zelo napak, ako ne bi vzeli v pretres tudi te razvojnne možnosti, zakaj na tej primerjavi je mogoče tem boljše oceniti dejanski razvoj, ki je bil na srečo brez primere ugodnejši. Obnova Nemčije ni dovela do obnove notranjih nasprotij na Balkanu, nasprotno; odkar se je pokazalo da želi nemška politika ostati z našim polotokom le v konstruktivnih stikih, se je notranja trdnost v tem področju še povečala in vrednost sklenjenih paktov še ojačala. To so vrednote, na katere nemški zunanji opazovalci često pozabijo ali jih vsaj ne cenijo dovolj. Za nas pa pomembno vedno znova potrditev, da se je sedanje stanje v tem delu Evrope prav krepko utrdilo in konsolidiralo pa nadalje da je spoznanje o tem prodrlo že na splošno. In v teh deistvih ležijo obenem močne opore obstojem pogodbam pa garancija za bodočnost.

NAŠI DRŽAVNI DOHODKI

Po novem proračunu bodo znašali 1270 milijonov din več — Ekspoze finančnega ministra v proračunski razpravi

Beograd 26. jan. p. Finančni odbor Narodne skupščine je danes zaključil razpravo o proračunskih izdatkih posameznih ministrstev. Finančni minister Dušan Letica je nato podal daljši ekspoze o proračunu dohodkov ki je bil po krajši debati prav tako sprejet. V ekspozeu je med drugim izjavil:

Kakor sem že imel priliko povedati v finančnem odboru, znesek 1270 milijonov, dinarjev, za kolikor je proračunski predlog dohodkov večji od sedaj veljavnega proračuna nikakor ne predstavlja nove fiskalne obremenitve. Tu ne gre torej za nove davatve (z malo izjemo), niti za kak nov pritisk davčnega vijaka. Gre samo za dvig dohodkov v zvezi z zboljšanjem gospodarskega stanja v naši državi. Ves ta znesek 1270 milijonov se nahaja skoro brez izjeme že v presežkih dohodkov po sedanjem proračunu za leto 1937-38, tako da je predlog le izraz teh presežkov in jih samo pri-
bija, ne pa ustvarja.

Razdelitev poviška

Kako je treba ta presežek dohodkov razdeliti? 665 milijonov ali 52,3% so gospodarski dohodki, torej dohodki brez vsakega značaja davatve. To so dohodki ki jih ima država ne kot davčna oblast marveč kot lastnik in industrijec. Prometne ustanove so udeležene s 364 milijoni, gozdovi in rudniki s 131,1 milijona. Ostanek približno 146 milijonov odpade na ostala državna in gospodarska podjetja in ustanove. Tu naj pripomnim, da je primanjkljaj, ki ga izkazuje proračun dohodkov Državne hipotekarne banke v znesku 9,8 milijona, v zvezi z odpisom terjatev, ki ga je ta ustanova izvedla zaradi priprave uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov in zaradi podeljevanja olajšav hipotekarnim dolžnikom v smislu sklepa ministrskega sveta iz oktobra lanskega leta.

Od fiskalnih dohodkov v znesku 605 milijonov dinarjev ali 47,7% od celokupnega povečanja, zavzemajo dohodki od posrednih davkov nad tri četrtine (77,5%) ali 469 milijonov. Tu je v šest tudi davek na poslovni promet, ki takisto prihaja na ramedna potrošnikov. Dohodki od posrednih davkov se ne pobirajo na prisilni podlagi javnih oblastev. Ti dohodki so sestavni del cene tistega potrošnega blaga, pri katerem je potrošnja odvisna od kupne moči in volje do potrošnje pri potrošnikih. Če zasebni dohodek naraste, naraste tudi potrošnja in vzporedno z njo dohodek posrednih davkov. V nasprotnem primeru odpade potrošnja, in ne more nastati z nobenim pritiskom davčne uprave marveč samo z gospodarskim zboljšanjem.

Ocenitev dohodkov

Kako smo cenili dohodke? Finančnemu ministru je zaupana težka in kočljiva dolžnost, da poišče kritje. Preprečiti mora skrajnost proračunske deflacije, kakor tudi skrajnost proračunskega razsipanja. Ta proračunski predlog dohodkov je izraz okrepljenega gospodarskega delovanja v naši državi, kar povzroča povečanje izdatkov, večinoma materialnih in rentabilnih, obenem pa omogoča tudi povečanje dohodkov. Te večje dohodke bomo kakor sem že povedal pri analizi proračuna izdatkov, nazložili produktivno, tako da bo mogoče njihov ugodni vpliv čutiti ne le v posameznih gospodarskih enotah, temveč tudi v celokupnem narodnem gospodarstvu. Stevilke, ki sem vam jih izročil, kažejo: 1. da povečanje proračuna dohodkov za leto 1938-39 odpade za nad 50% na gospodarske dohodke, ki niso v nobeni zvezi z javnimi bremenmi in se ne tičejo davčnega obvezanja, 2. da so med fiskalnimi dohodki do tri četrtine dohodki, ki se stekajo brez pritiska finančnih oblastev, temveč samo na podlagi proste volje potrošnikov in njihove kupne moči, ki raste ali pada vzporedno z gibanjem konjunktura, in 4. da je ta presežek dohodkov večinoma določen za kritje izdatkov ki bodo okrepli nacionalno proizvodnjo in izpolnili gospodarsko opremo naše države.

Nekateri kritiki so dvomili v možnost proračunskih dohodkov v predlaganem znesku brez uvedbe novih ali povečanja obstoječih davatve. Rekli so, če se davatve ne povečajo formalno, se pač bodo povečale. To se pravi z drugimi besedami, da se je Balkan tak, kakor je sedaj, uvrstil za konstanto v evropski politični sestavi in da Evropa računa s takim kot trdnim delom evropske in svetovne konstrukcije.

Jugoslovensko-bolgarski prijateljski pakt je še mlado poglavje v balkanski zgodovini. Toda naslanja se na dobro tradicijo, zakaj vsa tista obdobja v naši zgodovini, ko se je politična realnost gradila na osnovno jugoslovensko-bolgarskega, odnosno srbsko-bolgarskega sodelovanja, se odlikujejo po lepem uspehu, koristnih za obe strani. A kar je posebno značilno: največje nesreče so prišle nad nas, kadar se je politika obeh narodov zasukala v drugačno smer. Na obeh straneh meje je prodrlo spoznanje, da je in mora biti nauk iz preteklosti odločilen za bodočnost. Zato je povsem razumljivo da se ob prvi obletnici prijateljskega pakta njegov sklep povsod označuje kot solidarnost temelj ne le bodočnosti, marveč tudi žive realnosti, kot trdna podlaga sedanjosti v širšem obsegu in smislu.

dejansko s poostreno davčno prakso. Na to opazko bom odgovoril z najnovejšimi podatki o donosu proračunskih dohodkov za dobo od aprila do decembra 1937 po tekočem proračunu za 1937-38. Ti podatki so do konca novembra dokončni, za mesec december so pa še začasni.

Dosedanji donos davkov

Dohodki v tem razdobju znašajo osem milijard 884.312.200 Din ali 108,58% proračunske ocenitve za prvih 9 mesecev. Doseženi presežek dohodkov znaša v primeru s proračunskimi številkami 701,8 milijona. Meseca decembra 1937 je znašal donos 1.021.164.811 Din ali 112,3%. December je že peti mesec tekočega proračunskega leta, v katerem presegajo dohodki po vrsti eno milijardo. Takšnega donosa ni bilo v zadnjih sedmih letih. Ker znaša presežek dohodkov za prva tri četrtletja 700 milijonov, lahko pričakujemo, da bo dosegel do konca leta eno milijardo. Zato pa tudi lahko pričakujemo po proračunu za leto 1938-39 še nadaljnjih 270 milijonov, če upoštevamo stalno stremljenje navzgor, ki ga kažejo proračunski dohodki. Očitek, da bo mogoče povečanje dohodkov doseči le s poostrenim davčnim postopkom, torej ni na mestu.

Na podlagi najnovejših podatkov o proračunskih dohodkih, lahko trdimo da je dvig dohodkov v zvezi s povečanjem davčne materije, ne pa s kakšnim pritiskom davčne uprave. Kraljevska vlada se dobro zaveda, da pretirani davki sami sebe pojedo, ker izpraznijo vir iz katerega se hranijo. Povečanje davčne materije dokazuje tudi okolnost, da je leta 1937 nastalo mnogo več gospodarskih podjetij vseh vrst kakor leta 1936. Samo na področju beograjske obrtniške zbornice so leta 1937 ustanovili nad 600 obrtnih obratov več kakor leta 1936. Na območju petrogradske trgovske in industrijske zbornice znaša pri-

rastek trgovskih in drugih obratov 392. številu obvezancev pridobnine znaša 408.561 ali 25.000 več kakor leta 1936, in za nad 100.000 ali 32% več kakor leta 1935.

Posredni in neposredni davki

Od 12.180 milijonov, kolikor znaša proračun dohodkov, odpade na fiskalne dohodke (dajatve) 1.657.552, 020.850 Din ali 62,25%, na gospodarske dohodke pa 1.597, 979.150 Din ali 37,75%.

Medsebojno razmerje med dohodki pri neposrednih in posrednih davkih kaže po proračunskem predlogu, da znašajo z davkom za poslovni promet vred posredni davki 5.211,1 milijona Din, neposredni davki pa 2699,5 milijona Din. Dohodek od posrednih davkov znaša torej približno 148% od dohodka neposrednih davkov. V drugih deželah se to razmerje še bolj nagiba v korist posrednih davkov kakor pri nas. Tako kažejo posredni davki proti neposrednim davkom v posameznih deželah tele odstotke: Avstrija 382,1; Bolgarska 431,1; Rumunija 386,8 in Češkoslovaška 298,7 odstotka. Kakor vidimo iz te primerjave je v vseh bližnjih deželah delež posrednih davkov v proračunskih fiskalnih dohodkih večji kakor pri nas. Čedalje večji delež dohodkov od posrednih davkov v državnih fiskalnih dohodkih ki je značilen ne le za naš proračun dohodkov, temveč tudi za proračun drugih držav je v zvezi z naravo dohodkov od posrednih davkov. Med depresijo padejo dohodki od posrednih davkov katastrofalno vzporedno s poslabšanjem konsumentske moči ljudskih slojev, vzporedno s padcem cen in z zmanjšanjem obsega zunanje trgovine. Dohodki od neposrednih davkov pa kažejo v takem času relativno večjo stabilnost, ker so že vnaprej določeni in mnogo počasneje odgovarjajo na gospodarske izmenembe. V dobi gospodarskega

Otvoritev 100. zasedanja sveta Društva narodov

Na dnevnem redu je med drugim tudi vojna na Daljnem vzhodu — Uvodni diplomatski razgovori

Zeneva, 26. jan. w. Stoto zasedanje sveta Društva narodov je popoldne otvoril s kratkim nagovorom iranski delegat in državni podtajnik in zunanjim ministrom Mustafa Agle. Seji so poleg drugih prisostvovali Spaak (Belgija), Costa de Reis (Bolivija), Eden (Velika Britanija), Wellington (Kitajska), Quevedo (Ecuador), Delbos (Francija), Mustafa Agle (Iran), Mentes (Letonija), Jordan (Nova Zelandija), Garzia (Peru), Beck (Poljska), Micescu (Rumunija), Unden (Švedska) in Suric (Rusija). Ruskega komisarja za zunanje zadeve pričakujejo v Zenevi šele za jutri.

Na dnevnem redu so med drugimi naslednja vprašanja: Vojna na Kitajskem, določitev roka za prihodnji sestanek svetovne razorožitvene konference in sodelovanje Društva narodov na newyorški svetovni razstavi.

Določitev roka za sklicanje diplomatske konference, na kateri bi naj sklenili mednarodno konvencijo za varstvo nacionalnih umetnin, so odložili do maja. Svet je razen tega sprejel darilo 350.000 frankov ki ga je poslala Rockefellerjeva ustanova in je namenjeno gospodarskemu in finančnemu delu Društva narodov.

O spomenici eksekutivnega odbora židovskega svetovnega kongresa najbrže ne bo razpravljali plenum sveta, temveč odbor treh, čigar posvetovanja bodo zaupna.

Pravo zasedanje sveta Društva narodov se bo začelo šele jutri popoldne. Brez posebnih težav so sklenili, naj se najprej vrše uvodni diplomatski razgovori. Mislijo, da bo mogoče najlažje pomiriti nasprotna stališča z uradnimi medsebojnimi stiki. To delo ki je navažno in zelo kočljivo, se je pričelo že popoldne.

Francoški zunanji minister Delbos se je najprej setal z rumunskim zunanjim ministrom Micescuom, nato pa s sovjetskim poslanikom v Parizu Suricem. Z Litvinovom se bo setal jutri po njegovem prihodu.

Novi boji pri Teruelu

Republikanske čete so prešle severno od Teruela znova v napad

Barcelona, 26. jan. AA. Po dvodnevni prillitni tišini so republikanske čete večeraj zopet pričele operirati na teruelskem bojišču. Najprej so ustavile prodiranje nacionalnih sil na levem bregu Alfabre nato pa so zarana napadle v odseku Singre, kakih 30 km severno od Teruela vzdolž glavne ceste, ki vodi v Calataid. S podporo velikega števila letal, napadalnih vozov in po močni topniški pripravi so republikanske čete poglnele v breg, ki leži več km od ceste in izvedle močan napad na vrh 1071, kjer so se čete generala Franca utrile. Po precej močnem odporu so to postojanko zavzele. Med tem so druge kolone prodirale proti vzhodu in zapadu tega odseka ter pripadle do hiše de la Hoya in se približale Singri. Ni izključeno, da bodo v smeri proti Singri s tem novim napadom pretrgale glavno cesto, ki vodi v Teruel.

Skupina nacionalističnih letal tipa Savoia-Marchetti je napadla Barcelono. Na posamezne objekte je padlo večje število bomb v skupni teži približno 3 tone. Ena bomba je zadela kaznilnico, v kateri so bili zbrani fašistični ujetniki. 41 ljudi je bilo ubitih, 67 pa ranjenih.

Druga skupina nacionalističnih ljudi je napadla mesto Reus. Tam je bilo ubitih 38, ranjenih pa 35 ljudi. Tako v Barceloni kakor v Reusu povzročena škoda je ogromna.

Eksplozija 15 republikanskih letal je sredi napada Valladolida. Letala so porušila z bombami veliko skladišče orožja in strelniva.

Salamanca, 26. jan. AA. Vrhovno poveljstvo je objavilo, da je večeraj sovražnik napadel nekatere nacionalistične postojanke na teruelski fronti, pa je bil odbit z velikimi izgubami.

razmaha, večje potrošnje in prometa dobrin, skoka cen in porasta zunanje trgovine, pa rastejo dohodki od posrednih davkov mnogo hitreje, ker reagirajo avtomatično na takšno gospodarsko zboljšanje. To je razvidno iz povečanja dohodkov za prvih 9 mesecev proračunskega leta 1937/38. Od presežka dohodkov v znesku 702 milijona čez proračunsko ocenitvijo v dobi od aprila do decembra 1937, odpade 572,3 milijona na fiskalne dohodke, od tega pa 340,3 milijona na neposredne davke. Zato razmerje med neposrednimi in posrednimi davki po našem proračunu ni nekaj nezdravega ali nenavadnega.

Ce povzamem ta pojasnila o proračunskem predlogu za leto 1938/39 lahko rečem, da je ocenitev dohodkov realna, da smemo računati s presežkom 1270 milijonov v glavnem brez uvedbe novih in povečanja obstoječih davatve in da ga bomo dosegli ne s pritiskom finančne uprave, marveč s krepkejšim bitjem gospodarskega življenja.

Sedaj pride na vrsto finančni zakon

Nato so bili sprejeti vsi računski deli proračuna. Na svoji prihodnji seji bo odbor pričel razpravljati o finančnem zakonu. Člani finančnega odbora so se predložili večje število amandmanov, ki se sedaj urejajo in bo o njih sklepala vlada v najkrajšem roku. Tudi vlada pripravlja večje število amandmanov, vendar za enkrat o njih še niso znane nikake podrobnosti. Ker je jutri praznik sv. Sava, finančni odbor ne bo zasedal. Sestal se bo spet v petek in verjetno je, da bo do konca meseca dovršil tudi razpravo o finančnem zakonu, nakar bo proračun s finančnim zakonom definitivno sprejet.

Medtem se je v skupščinskih krogih že pojavilo živahno zanimanje za bližnje zasedanje Narodne skupščine. Za enkrat je gotovo, da se skupščina ne bo sestala pri senatorskimi volitvami. Bržkone bo sklicana za 9. februarja. Narodna skupščina bo splošno razpravljala o nekaterih konvencijah in o predlogih verifikacijskega odbora za verifikacijo mandatov namestnikom onih narodnih poslancev, ki so bili pred kratkim imenovani za senatorje.

Prepoved katoliških društev na Bavarskem

Monakovo, 26. jan. AA. Uradno objavljajo: Na podlagi § 1 naredb državne predsednika za varstvo naroda in države od 28. februarja 1933 so na področju vseh bavarskih škofij, kamor spada tudi škofija v Steyru, prepovedana vsa katoliška mladinska društva, dekliške kongregacije in v zadnjem času ustanovljene nemške zveze, ker so se te organizacije s svojimi krajevnimi društvi čimdalje bolj oddaljevale od svojih verskih nalog in se bavile s protidržavnim delovanjem. Tako so njihovi voditelji uporabljali člane mladinskih društev za poročevalsko službo in za sestavljanje in razširjanje protidržavne in nezakonite propagande. Razen tega so v organizaciji sami izvajali sistematsko protidržavni pouk te pri tem popolnoma zanemarili verske naloge. Ker so se te organizacije pokazale kot skupine političnega katolicizma in same sebe izločile iz okvira nalog, ki jim jih je zahtevala cerkev, je bila država prisiljena nastopiti s tem ukrepom.

Usodna eksplozija pri Parizu

Pariz, 26. jan. k. Pred vojaškim pilotničnim laboratorijem v pariškem predmestju Villjuifu se je pripetila davi eksplozija, ki je zahtevala 16 človeških žrtve in napravila ogromno materialno škodo v vsej bližini okolici.

Več vojakov in članov mobilne garde je nakladalo na avtomobile granate in bombe, ki so bile zaplenjene po tajnih skladiščih kapucarjev. Ena bomba je padla na tla, nakar je sledila eksplozija. Učinek je bil strašen. Eksplozijo so čuli celo v center Pariza. 2 km daleč okrog laboratorija so se zdrobila vsa stekla na oknih hiš in drugih poslopij. Dele trupel ponesrečenih vojakov in članov mobilne garde je vrglo po 300 m daleč stran. Tudi laboratorij je bil deloma razveden. Za obema tovernima avtomobiloma malone ni nobenega sledu.

Razbijanje izložb na Dunaju

Dunaj, 26. januarja b. V odgovor na incident kneza Ernesta Hohenberga, ki je po nekem plesu razbil svetlobno reklamo s kljukastim križem v izložbi nekega rajhovskega tujskoprometnega urada, je spet oživila nasprotna akcija dunajskih nacistov. Njihova žrtve so to pot dunajski židovski trgovci, katerim nacisti razbijajo izložbe. To svoje delo vrše z vso naglico na ta način, da se vozijo skoraj vsako noč skozi glavne trgovske ulice na motorjih in obstajo izložbe židovskih trgovcev s kamenjem. Samo v nedeljo so tako razbili okoli 70 izložb.

Aretacije hitlerjevcev na Dunaju

Dunaj, 26. jan. w. Danes na na Dunaju aretirali tajnika voditelja ilegalne narodno-socialistične stranke stolnika Leopolda in inž. Tavaka. ki je pred kratkim imel razgovor z zastopnikom slovaškega lista, izhajajočega v Pragi, v katerem se je izjavil o stanju narodno-socialističnega pokreta v Avstriji. Pred njegovo aretacijo so v njegovem uradu, ki vella kot neoficielni urad narodno-socialistične stranke, izvršili preiskavo ter našli mnogo sumljivega gradiva. Stolnika Leopolda so po zaslišanju na policiji izpustili, proti inž. Tavaku pa je bilo uradno razpisano postopanje.

Problemi čsl. politike

Predsednik agrarne stranke Beran o češkoslovaški notranji in zunanji politiki

Praga, 26. jan. b. V največji praški dvorani »Lucernic« je bilo zborovanje agrarne stranke, ki ga je njen predsednik Beran sklical zaradi zanimanja javnosti za nekatere pereče probleme češkoslovaške notranje in zunanje politike. Zanimanje za zborovanje je bilo tem večje, ker so bile prav te dni potrjene govorice o bližnji rekonstrukciji češkoslovaške vlade.

Beran je v svojem govoru najprej poudaril, da so neločljive, da teži agrarna stranka po uvedbi nekakšne totalitarne v CSR. Kdor to trdi, namenoma zaslepija javnost. Ako si postavimo vprašanje, kaj bomo: borbo ali sodelovanje, je odgovor lahek. Agrarna stranka je za sodelovanje, in sicer za demokratsko sodelovanje v koaliciji proti diktaturi, bodisi z leve ali desne. Agrarna stranka želi, da se tudi v 20. letu republike obdrži sodelovanje, ki se je obetalo polnih 19. let. Toda ne sme se stvoriti v koaliciji koalicija proti koaliciji. Ako bi se to zgodilo, bi dovedlo do preloma v koaliciji. Agrarci so vselej držali dano besedo. Zato ne sme biti program nikogar v koaliciji napreren proti nam. Naši odnosi z nemškimi aktivisti so bili vselej dobri. Prijateljsko sodelovanje z nemškimi agrarci in želimo to sodelovanje tudi nadaljevati.

Ne želimo izzivati nobenega sosedu, nikomur

pa tudi na želimo služiti kot sredstvo proti našim sosedom. Naš izvoz v Francijo in Rusijo nas ne zadovoljuje. V malo Švico izvažamo na primer več kot v Francijo in naša trgovinska bilanca z njo je aktivna. Trdno verujem, da se bo to stanje z novimi dogovori spremenilo. Doim sta naši trgovinski bilanci »Francijo in Rusijo pasivni, pa je naša bilanca z Nemčijo aktivna. Isto velja tudi glede naših trgovinskih odnosov z Avstrijo. Iz tega sledi, da je politika dr. Hodže za ureditev podunavskih odnosov pravilna.

Nikakor ne želimo sprožiti vprašanja, komu je razvoj dogodkov dal v poslednjih letih prav, toda narod mora spoznati resnico takšno kakršna je. Pokojna Avstrija je lagala sama sebi, zato je plačala to s svojim obstojem. Nisem vesel, ker se želi sedaj dati agrarcev v zunanji politiki popolno zadostitev. Ljubši ti mi bilo, da bi tega zadostitve ne bilo. Prav tako ne želimo, da bi se morale upoštevati notranje politične zahteve agrarcev, toda eno je važno: združimo se, da bi se v sodelovanju vseh državnih elementov našel odgovor na osnovno vprašanje: ali naj problem rešimo z borbo ali sodelovanjem? Zavedamo se, da naše javno življenje ni nikakršna arena za odgovorne in zagrenjene ljudi!

Beleške

„Domoljubove“ pritožbe

»Domoljub« razmišlja o ustanovitvi raznih centralnih fondov, ki se stekajo v Beograd, in prihaja do zaključka, da je »naš centralizem« prav nevarno iznajdljiv in leto za leto dobivamo bolj ali manj po tistem v Beogradu nove fondove, katere se stekajo težke vsote iz vseh banovin. Iz njih pa vsaj mi ne dobivamo skoraj ničesar, ali pa kakšno ponižujočo miloščino. Tako smo n. pr. plačali Slovenci 1. 1936 v belgrijski gozdarski fond, ki je namenjen predvsem za pogozdovanje, celih 238.906 dinarjev, dobili pa smo iz njega za pogozdovanje okoli 50.000 dinarjev. Vse drugo so pa lepo »ujediniili« v Beogradu.

Z zadovoljstvom moramo ugotoviti, da vsaj to pot »Domoljub« ne dolži JNS in jugoslovenskih nacionalistov, da so vrnili Sloveniji 1. 1936 iz gozdarskega fonda od vplačanih 238.000 Din samo 50.000 Din. Kljub temu pa ne bomo mogli verjeti v iskrenost »Domoljubovega« zraščanja, saj je vendar samo od njega odvisno, da se ti dodatki odpravijo.

Sreske skupščine JNS v Srbiji

V nedeljo so bile v moravski banovini tri sreske skupščine JNS. Na skupščini v Sokobanji sta poročala o političnem in gospodarskem položaju poslanca Mirko Urošević in dr. Srpo Vukanović. V sreski odbor so bili izvoljeni zastopniki vseh občin sokobanjskega sresa, za predsednika pa bivši narodni poslanec Dragomir Milovanović.

Druga skupščina je bila za moravski srez, kjer je bil izvoljen za predsednika sreske organizacije bivši poslanec Zivojin Stevanović. Na skupščini je bilo sklenjeno, da se morajo do konca februarja pooblašiti občinske organizacije JNS tudi v onih občinah, kjer se to doslej še ni zgodilo.

Na skupščini za despotovski srez je bil izvoljen za predsednika sreske organizacije JNS prota Draga Mitrović. Tudi tam je bil izdelan podroben program, kako naj se ožive strankine organizacije v onih občinah tega sresa, v katerih še niso začele n. novo delovati.

Prilike v Ljotičevem „Zboru“

Ljotičev »Zbor«, na katerega so polagali tudi v Sloveniji nekateri velike nade, je šel v vzponu svojega razmaha kakih 40.000 članov. S tem je dosegel svoj višek in prišel počasi nazaj. Prvi so se pričeli puniti razni voditelji v vodstvu organizacije, ker se stvari niso tako razvijale, kakor so pričakovali. Ljotič je z njimi precej energično obračunal in jih vrgel iz organizacije. Puntarji pa se niso dali ugnati in so pričeli rovariti na vseh straneh. Posrečilo se jim je znanstvi v »Zboru« zmedo in razkol. Tako je doživela naša javnost zadnje dni izstop »Jugoslovenske akcije« in »Jugoslovenskih delavskih nacionalnih sindikatov« iz »Zboru«. Sedaj pa je segel razdor še celo v samo ognjišče »Zboru« v Smederevo, kjer je prišel Dimitrije Ljotič še pred leti s svojo politično akcijo. Na obnem zboru smederevske krajevalne organizacije »Zboru« je bilo namreč soglasno sklenjeno, da se Smederevčani solidarizirajo z Jugoslovensko akcijo in izstopajo iz »Zboru«. Na obnem zboru je bilo, kakor poroča »Vreme«, 80 odstotkov vseh članov.

Zanimiv spor v Cavtatu

Nedavno so bile občinske volitve v Cavtatu zaradi prekomasije občine. Ministrstvo notranjih del je namreč odcepilo okolico od mesta Cavtata z motivacijo, da kmetska okolica ne more imeti pravega razumevanja za tradicije in naloge mesta. Vršile so se volitve, pri katerih so zmagali v Cavtatu jugoslovenski nacionalisti, v okoliški občini Konavle pa radičevci. Sedaj se je vnela med obema občinama huda borba, komu pripada slovit Bogiščeva knjižnica, ki se nahaja v Cavtatu. Konavljčani zahtevajo, naj se Bogiščeva knjižnica razdeli, češ da jo je zapustil cavtatski občini kot taki in ne samo mestu Cavtatu. Občinski odbor v Cavtatu zopet trdi, da je Bogiščev zapustil svojo knjižnico mestu Cavtatu, Konavljčani groze sedaj s tožbo za razdelitev knjižnice.

Kaj bi bilo s Slovenci, če bi izbruhnila vojna

Včasih napiše nedeljski ideolog »Slovenec« Frtaučko Gusti tako tehtno besedo, da bi bila velika škoda, če jo ne bi prevedli v slovenščino, da se seznanjajo njo tudi široka slovenska javnost. Tako n. pr. razmišlja v nedeljo o vojni nevarnosti in opasnostih, ki prete Slovencem v tem slučaju. O tem pravi med drugim:

»Slovenci, ki smo tako miroljubni, bomo spet zašli v kak »šmir«. Že zdaj ne vemo, kako si bi iz zadrege pomagali. Naj izbruhne ša kakva vojna, pa smo v zosu. Bolnico imamo tako, da strokovnjaki že premišlujejo, kako bi postavili postelje na njenih strehah. Univerza je že tudi prišla pojamati. Kar naenkrat bo prišlo tako daleč, da bo izginila kakor kafa. Zenske se sedaj ne marajo več žepov na svojih oblekah. Ako bo vojna, potem tudi močje ne bodo več potrebovali žepov, ker ne bodo imeli kaj vanje dati.«

Mladina JNS

v slovenjegraškem srezu

V nedeljo popolne je bila v Podgorju pri Slovenjegradi krasno uspeša ustanovna skupščina mladine JNS. Zbralo se je preko 60 kmetskih in delavskih fantov, ki so napolnili prostore gostilne Rogina. Skupščini je otvoril in vodil g. Anton Rogina, delegat slovenjegraške sreske organizacije OJNS g. Janez Grabec pa je z navdušujočimi besedami pozdravil zborovalce. Podpredsednik iste sreske organizacije g. Karlo Kokoč je podrobno govoril o raznih preletih gospodarskih zadevah, zlasti onih, ki tanejo največ kmeta in delavca. Pridružil je še kratak politični pregled. Njegova izvajanja so bila sprejeta z vihranim odobravanjem.

Za predsednika nove krajevalne organizacije OJNS je bil izvoljen Anton Krenker, za podpredsednika Ivan Pototnik, za tajnika Ivan Krenker, za blaginika Anton Sečnjak in za odbornike Ignac Anžek, Ivan Anžek, Josip Krenker in Anton Rogina. Lepo zborovanje je bilo zaključeno s himno »Hej Slovani!«

Severni sij nad vso Evropo

(Glej tudi poročilo na tretji strani)

Beograd, 26. jan. p. Snoči med 22. in 23. uro se je tudi na beograjskem nebu opazila močna svetloba, ki je imela podoben goričnega polkroga. Okrog polnoči so imeli beograjski astronomi že povsem jasno sliko o tem siju. Astronom, univ. prof. Vojislav Mišković pojasnjuje ta pojav kot učinek posebne periode običajne solne aktivnosti. Po navadi je mogoče vsakih 11 let in še nekaj več malo pred enakonočjem opaziti na nebu tak sij v obliki elipse, ki je včasih s prostimi očmi neviden, včasih pa zelo močan. Znano je, da se taka svetloba redno pojavlja na obeh polih v času tako zvane polarne noči. Bistveno je za ta pojav, ali je svetloba čista ali korpuskularna ali elektromagnetska. Svetloba nič ne vpliva na zemljo. Običajni pojav solnčnih peg vzmerni magnetoskopsko iglo.

Beograjski astronomski observatorij je opoldne izdal komunikacijo, v katerem ugotavlja, da spada ta sij med zelo redke nebesne pojave v naših krajih. Svetloba je belo-zelenkasta, na spodnjem robu včasih oranžasta, posebno če je močno intenzivna. Običajno ima obliko loka. Te pojave geofizični in astronomski intenzivno proučuje. Nedvomno pojav ni samo svetlobnega nego tudi elektromagnetskega značaja. Snoči je bil izjemno močan, kar je bržkone v zvezi z letošnjo izredno aktivnostjo solnčnih peg.

Nad Zagrebško goro

Zagreb, 26. jan. o. Polarna luč se je snoči med 21. in 22. uro širila nad Zagrebom odnosedno nad Medvednico v širokem snopu in je bila sploščka močno rdeča, pozneje pa so se v njej pojavljali zaradi svetlejših barve. Fenomen se je polagoma širil in zavzel vse področje nad Zagrebško goro. Zdelo se je, kakor da je za goro nastal ogromen požar. Polagoma se je luč pričela premikati proti zapadu in je nastal velik, kakor da bi z ogromnim zarometom svetil po nebu.

Tudi v Karlovcu, Varaždinu, Banjaluki, Subotici in Sarajevu so opazili to luč, ki je ponekod povzročila med ljudmi precej strahu. V nekaterih krajih so se celo gasilci odpravili na pot, dokler se niso prepričali, da svetloba ni odsev ognja, nego redek pojav na nebu.

Poročila iz raznih evropskih držav

Oslo, 26. jan. a. V vsej južni Norveški so snoči lahko opazovali lep pojav polarne svetlobe. Ponoči je bilo več ur tako svetlo kakor podnevi.

Amsterdam, 26. jan. a. Na Nizozemskem so pričakovali, da bo po nebesnem pojavu nastal velik vihar, zaradi česar ribiči niso

odšli na lov. Po brzoplovnih hitah so opazovali valove teluridnega toka, ki je snatno ovaliral brzoplovnih promet.

London, 25. jan. o. Zaradi snovnega nebesnega pojava so nastale po vsej Angliji motnje v telefonskem in kratkovalnem brezžičnem prometu. Magnetni kompas na vseh ladjah so ves čas kazali v napačne smeri. V Rokavskem prelivu se je morje popolnoma pomirilo, da je bila gladina podobna ledeni plošči. Tudi bčavice ni bilo.

Pariz, 26. jan. a. Polarno svetlobo, ki je v Franciji trajala od 19. do 21., so posebno v alpskih predelih lahko najlepše opazovali. Nad Alpami je bila svetloba rdečkasta, preprečena ponekod z belo barvo. V Brianconu so delavci poneli lahko delati brez električne razsvetljave. Nad severnimi kraji Francije se je polarna luč prelivala v ogromnih trakovih, ki so menjavali svojo barvo. Iz Pariza so pojav le slabo opazovali.

Lizbona, 26. jan. a. Brž ko je začelo solnce se je pojavila polarna svetloba, ki je niso opazili na Portugalskem že nad 40 let. Po vseh je nastalo precejšnje razburjenje, ki se je šele poleglo, ko se je polarna noč spremenila v pravo temo.

Turin, 26. jan. AA. V Turinu, Aosti, Sinerolu, Bordiu in Valetelinu v Italiji je polarna luč razsvetljevala nebo nad eno uro.

Varšava, 26. jan. a. Na Poljskem je bilo videti polarno noč v obliki dveh ogromnih snopov na nebu. Čez nekaj minut je ugasnila, nato pa se zopet pojavila v rdečih barvi. Odvisite svetlobe so lahko opazovali tudi v Krakovu in Varšavi.

Dunaj, 26. jan. a. Redek prizor polarne svetlobe so snoči opazovali ne samo na Dunaju, temveč v vseh krajih Avstrije.

Dunaj, 26. jan. o. O snovnem nebesnem pojavu je objavil dunajski astronom prof. dr. Oswald Thomas izjavo, v kateri je poudaril, da tako lepega polarnega sveta v srednji Evropi še desetletja ni bilo opaziti. Pojav je vsakakor v zvezi z delovanjem solca, ki je prav sedaj izredno močno. Solnčni žarki povzročajo v nadzemskih sferah magnetne nevihte, katerih posledice so svetlobni pojavi, ki nastajajo vedno kot električna žarka, ki prodirajo v magnetska polja. Snočni pojav se je odlikoval posebno po sunkovitih tresljajih svetlobe. Astronomi so že več časa pričakovali ta pojav. Že pred tedni je znani astronom Steiner iz Oslo napovedal, da se bo nad Evropo pojavil polarni svet rdeče barve. Poslednja taka pojava sta bila opažena v letih 1870 in 1908.

Iz Rima v Rio de Janeiro v 24 urah

Rim, 26. jan. k. V poslednjih dveh dneh je skupina italijanskih letalcev, med njimi znani letalski prvaki Biseo in Mussolinijev sin Bruno, izvršila uspešen in rekordni polet iz Rima v Rio de Janeiro. Letalci, ki so odšli na pot s tremi letali tipa Savoia Marcetti 79, so po programu pristali v Dakarju na zapadnem robu afriškega kontinenta, odkoder so preleteli južni Atlantski ocean. Snoči ob 22.45 sta dve letali s Biseom in Brunom Mussolinijem prispeli v Rio de Janeiro, tretje letalo, ki ga je vodil kapetan Moscatelli pa je moralo zaradi napake v motorju pristati v Port Natalu. Letalci so preleteli progo, dolgo okrog 10.000 km, efektivno

v 24 urah. Od Rima do Dakarja so letali v višini 4 do 5 km, preko oceana pa v višini 3.800 m. Okrog 17.30 sta prvi dve letali prileтели nad južno-ameriško obalo.

Vest, da so italijanski letalci prispeli v Brazilijo, je izzvala v vsej Italiji veliko zadovoljstvo. Poslopja fašističnih organizacij so bila takoj razsvetljena in v vseh gledališčih in zabaviščnih gošdih zaigrala italijansko in fašistično himno. Po ulicah so korakali številni spremljevalci.

Kralj Viktor Emanuel je poslal ministru predsedniku Mussoliniju brzoplovnico, v kateri ga prosi, naj izreče letalcem za njihov uspeh njegovo zahvalo.

Akcija za izpolnitev naših zdravstvenih ustanov

Ljubljana, 26. januarja. Na dekanatu filozofske fakultete na univerzi se je nocoj po daljšem predsedku vršila seja Akcije za razširjenje ljubljanske bolnice, ki jo je namesto pokojnega predsednika univ. prof. dr. Alfreda Šerka vodil podpredsednik univ. prof. dr. Alija Košir.

Predsedujoči je poročal o nekaterih važnih momentih, ki so nastopili zadnji čas, zlasti kar se tiče denarnih sredstev, ki bi se dala mobilizirati za izpolnitev in dograditev naših zdravstvenih ustanov. Tako premoreta Pokojniški zavod in Okrožni urad zmatne rezerve, ki bi se dale uporabiti za dograditev osrednje bolnice v Ljubljani in za razširjenje bolnic v provinci. V zvezi s to zadevo je pokojni univ. prof. dr. Šerko — njegovemu spominu so se udeleženci seje oddolžili na dostojen način — že pred tedni obiskal bana dr. Natlačen in od njega prevzel nalogo, da

v sporazumu z vodstvom akcije predlaga odbor, ki naj bi v bodoče pretresel vse konkretnne tehnične in finančne probleme zdravstvene politike v naši banovini. Nenaadna smrt je pretrgala nit Šerkovega dela v dnevih najintenzivnejših odločitev, takoj nato pa so se sestali vodilni funkcionarji akcije in sklenili, da banu predložijo v odobritev odbor, v katerem naj bi bili zastopnik oddelka za socialno politiko in narodno zdravje pri banu in upravi, zastopnik tehničnega oddelka, predsednik mestne občine, zastopnik medicinske fakultete, zastopnik občne državne bolnice, zastopnik Akcije za razširjenje ljubljanske bolnice, predsednik PZ dr. Milavec in upravni svetnik Suzorja Ivan Avenek. Včeraj je bila lista sporočena banu. V rokah tega odbora bodo poslej vse odločitve o razvoju zdravstvenih ustanov v dravski banovini.

Nemški delavci na odmoru ob Jadranu

Split, 26. jan. o. Znana kulturna organizacija nemškega delavstva »Kraft durch Freude« je stavila našemu trgovinskemu ministru ponudbo, da pošlje v prihodnji sezoni 50.000 nemških delavcev na naše Primorje, da bi tam preživeli svoje letne dopuste. Nemški delavci bi prispeli na Jadran z nemškimi parniki in bi se od maja pa do konca sezone zvrstili tako, da bi jih bilo v Primorju stalno po 6.000. Razmestili naj bi se po vseh primorskih krajih od Sušaka do Boka Kotorske. Vsek delavec bi preživel na našem Primorju po 14 do 21 dni. Ministrstvo za trgovino je ponudbo sprejelo in je našim primorskim tujsko-prometnim organizacijam poverilo nalogo, da prevzamejo organizacijo za nastanitev in preskrbo teh 50.000 ljudi. Če bo akcija uspeša, bo znašal finančni efekt letovanja 50.000 nemških delavcev v našem Primorju okrog 40 milijonov dinarjev.

Iz državne službe

Beograd, 26. jan. p. Na lastno prošnjo je starešina sreskega sodišča v Litiji, Ivan Tratin, premečen k sreskemu sodišču v Ptuj, dr. Robert Kramberger pa iz Ptuja v Lendavo. — Za sreskega sodnika v Lendavi je imenovan Otmir Cvim, pristav pri sreskem sodišču v Murski Soboti, v Ljutomeru pa Stanko Kmetelj, pristav v Ložu. — Napredovali so za pisarniške uradnike v 6. skupini višji oficijal Franc Osolnik z Novem mestu, Ivan Dralag z

Novem mestu, Franc Morel v Novem mestu in Matej Gorjan pri okrožnem sodišču v Mariboru, za višjega pisarniškega oficijala v 7. pol. pa Franc Tumpej, oficijal pri okrožnem sodišču v Ljubljani.

Premečen je davkar Franc Hartman iz Kočevja v Krško.

Premečen je za višjega veterinarskega pristava v 7. pol. ek. k sreskemu načelstvu v Slovenjgradu Franc Herković, doslej v Črnomlju.

Svetovno prvenstvo v namiznem tenisu

London, 26. jan. AA. Današnji izidi v table — tenisu za svetovno prvenstvo so naslednji: Belgija: Nizozemska 5:1, Poljska: Wales 5:0, Češkoslovaška: Francija 5:0, Anglija: Avstrija 5:4, USA: Irsko 5:0, Nemčija: Letonija 5:0, Jugoslavija: Egipt 5:0, Madžarska: Litva 5:0. Vretni red v posameznih skupinah je: prva skupina USA 7 zmag, Anglija in Avstrija po 6, Poljska 4, Nemčija 3, Letonija 2, Irsko 1, Wales 0, druga skupina Madžarska 7 zmag, Češkoslovaška 6, Francija, Jugoslavija, Litva po 4, Belgija 2, Nizozemska 1, Egipt 0.

Vremenska napoved

Zemunska vremenska napoved: Delno oblačno vreme s postopnim povečanjem oblačnosti na zapadu in severu.

Zagrebška: Vreme se bo polagoma spreminilo. Nebo se bo pooblačilo. Temperatura se bodo nekoliko dvignila.

Dunajska: Po večini oblačno s padavinami, v začetku do 800 m višine dež, v anem ali dveh dneh tudi nižjih legah snež.

Filip Uratnik:

O bratovskih skladnicah

Nova pravila bratovskih skladnic se začnajo komentirati po našem časopisu in po naših revirjih po povsem političnih vidikih in na način, ki ni v skladu z ljubo hčerko božjo — resnico. Zato vam bom hvalazen, če objavite v »Jutru« nekaj poprakov k tem diskusijam in člankom.

Najprej moram popraviti Vašo trditve — to trditve ponavljata tudi »Slovenec« z dne 26. januarja — da so dali vsi delodajalci in delavski zastopniki, ki so razpravljali v Beogradu o tekstu novih pravil, med njimi tudi predstavnik naše Delavske zbornice in delojemalski predstavnik Glavne bratovske skladnice, pristaneke na novi tekst teh pravil. Konkretno se trdi to, da čl. 50 in 82 novih pravil, ki so vzbudila v naših revirjih največ hude krvi.

Resnica je ta, da se je vršilo o celem tekstu novih pravil, — kar se mora lojalno priznati, — najširše anketiranje zainteresentov pred predstavnikom ministrstva. Pri tem so se zaslila vsa mnenja, ki pa so bila, kakor je na anketah pač običaj, zelo deljena. O vsakem važnejšem členu se je razvila obširna diskusija. Predstavnik ministrstva je ta mišljenja vpošteval, v kolikor so bila soglasna. Drugače pa je iskal med nasprotji kompromis, ki ga je osvojil, ne da bi puščal o kaki stvari seveda glasovati.

Slovenska delojemalska zastopnika sta bila na anketi mišljenja, da bi bilo najbolje, če bi ostala nova pravila le pri stilističnih spremembah, kar so po prvem snutku tudi bila. V pogledu §§ 82 in 50 sta zahtevala oba, da se ta dva člena ne spreminjata. Ker nista zahtevala nikakršnih sprememb, ki bi povzročale bratovskim skladnicam nove stroške, v tem njihovem stališču tudi ni bilo nobenega strahu pred odgovornostjo in nikake demagogije. Tudi kakšna sanacija bratovskih skladnic to pot ni bila na dnevnem redu, ker je bila izvršena ta že z uredbo o centralnem skladu.

O § 82 smo navedli na anketi v pisni predstavitvi: Po čl. 82 osnutka novih pravil bi ponesrečeni rudarji, ki dobivajo nezgodno rento, a so ostali še dalje zaposleni, ne smeli prejemati z rento skupaj večjih dohodkov, kakor so jih prejeli, preden jim je bila priznana renta. To je zlasti za nezgodne rente nepravilno. Taki rudarji se zaslužku ne morejo odreči, ker od same rente ne morejo živeti. Tudi delne rešitve so nepravilne. Če bi se odrekli le delu zaslužka, bi imel korist od tega le delodajalec. Če bi se odrekli le delu nezgodne rente, bo imel od tega korist posredno zopet le delodajalec, ki nezgodno rento za pagono edini prispeva. Delavec pa je le oškodovan. Ta panoga tudi pasivna ni.

To smo pred g. ministrom povedali in oddali to mišljenje tudi pisмено. Mislim,

Nova razkritja o „Hrvatski zaščiti“

Poročilo smo že o homatijah v hrvatskem pogrebem društvu sv. Antona v Sarajevu, kjer je vstala nekaj sto glav močna opozicija proti vodstvu z očitki, da ni pravilno gospodarilo z društvenim premoženjem. Voditelje opozicije je politično vodstvo sarajevskih mačkovec brez zaslišanja izključilo iz stranke, češ da so kršili strankino disciplino. Med izključenimi je bil tudi ugledni sarajevski obrtnik Anto Pejić, ki je po izključitvi spravlil v javnost kaj zanimive informacije o delovanju mačkovec milice organizacije »Hrvatske zaščite«. Nastopil je kot priča v procesu zaradi napada na profesorja Zaplato, katerega so pretolčki člani »Hrvatske zaščite« samo zato, ker je dal na razpolago sobo hrvatskim akademikom, ki se niso brezpogojno pokorili poveljem političnega vodstva mačkovec v Sarajevu.

Sedaj se je oglasil Pejić še v sarajevskih listih s podpisano izjavo, v kateri objavlja zelo interesantne informacije o delovanju »Hrvatske zaščite«. Med drugim pravi, da se je prepričal, da ni »Hrvatska zaščita« niti ljudska, niti hrvatska organizacija, nego organizacija, ki ima nalogo s silo prisiliti Hrvate k poslušnosti napram višjim ne glede na pravico, resnico in poštenje. Prav tako pa tudi brez ozira na to, ali je izdano povelje v interesu naroda, ali pa samo v interesu posameznikov. Kot aktivni član te organizacije sem se prepričal, da koristi in služi samo nekaterim poimencem, ki si domišljajo, da so hrvatski pokret ali celo hrvatski narod. Kar se skuha v njihovih glavah, to mora, če tudi s silo, sprejeti hrvatski narod. Čeprav se tako postopanje protivi njegovemu demokratskemu razpoloženju. Globoko sem prepričan, da je ustanova »Hrvatske zaščite« slaba stvar. Ako dobi kakšna oseba ali skupina tek na tvoje premoženje, ki se nahaja n. pr. v kakem društvu in hoče ti se svoje pravice braniti, se pojavi »Hrvatska zaščita«, ki ti v ime

nu hrvatskega naroda prepreči izvrševanje tvojih pravic.

Svojo izjavo zaključuje g. Pejić s pozivom, naj se vse, kar ni dobro in pošteno in kar ne služi interesom celokupnega hrvatskega naroda, za vsako ceno odstrani.

Arhierejski sabor

Beograd, 26. jan. p. Arhierejski sabor zaseda že nekaj dni. Nocoj je bil objavljen naslednji službeni komunikacijo: Dopoldne so eparhijski arhiereji poročali o položaju v posameznih eparhijah. Vse delo arhierejskega sinoda se razvija enodušno in v popolni harmoniji. Popoldne je se nadaljevalo delo v saborskih odborih, ki so bili ustanovljeni za proučitev raznih zadev.

Jutri zaradi praznika sv. Save ne bo seje. Zasedanje se bo v petek nadaljevalo.

Protijaponske demonstracije v Franciji

Pariz, 26. jan. o. Davi se je japonski vojaški ataše v Parizu v družbi letalskega ministra Guy la Chambrea pripeljal v letalsko tovarno Farman, da bi si ogledal nekaj novih tipov letal. Ko so delavci opazili japonskega diplomata, so pričeli demonstrirati proti njemu in vzklikati: »Doli z Japonci! Doli s krvniki človeštva.« Letalski minister se je opravičeval atašeju zaradi tega incidenta, nazadnje pa sta morala oba naglo zapustiti tovarno.

Enak incident se je pripetil v tovarni avtomobilov Samson, kamor je prišla skupina japonskih kupcev ogledovat avtomobile, ki so jih nameravali kupiti za Japonsko. Tudi tu je delavstvo pričelo odločno demonstrirati proti Japoncem. Razjarjeni delavci so vplili »Doli z rumenimi morilci!« Japonci so morali pobegniti iz tovarne, ker bi jih bili drugače nedvomno napadli.

Polarna luč nad Jugoslavijo

Ljubljana, 26. januarja. Sodeč po vestih, ki prihajajo iz vseh krajev naše države in iz inozemstva, je bil večerjšnji polarni sij, ki je povzročil med ljudstvom po Evropi toliko razburjenja in zmede, največji, kar smo jih videli v Evropi zadnjih sto let. Ognjeno rdeči oblak iz katerega so sikali beli, modri, zeleni in rumeni svetlobni prameni, je bil viden od Britanskega otočja preko vse zapadne in srednje Evrope tja do Karpatov. Kako orjaški razmerje je bila skrivnostna nebesna luč, se še bolje vidi iz tega, da so jo proti jugu opazovali od Pirenejev, vzdolž vse severne obale Sredozemskega morja ter po vsem Jadranskem in Jonskem morju, kar se že dolga desetletja ni primerilo.

Kaj čudno, če je zlasti v teh južnih krajih nenavadna nebesna prikazen vzbudila med preprostim ljudstvom obilo strahu. Oživele so stare bajke o nebesnih znamenjih, ki neki prinašajo velike nesreče na svet.

Manj praznovorno nastrojeni ljudje so bili takoj sploščati prepričani, da je moral neke visoko na severu izbruhnil silen požar, katerega krvavordeči odsev se vidi na sto in sto kilometrov daleč. Povsod je vzmernarstvo ljudstvo klicalo gasilce, ki so urno pripravili vozila in orodje, vendar se niso vedeli kam obrniti, ker je rdeči odsvit domnevnega požara neprestano spreminjal svojo smer. Zdal se je žaril natančno proti severu, zdaj se je spet pomaknil bolj proti zapadu. Žarenje se je neprestano izpreminjalo, oblika se je menjavala od trenutka do trenutka.

Ponekod so videli zagonetni nebesni ogenj kakor ogromen rdeči oblak, iz katerega so švigali žarki mavrične barve, drugod — n. pr. na našem Jadrano — kot velikansko sonce, ki vstaja na obzorju, marsikje pa samo kot brezoblični ognjeni oblak, ki se je neopazno stapljal s temno nebosklo.

Najlepši sij pri nas

Kakor se dá posneti iz opisov številnih opazovalcev, je bil pojav polarnega sija največkrat v alpskih deželah: pri nas na Gorenjskem, potem pa na Koroskem in stajerskem v Avstriji ter na Bavarskem. Pri nas so ga najlepše opazovali na Jesenicah, ko je kakor mogočnega krvavordečarja vstal nad vrhovi Karavank. Ljudje so bili zaradi rdečega žara sprva vsi prepričani, da je moral nekeje v Karavankah izbruhnil silen požar, da morajo goreti velikanski gozdni kompleks nekeje na naši ali pa na avstrijski strani. Šele, ko je začel rdeči odsev spreminjati svojo lego, ko se je začel od Črnega vrha pomikati proti Golici in naprej proti Kranjski gori in Trbižu, ko je hkrati začel tudi spreminjati barvo, so ljudje uganili, da ne gre za požar, marveč da mora biti nenavadna svetloba drugačnega izvora. Strah in nemir, ki je bil sprva polastil ljudem, se je počasi sprostil v nemoteno občudovanje mogočnega prirodnega pojava.

Zanimivo je, da severnega sija niso opazili povsod istočasno. Najprvo se je prikazal na vzhodnem robu Alp, kjer so prvo rahlo rdečkasto svetlobo zagledali že okrog tri četrti na osmo zvečer. Ob 8. so videli polarno luč že v vseh srednji Evropi, vendar je največjo jakost dosegla v bolj severno ležečih krajih, zlasti v Nemčiji šele med pol 9. in 9. uro, ko je na jugu svetloba že skoraj ugasnila. Videti pa je, da je to pot severni sij vzplamtel nekako točno nad sredino Evrope in ne kakor običajno nad deželami skrajnega severa, tako da so se pri nas videli le njega najvišji svetlobni prameni.

Pred dobrimi sto leti

V tako velikanski razsežnosti kakor se nam je to pot prikazal ta nebesni pojav, ga Evropa že ni videla od leta 1831., ko je v noči 9. januarja polarni ogenj razsvetlil nebo od Madrida do sibirskih tundar. Tudi takrat je redka nebesna prikazen naredila med ljudstvom dosti strahu. Nekateri zmedeni prerok je napovedoval konec sveta pa se ni nič pomembnejšega zgodilo na svetu. Vsi ti nenavadni svetlobni pojavi v naravi, ki samo v temni noči lahko razodejajo svoje veličavito, ki jih pa pri belem dnevu niti opaziti ne moremo, so pač samo medel odsvit križanja drugih velikih sil, ki vodijo zemeljsko kroglo po njenem kozmičnem tiru.

Kaj je severni sij, znanost prav do najnovejšega časa ni vedela povedati. Sicer se je že ob koncu prejšnjega stoletja posredno umetno proizvajali polarno luč v majhnih dimenzijah, ali tisto je bilo prav za prav samo ogenj sv. Elije, kakršnega opazujemo na konicah strelodvodov pred nevihtami. Šele precej kasneje se je Birkelandu in Stjernmerju posrečilo na majhnem modelu zemlje posneti pravo polarno luč in s tem tudi dokazati, kaj so pravi vzroki njenega nastanka in kako da pride do izredne pestrosti njenih oblik in barv.

Vzrok polarne luči

Pravi vzrok polarne luči je sonce, ki našo zemljo bombardira s pradelci elektrike s katodnimi žarki ali elektroni. Včasih nas obsipa z njimi bogateje, včasih nam jih bolj skopko pošilja, kakor je pač njegovo svetlo lice bolj ali manj posuto s pegami. Ti katodni žarki pa ne prihajajo v ravni črti na zemljo, ampak se začno kakor sveder sukati, čim pridejo v območje magnetnega polja naše zemlje. Na vse mogoče načine zveržena in sesukana postanejo njihova pota v najvišjih plasteh naše atmosfere. In ko tu zadenejo na redke zračne molekule, se zaradi udara rodi svetloba in vseh mogočih barvah in odtenkih in ta svetloba se nam zaradi zverženosti katodnih žarkov vidi v značilnih oblikah severnega sija.

Najčiste se pokaže polarna luč v obliki medle mavričnega oblaka s posameznimi pasovi v vzdolžni smeri, z ostrim spodnjim robom, pod katerim je videti nebo nenavadno temno. Često se iz tega loka spuščajo posamezni svetlobni prameni ki se po loku naglo selijo iz enega konca na drugega. Dostikrat posebnega loka vobče ni opaziti, ampak je samo nebo preprosto s pahljačo trepetajočih žarkov različne dolžine in barvitosti. Manj močna polarna svetloba se nam včasih prikazuje samo kot zabrisana trepetajoča megla. Najlepši pa je ta pojav, kadar se ognjeni lok s koncem odtrga od obzora in se potem svetlobni trak začne zvijati v kolobarje, spirale, kroge in slične oblike.

V našem zemljepisnem pasu se prikaže polarni sij največkrat v obliki omenjene svetle megle in ga čisto niti dobro ne opa-

zimo. Po spektralnih analizah so dognali, da je vir svetlobe pri njih največkrat žareči dušik, včasih pa se k temu primesajo še razni žareči žlahtni plini.

In puščavski pesek...

Francoski strokovnjaki sodijo, da je bil zadnji severni sij prav posebno izrazit tudi zaradi tega, ker se je v visokih zračnih plasteh srečal z oblaki puščavskega peska, od katerega se je rdeči žar še bolj intenzivno odbijal na zemljo. Slični pojav so

Opazovanja in presenečenja v naših krajih

O pojavu polarnega sija smo prešli iz najrazličnejših krajev Slovenije številna in tudi precej obsežna poročila. Seveda moremo objaviti le nekatera najzanimivejša, v kolikor izpolnjujejo naša gornja izvajanja.

Ljubljana, 26. januarja.

Eno izmed redkih mest, ki polarnega sija ni imelo prilike videti, je bila naša zadnja noč spet nenavadno zamegljena Ljubljana. Z vseh strani so se prihajale vesti o nenavadnem nebesnem pojavu, samo Ljubljanci zanj še niso vedeli. Šele okrog 22. so nekateri gostje na nebotičniku opazili razsvetljeno nebo na zapadni strani in so se začeli zanimati za izredni svetlobni pojav. Okrog 22.30 so polarni sij opazili tudi z Viča, koder so bili, kakor drugod, prepričani, da je izbruhnil nekeje na Gorenjskem ogromen požar. V Ljubljani so bili alarmirani tudi gasilci, ki pa seveda niso vedeli, kam naj krenejo, ker so si vesti o silnem požaru nasprotovale.

Potniki z Gorenjskega so videli svet na Golici ali okrog Pokljuke. V Logatcu in na Vrhniki so mislili, da gori nekeje za Ljubljano ali okrog Kranja, drugi zopet so presodili, da bi utegnil biti strašanski ogenj nekeje okoli Trbiža ali morda celo Gorice. Na Sušaku in v Zagrebu so bili prepričani, da je vsa Ljubljana v plamenih.

Ljubljanska telefonska centrala je imela nenavaden promet. Klicali so z vseh strani, iz Maribora, Celja, Kranja, Bleda, Zagreba, Sušaka. Spilita in celo iz Dubrovnika, pa tudi Reka in Trst sta se zanimala, meneč, da je pol Jugoslavije v ognju. Šele pozno ponoči so se ljudje zavedli, da gre za nenavaden naravni pojav. Povsod je bila tako do polnoči precejšnja zmeda, samo srečna Ljubljana je lahko v megli spala spanje pravičnega in si prihranila vse razburjenje. Mnogim je pa tega danes precej žal, kajti kaj takega se vendarle ne vidi vsako noč (četudi krokoš) in ljubljanski firbec je za eno senzacijo revnejši.

Maribor, 26. januarja

Močni, temno rdeči nebesni sij je razburil tudi Mariborčane in je razgalil pozornost naših mariborskih gasilcev. Opozorjeni na ta pojav in meneč, da gre za velik požar, so bili ob 21. ure naprej v pripravljenosti z vsem gasilskim orodjem in vozovi. Ves čas je brnel telefon v Gasilskem domu, kamor so vse okoliške požarne brambete hitele povpraševati, kje gori. Mariborski gasilci so telefonično poizvedovali pri celovških in grških gasilcih, od koder so prejeli pojasnilo, da ne gre za požar, marveč za nenavaden nebesni sij. Seveda ni manjkalo v Mariboru hudomušnežev, ki so vedeli povedati, da se je najbrž rodil nizozemski princ in da so tamkaj zažgali tako ogromen proslavni kres, da se je njegova svetloba videla celo pri nas.

Celje, 26. januarja

Snoči kmalu po 20 uri je začelo nebo na severni in severozahodni strani Celja nekeko v smeri od Vojnika pa vse do Petrovč v rdeči luči, vmes pa se je pojavil bel, trepetajoč odsev. Prebivalstvo je zaskrbljeno opazovalo izredni pojav. Večina je bila prepričana, da je nastal nekeje ogromen požar. Nekateri gasilski čete so bile

opazovali že pred dobrimi 30 leti, po izbruhu ognjenika Krakatau, le da se je takrat na nočnem nebu svetili vulkanski pepel, osvetljen od solca.

Višina, v kateri nastaja polarni sij, se giblje med 90 in 140 km, zgornji rob oblaka pa sega 200 do 500 km visoko. V severnih deželah, kjer imajo šestmesečno noč opazajo do 100 polarnih žarov na leto, dočim opazajo v južni Evropi komaj enega na 10 let. Tako krasnega in razsežnega polarnega sija kakor to pot, sedanje pokolenje najbrž ne bo več videlo.

alarmirane in so odrzle v smeri »požara«, a so se kmalu vračale, ker so spetoma ugotovile, da gre za nebesni pojav. Polagoma so ljudje izvedeli, da je objel nebo močan severni sij, in so se pomirili. Čudovito lepi nebesni pojav je trajal skoraj dve uri.

Škofja Loka, 26. januarja.

Veliko vznemirjenja in nič manj vseh mogočih ugibanj je povzročil večeraj ponoči nenavaden svetlobni pojav, ki se je pojavil kot krvavordeči širok pas preko škofjeloškega okraja. Sprva ni bilo človeka, ki bi bil podvomil, da je nekeje v Selški dolini, ali v enem gorskih vasi izbruhnil velik ogenj. Škofjeloški gasilci so spravili okrog 22. na noge vse mesto — trobil je požarni rog — potem so hiteli z avtom v Selško dolino na pomoč. Seveda so se brez uspeha sredi noči vrnili, ogenj so zaman iskali. Pravtako so hiteli na pomaganje starološki gasilci.

Medtem pa ko je vse mesto opazovalo čudno razsvetljeno nebo, se je menjal nebesni pojav od trenutka do trenutka. Nebo je žarelo v smeri od zapada preko Selške doline, severno od Škofje Loke na Sorško polje, kjer se je rdeče žarenje izgubljalo. Nebo je bilo sicer jasno in so se zvezde dobro videli. Zanimivo pa je, da je bila noč v smeri proti vzhodu (Kamniškim planinam) črna kakor oglje, dočim je bil južni rob Jelovice, zlasti okrog Ratitovec, v medli, mračni, dnevi svetlobi. Kot posebnost, ki je še nikoli tudi nismo opazili, so se vlečki pravokotno na žareči, široki, krvavordeči pas beli prameni. Razporejeni skoraj vzporedno in izredno dolgi. Nekaj podobnega, kakor bi se pojavile v vsejir nove mlečne ceste. Nebo je bilo polno zanimivosti, zlasti se, ker so se podobne na nebu menjavale in so gotovi deli neba za temneli, a so bili čez čas spet rdeče osvetljeni. Osvetljenje se je pojavilo že takoj po 20. in je trajalo več ur.

Ljubro, 26. januarja.

Kakor na Jesenicah, smo zlasti tudi v Ljubnem in Podnatru bili snoči od 21 do 22 ure priče čudovite naravne prikazni. Polarni sij smo videli na posebno zanimiv način. Kazal se nam je kakor popolnoma rdeča megla, ki je v sredini bila kakor belkast dim, vse ozadje pa je bilo temno rdeče. Izprva smo menili, da prihaja rdeči žar iznad Trbiča in da gori pri Sv. Ani cela vas. Pojav je obkrožal zvonik in Ljubnem, škrlatni žar se je razlil nad vsemi hišami okrog cerkve, nato se je pomikal proti zahodu in že ni bilo ničesar več opaziti. Okrog 22. ure se je vlekla rdeča megla spet čez cerkev v Ljubnem tja nekam do Trbiča. Nad Ljubnem je sijal le še bel žar, v daljavo pa se je izgubljal rdeči sij. Ko je pojav izginjal, smo se pomirjeni podali k počitku. Pekovski mojster pa je davi pripovedoval, da je bilo polarni sij mogoče opazovati še ob 2. zjutraj, seveda pa ne več tako močno žarečega kakor zvečer.

Sv. Sava

Bratje pravoslavne vere slavijo danes praznik sv. Save, ustanovitelja srbske pravoslavne cerkve in velike osebnosti v srbski državni in kulturni zgodovini. Ta vladarski sin, ki se je mlad odrekel oblasti in umaknil v samostansko zatišje, je dal srbski narodni cerkvi vodstvo ter ji zgradil trd-

ne temelje med narodom, iz narodne duše je zajel poziv, jo dvignil do vzvišenega ideala vzajemnosti, a je bil tudi sam po svoji duši in svojem delu idol narodne prosvete in sloge. Sv. Sava obdaja le malo legend, zato pa nebroj v zgodovini naroda in njegove kulture važnih dejstev. V zgodovini srbskega rodu je pet velikih poglavij: pokristjanjenje, delovanje sv. Save, kosovska tragedija, vstaja, osvobodjenje. Za večno sta se vpisala v srbsko zgodovino knez Lazar in sv. Sava. S prvim je združen spomin na narodno tragedijo, iz katere je vzklilo novo življenje, sv. Sava pa je vpisan v zgodovino kot narodni prosvetitelj. V pravem pomenu besede je on moralni rodilnik srbskega naroda. V dobi, ko je Rim v sijaju vladal nad dušami in telesni evropskih narodov, je sv. Sava skromno in tiho ustanovil narodno cerkev v narodni državi. V mnogih drugih državah so se zaradi cerkvenih organizacij vodili krvavi boji. Savino cerkev je za narod v največjem spoštovanju v svojo svojo dušo prevzel za svojo last in se v njej kulturno udeleževal ter razvijal z največjim uspehi. Delovanje sv. Save je dalo temelje in smernice državi, narodni prosveti, umetnosti, a tudi rodbini in zgradbi ter narodno-obrambno delu. Po zaslugi sv. Save je postalo pravoslavje del srbske kulture in pravoslavno duhovščino je sv. Sava tako vzgojil, da je tudi pozneje pod turško oblastjo ostala predstavnik srbske državne ideologije.

Na povratku z romanja je sv. Sava umrl v Bolgariji 27. januarja leta 1235. Njegovi ideali in delo pa so še danes po tolikih vekih žarišča narodne prosvete. Kot narodnemu prosvetitelju in ideologu narodne vzajemnosti dolgujejo sv. Savi čast in zahvalo vsi južni Slovani.

Dolžnost vsake žene je, da pazi na urejeno stolico, ki jo doseže s prirodo. Franz-Josefova grobnica, ako jo dnevno uživa v manjši koloniji Prava. Franz-Josefova vodna delnice milo nrišeno hrzo in slavno. Ogl. reg. S. br. 13. 485-33

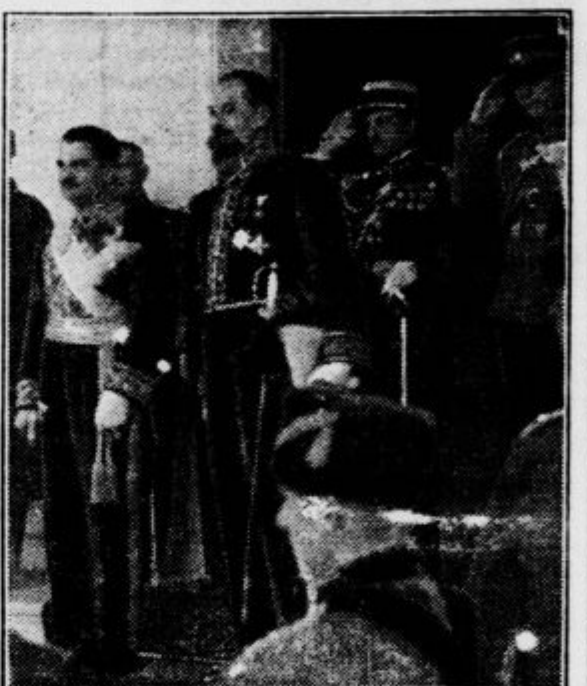
Rallye Monte Carlo danes skoz Ljubljano

Konec januarja meseca se vrši vsako leto mednarodna avtomobilska tekma imenovana Rallye Monte Carlo. Letošnja prireditev je že 17. po vrsti. Od obstoječih tekmovalnih prog je za nas najzanimivejša proga, ki vodi iz Palerma preko Rima, Ljubljane, Dunaja, Münchena, Strasbourga, Dijona, Lyona in Grenobla v Monte Carlo kjer je cilj. Ta proga je tudi ena od najdaljših in znaša 4.091 km.

V Ljubljani pred sedežem Avtokluba, Kongresni trg 1/L, se bodo ustavila vozila tekmovalcev, ker se tukaj vrši kontrola. Prvi tekmovalci bodo dospeli predvidoma že pred 11. uro dopoldne, nakar bodo sledili še ostali. Pravilniki tekmovanja je zelo strog ter vozijo tekmovalci brez odmore, le na kontrolnih postajah, če imajo srečo in prikladno vreme, ulove kakor uro za odmor.

Francoski poslanik v naši sredi

Ogledal si je Ljubljano, danes potuje na Bled

Poslanik francoske republike na našem dvoru g. Raymond Brugère vrši svoje poslanstvo v naši državi od 5. novembra lani, ko je v svečani avdijenci izročil kneznastemistnik svoja poveljna pisma. Naša sila ga kaže v trenutku, ko je zapuščal Beli dvor v spremstvu svetlika francoskega poslanstva Coacha in francoskega vojnege atašee polkovnika Petuarda.

Ljubljana, 26. januarja.

Na svoji poti iz Pariza v Beograd je večeraj s polnočnim ekspresom prispel v Ljubljano francoski poslanik na našem dvoru in minister Raymond Brugère. Na postaji ni bilo oficijelne sprejema in poslanik se je takoj opepeljal v hotel Union, kjer je prenočil. Dneve dopoldne je v spremstvu konzula Reméranda opravil po mestu vrsto obiskov, da se seznani s predstavnik našega javnega življenja. Tako je obiskal bana dr. Natlačen, komandanta divizije divizijskega generala Lazara Toniča, škofa dr. Rožmana in zbornico za TOI, kjer je oddal vizitko za odsotnega predsednika Jelacina. Dopoldne je prispela iz Beograda tudi poslanikova gospa soproga s hčerko.

Pred spomenikom Ilirije na Napoleonovem trgu je bila opoldne intimna svečanost, ki so ji poleg zastopnikov oblastev prisostvovali tudi predstavniki naše nacionalne javnosti in dnevnega tiska. Med drugimi so bili prisotni dr. Orel za bana in bansko upravo, predsednik mestne ob-

Ne begaj sem in tja

Samo je Bronki pravi.

Od 32 vozil, ki bodo predvidoma pastela Ljubljano, je: 11 Francozo, 4 Nizozemci, 2 Angleži, 6 Nemcev, 1 Poljak, 5 Italijanov, 1 Švicar, 1 Monegask in 1 Jugosloven. Važno in zanimivo dejstvo je, da se tega tekmovalja prvič udeležijo tudi 1 Jugosloven in to Slovenec g. G. Stojanšek iz Maribora.

Odhod iz Ljubljane je predviden za prvo vozilo ob 14.08 uri, nakar bodo sledila v presledkih po 1 minuto ostala vozila.

Prebivalstvo se naproša, da je nasproti tekmovalcem pripravo ter jim nudi v potrebi pomoč, zlasti pa v primeru nezgode.

Dr. Bohuš Vybiral propagira Jugoslavijo

Doslej je priredil že 170 uspešnih predavanj

Kakor že nekaj let, smemo tudi letos s priznanjem in hvalo zabeležiti propagandno delavnost našega odličnega prijatelja, prevajalca in znanstvenika dr. Bohuša Vybirala v Olomoucu. Prizadevni kulturni delavec, ki ga ni treba naših javnosti posebej predstavljati, saj je znan kot eden izmed prvih in najzaslužnejših češkoslovških prijateljev našega naroda, je tudi v minulem letu posvetil več ko polovico (22) svojih javnih predavanj širom Moravske propagandi Jugoslavije, njenih lepot in zanimivosti.

Izmed starejših predavanj je lani največkrat (9krat) nastopil s splošnim uvodnim predavanjem »Jugoslavija — dežela in prebivalstvo«; to predavanje postavlja na program povsod tam, kjer predava prvič. Nadalje je ponavljali predavanja »O jugoslov. Jadrano«; »O jugoslov. osvoboditvi«; »Zedinjenje«, vsako po enkrat, dvakrat pa je imel predavanje »Umetnost stare Srbije«. Pridružil mu je novo predavanje »O novih smereh v zgradbi jugoslov. vseh mest«; in dvakrat uporabil v delno predelani obliki starejša predavanja »O južni Srbiji«, ki je dobro rabilo v zvezi s 25-letnico osvoboditve Južne Srbije. Ta jubilej ga je izpodbuditel še k novemu predavanju »Leto 1912 v zgodovini Jugoslov. novov.«; Po smrti dr. Lj. Pivka se je v posebnem predavanju (v Olomoucu) pomudil pri njegovi osebnosti in delu. Novo je tudi predavanje »Masaryk in Jugoslov.«, ki ga je imel v Olomoucu. Na povabilo bratislavske Či-lige je v njenem krogu podal oris svoje 25-letne prevajalske, predavateljske in uredniške dejavnosti v zvezi s slovenskim jugom. Novo je tudi predavanje »O jugoslov. ženi«, ki ga je imel dvakrat. V Prostějovu, kjer so na njegovo pobudo priredili jugoslovanski li-

terarni večer, je prvič predaval o novejši slovenski prozi.

Kakor po navadi, je imel dr. Vybiral tudi lani največ predavanj v Olomoucu (7), nadaljnja predavanja, ki so jih prirejale razna društva, med njimi čsl.-jugosl. liga, so pa bila v Chodobinu, Prostějovu, Náměstu, Uh. Brodu, Bratislavi, Slatinicah, Troubnicah, Velikem Týncu, Šternberku, Uničovu in v Nemčicah nad Hano. Štirinajst predavanj so spremljale predavateljeve lastne skopične slike (povprečno 120 na predavanje). Najuspešnejše je bilo predavanje »Jugoslavija z umetniške strani«; v Bratislavi. Takisto zaznamuje lep uspeh jugoslov. literarni večer v Prostějovu, na katerem so člani češkega gledališča v Olomoucu čitali v dr. Vybiralovem prevodu primere novejših slovenske proze (Fr. Bevk, Črna kura; Janko Kač, Histerija; Anton Novčan, Njiva; L. Mrzel, Ljubezen in Jesen), ga. Marija Vybiralova pa je čitala Cankarjevo črtico »Skodelica kave«; in Freglievo pridigo iz »Plebanosa Jonasa«. Nadaljnji večji uspeh je imelo predavanje o dr. Pivku in »Leto 1912 v jugoslov. zgodovini«; v Olomoucu. Povprečna udeležba na teh predavanjih je znašala 218 oseb.

Dr. Bohuš Vybiral je priredil od l. 1931 170 javnih predavanj, ki so imela 44.255 poslušalcev. Vneto predavateljsko-propagandno delovanje dr. B. Vybirala je vredno vse pozornosti in priznanja najširše jugoslovanske javnosti!

Tragična smrt uglednega posestnika

Celje, 26. januarja.

V soboto se je 36-letni Ivan Zvar, posestnik v Vrenski gori pri Bučah, odločil, da bo podri visoko lipo pri svojem domu. Da bi lipo pri padcu ne poškodovale sadnega drevesja, se je Zvar povzpela na lipo, hotel najprej odzagati vrh. Ko se je prežagani vrh odlomil, je vejevje zadelo Zvara in ga treščilo v velikem loku na zemljo. Zvar se je pri padcu dvakrat zlomil levo, počila mu je tudi lobanjska baza. Obenem je dobil hud pretres možganov. Globoko nezavestnega Zvara so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je snoči ob 22. podlegel poškodbam.

Pokojni je bil ugleden posestnik in med prebivalstvom splošno priljubljen. Z veliko vneto je sodeloval pri gasilski četi v Bučah kot četni bagajnik. Poleg očetih in matere zapuščal ženo s tremi nepreskrbljenimi otroki. Truplo so prepeljali popoldne iz Celja na Zvarov dom v Vrenski gori, od koder bo v petek dopoldne pogreb na pokopališču v Bučah. Pokopnemu bodo ohranjen blag spomin, hudo prizadetim svojim naše iskrene sožalje!

HERSAN CAJ

UČINKUJE dobro pri obolenju šolodov, jetra in ledvic.
POMAGA pri arteriosklerozni in hemoroidni
OLAJŠA muke in bolečine pri revmatizmu
in protinu.
UBLAZNJE obolenja pri mesečni čisti in
menst.
ODSTRANJUJE motnje debelosti in
vsa dela žile.
Dobiva se v vseh lekarnah!
Reg. št. 5. br. 19330-930

Domače vesti

• **Učiteljski tabor v Ljubljani.** 5. februarja bodo prispele v Ljubljano članice bolgarskega učiteljskega pevskega zbora, priredile bodo koncert. Zbor je bil ustanovljen po vzoru slovenskih in čeških tovarišev in tovarišic. V počastitev redkega obiska se bodo zbrali ta dan v Ljubljani člani JUU, iz vseh okoliških srezov. Priredili bodo tabor v znamenju narodno obrambnega dela in manjšinskega šolstva. Dnevni red zborovanja, ki se bo začel ob pol 9. v kinu Matica, bo naslednji: 1. situacijsko poročilo predsednika sekcije, 2. predavanje Frana Ostanka: »Ali nam je narodno obrambno delo potrebno?« 3. predavanje dr. Julija Fellaharja s prikazovanjem skriptiranih slik: »Po Koroski. Potem bodo društva ločeno reševala zasebna vprašanja. Februarski učiteljski tabor naj dvigne saniranje za našo Korosko in za vse naša obmejna in manjšinska vprašanja eploh. Skupno zborovanje na po poboju srekega društva JUU v Kamniku.

• **Avstrijski konzulat v Ljubljani** se preseli v ponedeljek 31. t. m. v svoje nove uradne prostore na Bleiweisovi cesti 34. Na dan selitve bo konzulat za stranke zaprt. Telefonska številka konzulata (21-65) ostane neizpremenjena.

• **Teden gospodinjstva v Zagrebu.** Domašinski teden traja od 30. januarja do 5. februarja. Udeleženci domačinskega tedna morajo kupiti na odhodni potaji celo karto in železniško legitimacijo K 13. Kupljena vozovnica velja tudi za brezplačno vrnitev s potrdilom udeležitve Prosvednega in dobrotnega odbora Kola domačije na omenjeni legitimaciji. Ugodnost znižane vozovne velja od 28. januarja do vključno 7. februarja 1933. Opazovanja udeležence, da na izročilo vozovnice pri prihodu v Zagreb, ker jim velja tudi za vrnitev.

BOUVIER
VINO V STEKLENICAH
GORNJA RADGONA

• **Naporna zdravniška služba.** Zdravniška zdravstvena zadruga v Stragarih dr. Jovanka Milenkovića ima zelo naporno službo, zlasti zdaj v zimskem času. Ta energična zdravniška se lahko meri z najpogostejšimi zdravniki. Mnogočrat prehodi v največjem snegu in mrazu po 30 km daleč skozi zapuščen naselja, noseč pomoč bolnikom.

• **Na naslov monopolne uprave.** Zadnje tedne se pritožujejo kadilci, ki kupujejo cigarete »Drina«, »Morava« in »Neretva«, da jim skoraj redno pripeti, ko prodajo zavojček, da je med 20 cigareti vsaj ena za koncu strgana in razcefrana. Slike pritožbe je čuti tudi po ljubljanskih trafikah, kjer imajo nekateri trafikanti že celo zbirke takih pokvečenih in raztrganih cigaret. Ne vemo, je krivda za to napaka, mislimo pa, da kadilci poštno odrajtano dinarje monopolne uprave za njene proizvode in da jih že toliko plačamo, da imamo pravico do solidnih cigaret.

• **Graditev Batine palače v Zagrebu in Ljubljani.** Zagrebški »Juturni list« je ponatiskal »Jutrovo« notico o zaprekah pri graditvi Batine palače v Ljubljani ter priložil: Teh zaprek v Zagrebu ni in bi zaradi tega umestno, da začne Bata graditi svojo palačo v Zagrebu kot važnejšem središču, gradbo v Ljubljani pa odloži, dokler ne bo zgrajena palača v Zagrebu.

• **Puder, rdečilo za usta in za lice,** za vsak odtok barve kože ustrezajoče barve. Pri izbiri Vam svetuje: Parfumerija »NADA«, Franciskanska ulica.

• **Zakonca, ki že 20 let ne govorita.** V mali savonjski vasi Rokinovcu živi čuden zakonski par, menda edini svoje vrste v Jugoslaviji ali pa tudi na vsem svetu. Tvorita ga upokojeni logar Vinko Strepač in njegova žena. Pred kakim četrtoletjem sta se poročila, po nekaj letih pa sta se skregala in zdaj že 20 let ne govorita. Če si imata kaj važnega povedati, napišeta na listek. Drugače pa živita prav složno in zaradi 20letnega molka seveda čudovito mirno v svojem skromnem domu. Na vzroke nekdajnega krega sta menda že pozabila, ker pač v molku ni mogoče nanj obujati spominov. Tudi sosedje, ki se zelo zanimajo za čudno zakonsko dvojico, ne vedo več, zakaj ne govorita.

• **Avto je izginil.** Iz Slovenjgradca: V ponedeljek dopoldne se je pripeljal iz Ljubljane trgovski zaslonnik g. Porekar, ki je pustil v Slovenjgradu v mehanični delavnici očistiti svoj avto. Na veliko presenečenje brez časa ni našel v Slovenjgradu svojega avtomobila. Čeprav je ključel imel sam shranjene. Ker tudi lastnika mehanične delavnice ni bilo v Slovenjgradu, je prijavil zadevo orožništvu, ki se peča zdaj je zagonešno tatvino avtomobila. Baje je skoraj še novi avto z. Porekarija v Mariboru v neki mehanični popravilnici, kar je lat avtomobila imel karambol. G. Porekar trpi precejšnjo škodo, ker je v avtu bila tudi celotna kolekcija blaga in mu je bilo zaenkrat poslovanje onemogočeno.

• **Plaz je zasul 12 delavcev.** Pri graditvi nove železniške proge Ustiprača—Foča se je sprožil plaz in pokopal pod seboj 12 delavcev. Trije imajo zlomljene roke in noge in tudi nevarne notranje poškodbe. Močno poškodovane delavce so takoj odprnili v sarajevsko bolnišnico, štirje, ki so lažje ranjeni, pa so ostali doma. Ranjenci so sami fantje v starosti od 17 do 20 let in vsi nekalificirani delavci. Vzroke hude nesreče raziskuje posebna komisija.

• **Smrt uglednega reškega zdravnika.** Na Reki je umrl 74letni zdravnik dr. Karlo Otto, ki je bil specialist za kožne bolezni. Pokojni dr. Otto je bil visoko čislán in spoštovan na Reki kakor tudi na Sušaku, kar je dokazala velika udeležba pri njegovem pogrebu.

• **Epilog katastrofe v veliki zagrebški stanovanjski hiši.** Poničlet 1932. se je pripetila strašna nesreča v veliki stanovanjski hiši lekarnarja Bartulica na Dolcu v Zagrebu. V skladišču filmov, ki je bilo nameščeno v poslopu, je nastala eksplozija ter povzročila v hiši požar. Pri katastrofi je izgubilo življenje 9 stanovalcev, 20 pa jih je bilo ranjenih. Od ranilcev družine je ostal pri življenju samo sin, ki takrat slučajno ni bil doma. Svoji ponesrečenec in oni, ki so pri katastrofi pretrpeli rane in gmotno škodo, tožijo zdaj lastnika hiše in lastnika nesrečnega skladišča za filme. Vsi skupaj zahtevajo 722.200 din odškodnine. O odškodninski tožbi razpravlja zdaj zagrebško okrožno sodišče.

• **Pri zaprtju in motnjah v prebavi** vzemite jutraj na prazen želodec kozarec naravnega Franc. Jožefove grenčice.

• **RIBJE OLJE** sveže v drogeriji IVAN KANC-Nebotičnik.

• **Tovarna JOS. REICH** sprejema mehko in škropljeno perilo v najlepšo izdelavo. 3.

Iz Ljubljane

• **Komemoracija za gospo Terezijo dr. Jenkovo.** Glasbena Matica in združene ruske organizacije v Ljubljani priredijo jutri, v petek, ob 20. v počastitev spomina blagopokojne g. Terezije dr. Jenkove slavnostno komemoracijo v Hubadovi dvorani Glasbene Matice (Vegova ulica 7). Spored obsega: 1. Orgelski uvod, 2. govor g. predsednika Glasbene Matice dr. Vladimira Ravnharja, 3. govor častnega predsednika Ruske Matice g. univ. prof. dr. Aleksandra Bilimovića, 4. nastop zbora Glasbene Matice. Vstop je svoboden. Vabljeni so vsi spoštovalci, prijatelji in znanci nepozabne pokojnice.

• **Bolezen pesnika Peterlina-Petrške.** Po poročilu iz Skopja je pesnik Radivoj Peterlin-Petrška krizo srečno preстал.

• **Popoldanska predstava zabavne in duhovite Kranjeve komedije »Skedenj«** v Sentjakobskem gledališču v nedeljo in na sredo ob 15.15. V soboto ob 20.15 pa se uprizaro »Skedenj« v korist zgradbe doma Sokola II. Izra je zelo zabavna in se je občinstvo pri vseh predstavah izvrstno zabavalo in od srca nasmejal. Prihodnjo soboto bo premiera Molnarjeve veselice »Njena velika ljubzen«.

• **Jadranska straža obvešča članstvo,** da je predavanje ki bi ga moral imeti g. dr. Branko Verčon dne 27. t. m. v Zvezdi, zaradi svetosavske proslave preloženo na prihodnji mesec.

• **Društvo »Tabor«** Drevi ob 20.30 bo predaval na rednem članskem sestanku g. prof. dr. Anton Slednjak o Zuparčiču ob njegovi 60-letnici. K predavanju vabimo vse rojake in prijatelje.

• **Javno predavanje »Pravice staršev in otrok«** bo drevi ob 20. na sentjakobski šoli. Predava profesorica Anica Črnež. Vsakdo dobrodošel!

• **Sestanek staršev ogledne ljudske šole** za Bežigradom bo v ponedeljek 31. t. m. ob 8. zvečer v šolski toledavnici. Predaval bo g. upravitelj Anton Lovša o temi: »Delo vzgaja«.

7. dan

NA SPREDU! TO JE TRIUMF, KAKRNEGA SE NI DOSEGEL

NOBEN FILM V LJUBLJANI!

Po Anzenbergerjevem oderskem delu.

H. Jaray — H. Stork — K. Parlye

In člani dunajskega Burgtheatra

Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri

KINO UNION — Tel. 22-21

Nepreklicno samo še danes in jutri!

Bolezen v naši hiši

Izpočetka je to bilo samo nezanimivo vnetje mandljev. Hišni zdravnik je priiskal z žličnim ročajem zdravnikov jezik. Z uspehom preiskave je bil zadovoljen: bolečine v vratu so se izkazale kot stvarno utemeljene.

Zvečer je hišni zdravnik spet prišel v hišo. S seboj je imel črno aktovko. V njej je bilo tole: stetoskop, nekaj lasnic, majhna brizgalka, igra »Človek, ne jezi se«, kosček jabolčnega štruklja od kosila, blok za zapisovanje receptov, stariški ustnik za cigare, natron, izvod časnika z uganjki in termometer.

Termometer je zdravnik pretresal kakor worcestersko omako, nato ga je potisnil bolniku pod pazduho. Tam je termometer počival deset minut in ugotavljal temperaturo razburjene krvi. Zdravnik je vzel termometer izpod pazduhe, ogledoval ga je desno, levo, postrani, naravnost, pokončno in vodoravno, — ogledoval ga je strogo od vseh strani in je sklonjenega tilnika zaslišal živo srebrno pri 38°.

Bolnik je vznemirjeno vprašal: »Gospod doktor, mar ni kaj hujšega kakor vnetje mandljev?«

»Ne,« je odvrnil zdravnik, »ne more biti nič hujšega, toda pravi vrag se lahko še razvije iz tega.«

»In... menite, da lahko nastane kaj resnega?« — Zdravnik se je dvignil. »To lahko vé sam mil Bog,« je prijazno odvrnil. Kot zdravnik stoji na stališču kjer se sekata znanost in vera. Ni še izgubil otroške vere v Boga.

u—Svetosavska proslava. Kakor smo že objavili, bo danes svetosavska proslava arabske pravoslavne cerkvene občine po naslednjem redu: ob 10. sv. Liturgija v pravoslavni cerkvi sv. bratov Cirila in Metoda, ob 11. svetosavska proslava za šolsko mladino v dvorani ljubljanskega Sokola, Bleiweisova c. 28, ob 20.30 svetosavska beseda s plesom v dvorani Kazne, Kongresni trg 1. Na besedi sodelujejo gđ. Lilijana Korunović in Vida Rudolf, mešani zbor ter moški zbor »Sloga« pod vodstvom g. Mirka Premelca. Izvajale se bodo skladbe Mokranjac, Alabičeva, Biničkova, Pavčiča, Deva, Manojlovića in Milojevića. Za šolsko proslavo ni vstopnine, za svetosavsko besedo je vstopnina 20 din za osebo, dijaki 10 din. Vstopnice se dobe v pisarni srbske pravoslavne cerkvene občine v Igriški ul. 2 (nasproti dramskega gledališča) med uradnimi urami (tel. št. 43-93), ter na dan prireditve zvečer pri blagajni. Vabila so že razposlana. Reklamacije sprejema pisarna. Vstop na večerno proslavo je proti vabilu. Cenjene dame se naprošajo, da bi se proslave po možnosti udeležile v narodnih nošah.

u—Za ljubitelje lepe knjige pomeni poseben dogodek bibliofilska izdaja Mrzelovega »Boga v Trbovljah«, ki izide po 1. februarju (založba »Trbovlje«, Ljubljana, Gajeva 9, cena 150 din). Knjiga je tiskana in vezana na japonski način, krasi jo 20 originalnih lesorezov Makšima Sedeja in vsekam izvoda je priložen poseben odtis Sedejevega »Razmišljujočega Boga« na japonskem papirju. Knjiga se polovredno uvršča med naše najlepše knjige izdaje in zasluži, da jo ima v svoji zbirki vsakdo, ki ima smisel in okus za umenost lepega tiska.

Vsi se pripravljajo

da bodo popolnoma razumeli film »Dobra zemlja«, ki bo v prihodnjih dneh predvajan v Ljubljani, v kinu Matica.

Roman slavne ameriške pisateljice Pearl S. Buckove

„DOBRA ZEMLJA“

v katerem je pisateljica, ki je živea več let na Kitajskem, podala verno sliko Kitajcev in življenje Kitajcev, je danes najbolj aktualna knjiga v Ljubljani. Vsakdo hoče čitati knjigo, da bo vse lažje in boljše sledil filmskim posnetkom in dejanjem, saj so po tem romanu ustvarili ta vefilm.

Roman »Dobra zemlja« se dobi v knjižarni Tiskovne zadruge v Ljubljani — Selenburgova ul. 3.

u—V društvu za pravno filozofijo in sociologijo bo predaval v petek 27. t. m. ob 18.15 v seminarski dvorani juridične fakultete g. prof. Eugen Spektorski o temi: »Tönnies in Michels«. Vabljeni vsi, ki se zanimajo.

u—Akademski Jadranska straža bo imela v soboto 29. t. m. redno plesno vajo v Trgovskem domu. Vabljeni vsi. Vodi g. Jenko. Igra Adamič.

u—Gospodinj, ki imate služkinje ali postrežnice, nabavite si najkasneje do 31. t. m. davčne karte za služkinje. Zanimudnikom se bo predpisala petkratna kazen. Takoj po 1. februarju se uvede stroga kontrola.

u—Službojaleci, ki plačujejo uslužbenčeve davek z davčnimi znamkami, naj do 31. t. m. predložijo tozadevne davčne knjižice davčni upravi v svrhu kontrole, da se izognejo zakonitim posledicam.

u—Se nekaj mest je praznih za kuharski tečaj za boljšo kuho, ki se bo pričel 1. februarja, ter bo trajal 12 večerov. Vršil se bo pod vodstvom ge. ravnateljice Jerice Zemljanove. Podrobnosti in prijave še do 29. t. m. v Gradšču 14/I.

u—Trimesečni večerni kuharski tečaj Zveze gospodinj se bo pričel 31. t. m. Prijavite se v Gradšču 14/I. Vse podrobnosti ob prijavi do 28. t. m.

u—Odgovornost, jamstva in garancije so zlasti predpustom naravne zadeve, toda ljubljanski Krajevni odbor Jadranske straže niti najmanj ne dvomi, da bo tudi njegov letošnji večer 5. februarja na Taboru sijajna in tudi zares zabavna prireditev. Izkušnje doige vrste let, sloves jadranskih večerov in njih zveste prijateljice ter zanesljivi pristaši jadranskih idej v vseh

Kino
MATICA
Tel. 21-24

Slavni korzidni pevec TINO ROSSI in njegovih 40 kitaristov v velikem filmu pesni in ljubezni

MARINELLA

Predstave danes ob 16., 19.15 in 21.15 uri.

krogih prebivalstva so jamstvo, da bo Jadranska straža 5. februarja Tabor napolnila do zadnjega kotička z najzadovoljnejšim občinstvom iz mesta in okolice. Ali naj morda pričnemo s pompozno dekoracijo? Čemu? Kaj se pa more kosati z lepoto in mikavnostjo narodnih noš, ki na jadranski večer prihitijo z vseh strani slovenskega sveta? Z eleganco toalet, bleskom uniform — čemu, saj je tudi teh v izobilju na vseh jadranskih večerih! Ples in animiranost? Zakaj, saj so jadranski večeri v znamenju južnega sonca — temperamenta! Kar se telesnih dobrot tiče, je pa posebna komisija zaprišenih izvedencev in specialistov po dolenskih in stajerskih zidanih ter tam ob sinjem Jadranu iztaknila pri znani veletrdki Pia Radonića tako sladka presenečenja, da je zajamčena tudi židana volja. Pester spored, plesne točke, — izvolitev kraljice Jadrana v narodni noši — vse to bo pripomoglo k najboljsemu razpoloženju. Dame, ki žele pri izvolitvi kraljice konkurirati, naj si pravočasno omislijo narodno nošo, ki jim najboljše pristaja, kajti kraljica bo deležna poleg priznanja občinstva tudi nagrade. Opozarjamo, da se vstopnice za člane že dobe po 15 din na legitimacijo v pisarni Jadranske straže, Tyrševa c. 1a/IV.

u—Pregled avtomobilov in motociklov bo za policijski okoliš ljubljanski dne 31. januarja in 3. in 4. februarja ob 8. do 13. ure v Ljubljani na Bregu št. 20. dohod z Novega trga. Uprava policije poziva lastnike s policijskega področja v Ljubljani, da pripeljejo svoja vozila pravočasno k pregledu in da predložijo komisiji prometno knjižico, kolek za 100 din, vozniško izkaznico in 54 din v gotovini kot takso za vsak avtomobil, odnosno 27 din za vsak motocikel. Vozilo je treba pripeljati čisto ter z vsemi pripravami in orodjem ki se rabi pri vožnji. Komisija bo izdala ledobodno dovolilo za uporabo vozila v smislu čl. 98. a. laksnega in pristojbinskega pravilnika.

u—Dva tatova po trgovinah. Natakari Ignac Rancinger in njegov pajdaš krojač Josip Tavželj sta napravila v večerajnji seriji manjših tatov, ki so stopali pred prodnike v starih capah izjemno, da sta bila dobro negovana in skoro elegantno oblečena. Njun »matiere« je bil seveda tudi nekaj toliškega. Specializirala sta se na kraljo po modnih trgovinah. Oblečena sta bila, da sta skupno obiskala Prelozovo trgovino na Starem trgu. Tavželj je »mešel« prodajalko, medtem pa je Rancinger že pobasal v suknjo v kateri je imel posebno velik žep, osem parov ženskih hlačk. Toda prodajalka je bila stanovitna in je pri vsem Tavželjevem mešanju le opazila nakam. Saj ga je pa tudi že spoznala, ker so ga v neki trgovini že zasledili pri podobni tatvini. Tada je takoj poravnal račun za osem moških srajc. Ko je sedaj opazila, da so ženske hlačke izginile, ga je opazila, naj jih kar lepo vrne. Rancinger je bil poleg tega še obtožen, da je ukradel v Sossovi podružnici pleteno jopico. Bil je v trgovini in izbiral, izbral pa ni nič. Ko je kratko po njegovem odhodu prodajalka iskala jopico, je ni našla. Telefonirala je v centralo, tam so ga že poznali in izsledili. Oba pajdaša sta obiskala tudi trgovino Stefanije Zdravičeve na Starem trgu. Prišla sta vsak zase kakor da se ne poznata. Rancinger je izbral damsko tortico, češ da jo hoče podariti neki profesorici, ki ga je učila francoščine. Tavželj pa je vmes zbral aktivke in barantal po študentske. Na sodišču je Tavželj vse to zanikal. Trgovka pa je šele pri sodišču dognala, da sta bila fanta najbrž v zvezi, ker se je tam spomnila, da sta bila oba isti čas v trgovini. Stevilna predkazni obeh (Rancinger je že večkrat sedel dalje časa v preiskovalnih zapirih, Tavželj pa ima za seboj že kakih 12 kazni za tatvine in 3 letno vzgojo v prisilni delavnici) niso bile zlahka priporočile za razsejo sedanjih obtožb. Sodišče je obsodilo Rancingerja na 10 mesecev, Tavžlja pa na 5 mesecev strogega zaporu in še vsakega na triletno izgubo častnih državljanških pravic.

Iz Celja

u—Javni mestni knjižnici v Celju je poklonila ga. Ruša Konejeva v Celju dragoceno zgodovinsko delo. Iskrena hvala!

u—Smarške tekme celjske šolske župe, ki bi morale biti v nedeljo 30. t. m. pri Celjski koči, so zaradi neugodnih snežnih razmer preložene na poznejši čas.

KINO METROPOL prinaša: MR. DEEDS Genijalni režiser Frank Capra je stvoril druzestvo satiro polno briljantnega humorja in zbadljivega sarkazma. — Snov: tragikomedia človeka, katerega podedovani milijoni niso osrečili. — V glavni vlogi simpatični dečko GARRY COOPER.

u—Isplacivanje pokojnin. Upravniški odtiski pošte je odredil da bodo od 1. februarja dalje izplačevali pokojnine na domu takoj mestni pisarnišče. S tem bo omogočeno, da bodo vse pokojnine izplačane isti dan. Za pri izplačilu ne bo ovir, naj počakajo upokojnici doma na dostavljaka.

KINO UNION

Danes ob 18.30 in 20.30 film

»PREMIERA«

Plesne in pevске atrakcije na razkošno opremljenem odru, a kulisa mi napeto kriminalno delo. — V glavni vlogi ZARAH LEANDER.

u—Vse lastnike koles in motornih vozil v Celju ponovno opozarjamo, da morajo svoja vozila zanesljivo prijaviti do 31. t. m. pri predstojništvu mestne policije v Celju in sicer kolesa ob uradnih urah od 7.30 do 13. za motorna vozila pa vsak delavnik od 17. dalje. Lastniki naj prinesajo s seboj tudi stare evidenčne tablice.

u—Lastniki šolskih legitimacij v Celju se pozivajo, da overijo svoje vozniške izkaznice in plačajo zadevno banovinsko takso čimprej pri predstojništvu mestne policije v Celju, soba štev. 42.

Iz Maribora

u—Srebrno poroko obhajata te dni inšpektor in šef brzojavne centrale pri pošti Maribor I. g. Matko Kumer in njegova soproga gospa Augusta. Zakoncem — jubilejntoma želimo, da bi v sredi in zadovoljstvu dočakala jubilej zlate in biserne poroke.

u—Otvoritev novega posloplja Mariborske tiskarne. V terek zvečer je bila odlična otvoritev novega, krasnega posloplja Mariborske tiskarne v Kopališki ulici. Obratovanje se je sicer pred meseci že pričelo v novih, najmoderneje urejenih prostorih. V prostorih Grajske kleti se je zbralo vse osebe Mariborske tiskarne. Navzočne je pozdravili s prisrčnimi besedami ravnatelj Detela, ki je poveljeval idejo dela in poudarjal poudobno trinitivnost g. Hinka Pogačnika, ki mu pripada zasluga, da se je lahko podjetje tako izpopolnilo, moderniziralo in povečalo, tako da je med najmoderneje urejenimi tovrstnimi podjetji v državi. V imenu svojega očeta se je iskreno zahvalil vsem sodelavcem in sodeludnikom g. inž. Pogačnik, kakor so še spregovorili glavni urednik »Marib. Zeitung« g. U. Kasper, ki je naglašal velike zasluge g. Hinka Pogačnika in g. ravnatelja S. Detela, g. Perše v imenu grafičnega delavstva, zaposlenega v tiskarni, ter g. Duh kot mariborski predstavnik Zveze grafičrov. Nova krasna trnadstropna palača v Kopališki ulici pa je tudi Mariboru v kras in ponos.

u—Kulturne novice. Ob nocojšnji premieri »Gospode Glembejevi« nastopijo v glavnih vlogah: Grom kot stari Glembej, Starčeva kot baronica Castell, VI. Sturbinšek kot Leone, Kraljeva kot sestra Angelika, Gornšek kot Fabriczy, Nakret kot njegov sin, Pavle Kovič kot zdravnik dr. Altmann, Košuta kot dr. Alojzij Silberbrandt (spovednik). — V Ljudski univerzi predava v petek 28. t. m. inž. Krukevec o potovanju preko Varne, Carigrada, Aten v Palestino in Egipt. Skriptične slike. V ponedeljek 31. t. m. predava dr. I. Šorlj o temi: Kako sem doživel zapad.

u—9908 volilcev je v Mariboru v smislu popravljenih volilnih imenikov, to je za 47 več kakor ob lanskii popravli.

u—Marenberška specialiteta. V izobilju neke trgovine v Marenbergu se je pojavila svodevstvena pratika »Oesterlechtsche Soldatenkalender«, ki je izšla v Gradcu. Orožniki so vso zalogo zaplenili. Po vsebini sodeč so izdala kolektar avstrijske legitimistične združbe. Preiskava je dognala, da so se ti kolektarji širili v dravsko dolino iz Maribora. Zanimivo je, da ni v tem kolektarju niti besede o Jugoslaviji, četudi gre za »sposoben izdajo za Jugoslavijo«.

u—Avtomobilska nesreča s smrtnim izidom, ki se je pripetila 17. avgusta 1932. v Ormožu in ki je zahtevala smrt posestnika Alojzija Keberja iz Sodine, je bila predmet kazenske obravnave pred okrožnim sodiščem. Zaradi obtožbe, da je z veliko brzino vozil skozi Ormož s svojim osebnim avtomobilom in tako zaslužil smrtno nesrečo se je moral zagovarjati 26-letni mehanik Ivan Baraj iz Dolnje Lendave, ki je bil obsojen na 2 meseca in 300 din denarne kazni, pogojno za dobo 3 let.

vojno proti okuženju. Lizoforn in formalin sta bila stalno na straži.

u—Bo to kaj koristilo?« smo vprašali zdravnika.

u—To je tako,« nam je razložil. »Morda dobite škrlatinko, potem je vsa previdnost zaman. Če vam pa to ni usojeno, se morda lahko mirno vlečete k bolniku.«

O, ti lepi predpomladni dnevi okrevanja v bolniški sobi! Elvira veže z modrimi, rumenimi in rdečimi nitmi čudovite arabske v črno svilo in si zraven prepeva prekrasno pesemco iz najnovejše operete »Helteja« ali iz »Prodane neveste« pri njej to ni tako natančno. Muha brečči, tehta smrdi, psiček zalaja, z ulice venomer prihaja raznovrsten šum, zrak je razgiban, venomer je kaj vrvenja. Seznam temperature plahoče pozibljene na žebčiku, zdaj je kakor roman, ki ga živ krst ne povoha več, ki pa je vendar še nedavno moglo razburjati svoje čitatelje. Reknavescent leži mirno, toda njegov duh je živahan. Cele ure premišlja, kaj bi lahko zahteval od svoje okolice in posebno početi se domišlja dobrih reči. V jedilnici čisti služkinja parketna tla Ribanje se čuje kakor sopihanje majhne, daljne gorske lokomotive. V kuhinji pleska hišni zdravnik omaro z rumenim lakom. Sam si je bil napravil čepico iz časopisnega papirja in jo po fantovski posadil na glavo.

u—Gospod doktor,« kliče bolnik, »ali smem danes jesti krompirjevo salato s čebulo?« — Če vam ne škoduje lahko. Če pa boš te potem imel nevestnosti, tedaj rajši ne. Medicina, dragi moj prijatelj, ni vsevedna!

Gospodarstvo

Dravska banovina razpisuje 63 milijonsko posojilo za sanacijo združništva

Banovina zastavlja za to posojilo dohodek od trošarine na vino in žganje

»Službeni list« kr. banske uprave dravske banovine, ki je izšel včeraj z datumom od 25. januarja, objavlja razpis bana dr. Marka Natlačenca o 5% obligacijskem posojilu za sanacijo združništva. Razpis pravi naslednje:

Dravska banovina razpisuje 5% obligacijsko posojilo za sanacijo združništva v dravski banovini v nominalnem znesku 63 milijonov Din.

Posojilo bo razdeljeno na ustrezno število obveznic v zneskih po 1000, 10.000, 100.000 in 500.000 Din. Emisijski tetaj obveznic, ki se bodo glasila na prinosnika, bo enak nominalu. Obrestna mera je 5%. Obresti bo izplačevala banovinska blagajna proti predložitvi kuponov, ki bodo dosegali v plačilo 15. januarja in 15. julija vsakega leta. Posojilo se bo amortiziralo v 20 letih z žrebanjem obveznic v januarju vsakega leta po amortizacijskem načrtu. Prvo žrebanje bo v januarju 1939. Kot jamstvo za redno odplačevanje zastavlja banovina svoj dohodek iz trošarine na vino in žganje do višine vsakeletne anuitete.

Vpisovanje posojila bo v blagajni banske uprave in pri Hranilnici dravske banovine v Ljubljani dne 26. in 27. januarja t. l. med uradnimi urami. Najetije tega posojila je odobril ministrski svet na svoji seji dne 31. decembra 1937.

Gornji razpis nosi datum od 24. januarja 1938. Kakor je iz razpisa razvidno, se vpisovanje posojila že danes zaključilo. Iz tega se da sklepati, da banska uprava pri vpisovanju tega posojila ne reflektira na vpise naših zavodov in širše javnosti, kajti

v tem primeru bi pač nastavila vsaj 14-dnevni ali enomesečni rok za vpisovanje, kakor je to bilo v oktobru 1936 pri vpisovanju posojila za vzpostavitev likvidnosti Mestne hranilnice ljubljanske. Obrestna mera obligacijskega posojila mestne občine ljubljanske je bila tudi višja, kajti te obligacije se obrestujejo s 6%. Kakor zatrjujejo v poučenih krogih, bo pretežni del banovinskega posojila za sanacijo združništva v višini 63 milijonov Din vpisala Poštna hranilnica.

Vprašanje je seveda sedaj, kako bo banska uprava porabila ta znesek 63 milijonov in po kakšnih pogojih bo denar odstopila zadruham. V zvezi z informacijami o navedenju tega posojila smo že prejšnji teden na tem mestu objavili krajši članek o vprašanju sanacije našega združništva ter smo na koncu pristavili naslednje: Tudi v našem združništvu je žal uveden oni dvojni sistem, ki preprečuje vse naše javno življenje. Vse kaže, da se vpliv tega sistema močno precejšuje. Nikoli se ne sme izpustiti iz vida, da je slovensko gospodarstvo samo eno in mora biti tudi v gospodarskega stališča, ki je edino merodajno, pač vseeno, kje je posamezna zadruga edinica organizirana, saj opravlja v gospodarskem pogledu iste naloge, ne glede na njeno organizacijsko pripadnost. Posledno temu se pri eventualnih javnih podpornih akcijah ne smejo delati nikake razlike, kar se tudi v preteklosti ni dogajalo: zato upravičeno pričakujemo, da se to tudi v bodoče ne bo zgodilo.

Prostovoljno višje zavarovanje tovarniških delavcev za slučaj starosti

Danes ni nobenega dvoma več, da so posamezna večja industrijska podjetja moralno, pravno in gospodarsko-socialno dolžna, da v lastnem okviru in z lastnimi sredstvi uspešno in izjavljajo tovarniško-socialno politiko. Tovarna je delavcu najboljše služila, a tovarno je poverjena gospodarska usoda delavca. Podjetnik na delavce ali na celotno posadko ne more gledati brezbrinjo in brez vsakega interesa za socialno, zdravstveno in gospodarske potrebe delavstva. Ni vse samo plača kot najboljše odškodnina za storjeno delo in za protizavestne gospodarske dobičke. Moderna podjetja posvečajo tovarniški socialni politiki prav resno pažnjo, ker se zavedajo, da v tej politiki leži krita gospodarske moči podjetja, njegova moralna sila, pa tudi njegov vpliv na gospodarski in kulturni uspeh. Ta politika seveda ne sme delavce zaslužiti, ga ovrta in njegovi svobodi, ali mu slabi in jedro njegove gospodarske moči. Socialna politika ne sme imeti za posledico slabše plače delavstva ali ureitev delovnega razmerja izven kolektivne porabe, delavstvo ne sme biti na dolžne tovarniške socialne politike tako vezano da je razrešitev službenega razmerja brez zruge na socialnih pravicah nemogoča ali otežena.

K najvažnejšim socialno-političnim skrbem vsakega podjetja mora v prvi vrsti spadati potreba po kolektivnih porobah, po katerih naj se delavstvu zagotovijo moderni razmerje, ustrezajoči delovni pogoji. V besedilu kolektivnih pogodb je izpolniti manj kajke državno-socialno politično zakonodajo ohranilo je tesnejše prilagoditvi razmeram in okoliščinam v tovarni. Kolektivna pogodba mora v delavcih ustvariti ugodno duševno razpoloženje za gospodarski uspeh tovarne, dati mora delavstvu notranjo duševni mir, vzeti mu mora zategnjenost in peko večno sovražno razpoloženje nasproti tovarni in vodstvu tovarne. Z eno besedo: v kolektivni pogodbi naj se tovarniška socialna politika mora prinesiti v mirne tovarniške prostore, razpoložljivo in toplo dušo. Na ta način bo delavstvo čimdalje bolj sodelovalo na usodi tovarne, delavstvo iz borbe delavstva za zboljšanje svojega gnetnega položaja in kulturnega življenja bodo izginile škodljive ostrine, naše gospodarsko življenje se bo razvijalo v ozračju kulturnosti, humanosti, in spoznani, da morajo vsa prizadevanja in kapitala i delavstva služiti večnim potrebam narodnega in državnega življenja.

Za delavstvo v tovarnih je eno najvažnejših in usodnih življenjskih vprašanj problem ureditve starostne prebire, ohranilo je tesnejše prilagoditvi razmeram in okoliščinam v tovarni. Kolektivna pogodba mora v delavcih ustvariti ugodno duševno razpoloženje za gospodarski uspeh tovarne, dati mora delavstvu notranjo duševni mir, vzeti mu mora zategnjenost in peko večno sovražno razpoloženje nasproti tovarni in vodstvu tovarne. Z eno besedo: v kolektivni pogodbi naj se tovarniška socialna politika mora prinesiti v mirne tovarniške prostore, razpoložljivo in toplo dušo. Na ta način bo delavstvo čimdalje bolj sodelovalo na usodi tovarne, delavstvo iz borbe delavstva za zboljšanje svojega gnetnega položaja in kulturnega življenja bodo izginile škodljive ostrine, naše gospodarsko življenje se bo razvijalo v ozračju kulturnosti, humanosti, in spoznani, da morajo vsa prizadevanja in kapitala i delavstva služiti večnim potrebam narodnega in državnega življenja.

Tu pridejo v poštev posebni tovarniški pokojninski fond ali blagajne katerih organizacija in dajatev so urejene bodisi s kolektivno pogodbo, posebno tam, kjer delavci v ta fond odstopljajo, bodisi z enostranskimi ukrepi podjetja, ako podjetje samo dolga take fonde. Ti fondji imajo namen izvesti

višje zavarovanje. Navadno se ta meja giblje do 50%, tu pa tam celo do 100% nad obveznim zakonitim zavarovanjem. V Nemčiji posebej novejši zakon o delniških družbah tovarniški socialni politiki veliko pažnjo. Tantieme, dividende, odškodnine članom upravnega in nadzornega odbora morajo biti v zdravem razmerju s socialnimi subvencijami, ki jih podjetja priznavajo bodisi svoji posadki, bodisi širši javnosti.

Jugoslovansko delavsko pokojninsko zavarovanje je skrajno skromno. Premija znaša samo 3%. Komaj toliko, kolikor večja podjetja rezervirajo sredstva za borbe zruge in veliko manj, kakor znašajo odpisi ali izdatki za obnovu tovarniških produkcijskih sredstev. Na zaščito delovnega človeka, ki je vedno najpomembnejši stroj tudi v modernem produkcijskem sistemu, odpade skromen znesek od celotne obratne vloge, zlasti v naših večjih podjetjih. Nujno se višjile potreba, da podjetja obvezno zakonito po kolajnsko zavarovanje sama izpolnijo v kakršnikoli primerni obliki. Take oblike so zlasti lastni pokojninski fond ali zavarovanje pri privatnih življenjskih zavarovalnicah. Skušnje drugod kažejo, da te oblike zaščite delavcev za slučaj starosti in osemogleda niso praktične in povzročajo mnogo težav. Predvsem ne nudijo delavstvu pravne sigurnosti, ker zahteve delavcev pogosto niso izpolnjive.

Zaradi tega bo podjetjem koristilo »pravilnik o prostovoljnem višjem zavarovanju za slučaj osemogleda in starosti, ki je bil po ministru izdan na podlagi pooblastila v uradni delavskega rentnega zavarovanja. Ta pravilnik omogoča solidno zgrajeno višje zavarovanje, ker v prvi vrsti daje delavstvu najpopolnejšo pravno zaščito. Višje zavarovanje je v najvažnejših pravnih normah izenačeno z normalnim zakonitim zavarovanjem. Po določbah pravilnika se smejo te dobrote poslužiti podjetja z nad 100 zavarovanci. V Sloveniji je takih podjetij 121, ki trenutno zaposlujejo 28.806 zavarovancev, tj. oseb, za katere je višje zavarovanje brez pravnih in tudi finančnih težav izvedljivo. Morda je prav, ako je naše obvezno zakonito zavarovanje z regulacijo problema rentnega zavarovanja prišlo skromno. Naši mali obrtniki obrati in trgovine niso v položaju, da nosijo večja bremena, čeprav zavarovanje obrtniških pomočnikov ni nič manj važno, kakor zavarovanje tovarniških delavcev. Na drugi strani pa je zopet jasno, da je zakonita premija za vsa industrijska podjetja zelo nizka in da skoraj ne pomeni večje obremenitve, saj odpade na podjetnika le 1 in pol odstotka plače. Zakododajalec je hotel te naše prilike upoštevati in je gotovo pravilno kalkuliral, ako je predpostavljal, da bodo večja podjetja rada pripravljena, da sama izpolnijo delavsko rentno zavarovanje.

V najugodnejšem primeru znaša pokojnina v delavskem zavarovanju mesečno 432 Din. Za pretežno večino industrijskega delavstva, kar velja zlasti za tekstilno delavstvo, pa bo mesečna renta znašala povprečno le 270 Din. Ker polaga pravilnik o višjem zavarovanju važnost na starostno strukturo delavstva in kako takoj ob pričetku uvedbe obveznega zavarovanja olajšati organizacijo višjega zavarovanja, ni v korist podjetij in delavstva, ako z rešitvijo tega problema odlašajo. Delavska zbornica bo gotovo storila svojo dolžnost. Jasno pa je, da ta problem spada tudi v kompetenco gospodarskih zbornic, ki morajo skrbeti za solidno socialno kulturo v našem gospodarskem življenju in pa tudi v kompetenco banske uprave in občin v industrijskih krajih.

Dr. Joža Bohinjec

Povišanje občinskih trošarin v Ljubljani

Skupaj s predlogom novega proračuna za leto 1938-1939 je ljubljanska občinska uprava predložila tudi novo tarifo za občinsko trošarino in uvoznico, ki vsebuje marsikatero važne spremembe. Nekatere manj važne postavke so sicer znižane, mnoge postavke pa so občutno zvišane.

Najvažnejša sprememba se tiče premoga, kjer se občinska trošarina poviša za 100%. Doslej je znašala trošarina na premog za splošno porabo 5 Din od tone, v bodoče pa naj znaša 10 Din. Če uvoznikovo leto do premovalni lani proti koncu leta novičali ceno premoga za 15 Din pri toni, bo 100% povišanje občinske trošarine za konsumenta tem bolj občutno. Docela neprijetno pa se nam zdi enako 100% povišanje

nje trošarine za premog, ki se porabi v industrijskih obratih, kjer naj se trošarina poviša od 2,50 na 5 Din. To povišanje nasprotuje načelu, ki ga je finančno ministristvo že ponovno postavilo, da občine ne smejo obremenjevati surovin in pomožnih sredstev za industrijo in obrt. Obenem pa pomeni povišanje novo otežkočanje za naseljeve industrije v Ljubljani, ki je itak prišla v tem pogledu na zelo slab glas.

Med ostalimi spremembami trošarin naj omenimo samo največje trošarino na kis, ki je doslej znašala 0,10 Din od stopnje, bo znašala v bodoče 0,80 Din od litra. Nekoliko se zniža trošarina na šampanjec, ki je doslej znašala 30 o. o. o. 15 Din od steklenice (7/10 litra), v bodoče pa bo znašala

2,50 od 1/10 litra. Trošarina na sveže meso, klobase in salame se zniža od 2 na 1,50 Din pri kilogramu, trošarina na mast in slanino pa od 1,50 na 1 Din. Trošarina na klanino živino po ostane nespremenjena visoka, tako da se z znižanjem trošarine na uvoženo meso, mesne izdelke in mast zmanjša zaščita, ki jo uživajo ljubljanski obrtniki, ker morajo plačevati v mestu visoke davčine, zlasti pa v klavnicah visoke dajatve. Poviša se trošarina na marmelade in kompote, pomaranče, rozine in južno sadje od 1,50 na 2 Din pri kg. Na sadno drevje in drevje za nasade je doslej znašala uvoznina 0,20 o. o. 0,50 Din za komad, v bodoče pa bo znašala 0,05 Din od kilograma, tako da bo pri sadnem drevju, ki tehta preko 4 kg, uvoznina višja. Trošarina na melaso ostane nespremenjena 0,05 Din, za melaso za špirt pa se uvaža nova postavka 0,03 Din. Na cvetje in cvetličih se zviša trošarina od 0,05 na 0,10 Din.

Uvoznice

Pri uvozninah je omeniti naslednje važnejše spremembe. Uvoznina na osebne avtomobile znaša nespremenjeno 1 Din od kg, nova pa je postavka 0,50 Din od kg pri uvozu starih avtomobilov v svrhu prodaje. Prav tako je nova postavka za uvoz starih tovornih avtomobilov v svrhu prodaje, ki znaša 0,25 Din. Uvoznina na kolesa se zniža od 2 na 1 Din pri kg, pri motornih kolesih pa ostane nespremenjena v višini 2 Din. Uvoznina na steklo za okna se zniža od 0,40 na 0,25 Din pri kg, zato pa se zviša uvoznina na ostalo steklo od 0,40 na 0,50 in na steklo za izločbe od 0,60 na 0,75 Din. Uvoznina na filme za javno predvajanje se zviša od 300 na 400 Din od komada. Nadalje se poviša uvoznina na brisače, namizno perilo, robce, rute, nogavice in navadno perilo iz bombaža od 0,75 na 1 Din in trošarina na prešite odeje iz bombaža od 3 na 4 Din pri komadu. Zniža pa se uvoznina na bombažne oblike in plašče iz gumija od 6 na 4 Din pri kg. Uvoznina na volnene tkanine in pletenine ter volnene in polvolnene navadne izdelke se zviša od 1,25 na 2 Din pri kg, zniža pa se uvoznina na boljše volneno perilo in boljše volnene izdelke od 6 na 5 Din, na volnene in polvolnene oblike ter nepremočljive plašče od 12 na 8 Din pri kg. Poviša se uvoznina na prešite volnene odeje od 5 na 8 Din pri kg.

Pri svili se trošarina na izdelke iz navadne svile in na izdelke iz umetne svile izenači in poviša v nasprotju s splošno tendenco, ki se kaže zlasti pri carinah v drugih državah, da se umetna svila, ki danes že nadomešča bombaž, ne smatra več za luksuz, saj je namenjena najširšim slojem prebivalstva. Uvoznina na tkanine in pletenine iz naravne in umetne svile ter polsvile se zviša od 4 na 6 Din pri kg, na svilene in polsvilene izdelke pa od 8 na 10 Din pri kg. Kot polsvileno blago se smatra vsako blago, ki vsebuje nad 10% svile. Pri strojem tolmajenju te določbe se bo v bodoče trošarina lo kot svilenilo blago marsikatero blago, saj v zadnjem času pri nas in v inozemstvu vedno bolj mešajo umetno svilo k naravnim tekstilnim vlaknom. V Nemčiji n. pr. sploh ne izdelujejo več čistega bombažnega blaga in morajo premešati najmanj 20% umetne svile ali umetnega bombaža, kd se pri nas tudi smatra kot umetna svila. Vzporedno se zviša uvoznina za svilene in polsvilene preproge od 10 na 12 Din pri kg.

Uvoznina za moške in ženske klobuke, ki je doslej znašala 2 o. o. 4 Din pri komadu, se izenači na 3 Din. Uvoznina na čevlje iz navadnega usnja se zniža od 3 na 2 Din, za čevlje iz boka, ševroja in ostalega boljše usnja pa ostane kakor doslej 4 Din od kg. Docela preurejene so uvoznine za ščetkarsko blago. Doslej je znašala uvoznina enotno 0,50 Din, odsej pa znaša za krtače in čopiče iz dlake 1 Din, iz rastlinske snovi 0,50 Din, na brezovne metle pa 0,02 Din od kg. Nadalje se poviša uvoznina na krznarsko blago od domačih živali od 5 na 10 Din pri kg.

Docela se spremenijo uvoznine za les in znašajo v bodoče: za okrogel ali tesan les iglavcev 0,01 Din za kg, za okrogel tesan les listovcev 0,02 Din, na rezan mehki les in zaboje 0,03 Din, na rezan trdi les 0,04 Din, na oblane deske, dode in sode za zelje 0,10 Din, na tesarske, kolarske in sodarske izdelke 0,20 Din, na mizarske izdelke iz mehkega lesa, nepleskane 0,25 Din, na ostale mizarske izdelke pa 0,50 Din od kg.

Uvoznina na navadno opeko ostane nespremenjena v višini 1,25 Din za 100 kg, zato pa se poviša uvoznina na votlo in strešno opeko na 1,75 Din. Uvoznina na šamotno opeko se zviša od 0,03 na 0,05 Din pri kg, zniža pa se uvoznina na kamenje, gramoz itd. od 0,80 na 0,60 Din za 100 kg. Končno se poviša uvoznina na mehanizme za žepne in stenske ure od 3 o. o. 5 na 15 Din od garniture o. o. 5 na 10 dinarjev.

Mednarodna obrtniška razstava v Berlinu 1938

V letošnjem letu, in sicer od 28. 5. do 28. 6. 1938, bo v Berlinu mednarodna obrtniška razstava, ki bo ena največjih te vrste, kar jih je bilo doslej. Priljuditelji so povabili k udeležbi obrtništvo iz raznih držav, med drugim tudi obrtništvo Jugoslavije. Pred kratkim je bil v Beogradu sestank delegatov vseh obrtnih zbornic in obrtnih odsekov skupnih zbornic. Na tem sestanku je bilo sklenjeno, da se jugoslovansko obrtništvo udeležijo mednarodne razstave v Berlinu. Delovni odbor, ki naj bi izvršil vse pripravljalne dela za to razstavo tvorijo delegati beograjske, zagrebške in ljubljanske zbornice. Obenem je bilo naprošeno ministristvo trgovine in industrije, da prispeva potrebne zneske za kritje stroškov udeležbe. Zbornice so dobile obilno ministristra dr. Vrbaniča, da se bo obrtništvo udeležilo. Poedine zbornice bi tudi imele prispevati delne zneske za kritje stroškov, zlasti za nagrade in podpore posrednim udeležencem, ki bi se odlikovali s svojimi izdelki.

Program razstave je naslednji: razstavljeni predmeti posrednih držav naj bi se delili v tri skupine. Prva skupina bi obsegala historično-kulturne predmete (obrnike izdelke in iznajdljive). Drugo skupino bi tvorili novodobni izdelki rokodelstva, tretjo pa obrtniški tisk. Posebnost bo četrti oddelek, kjer se bodo nahajale delavnice, v katerih bodo delali obrtniki posrednih držav predmet, ki so posebno karakteristični za določeno deželo. Obrtniški izdelki se bodo lahko tudi prodajali.

Stroški docela odpadejo in grede na račun priveditelja, tako za razstavi prostor, kakor tudi za njega opremo ter za prehrano

in stanovanje onih oseb, ki bodo kot obrtniki delali v delavnicah.

V nekrajšem času mora naša zbornica odnemo njen Zavod za pospeševanje obrti prijaviti, kaj bo razstavil, koliko m² prostornine potrebuje in kakšne vrste prostori so mu potrebni.

Opozorjamo slovensko obrtništvo na to razstavo in gori navodno dispozicijo z vabilom, da se za to prireditev živo zanima. Podrobnejše podatke in navodila bo zborniški zavod za pospeševanje obrti dostavil v nekrajšem času neposredno posrednim združanjem, odnemo obrtniškim organizacijam, da sporazumno izvrše vse potrebno, da bo slovensko obrtništvo čim častneje zastopano na mednarodni obrtniški razstavi v Berlinu. Priporočamo, da se bo v ta namen eastavil poseben odbor, ki bo izvršil vse priprave za področje naša zbornice. Poseben cenzurni odbor bo tudi ocenil prijavljene izdelke, pri čemer je vnaprej poudarjamo, da bomo glede števila in obsega izdelkov morali računati s primerno omejitvijo in da moremo razstaviti šam samo prvotne ročno in umetniško izdelane predmete. Vse podrobnejše informacije dobe interesanti pri Zavodu za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI v Ljubljani.

Gospodarske vesti

Proračun Kmetijske zbornice. Krajčevska banska uprava je odobrila proračun Kmetijske zbornice, dravske banovine za leto 1938. V višini 1.100.000 Din Zbornica bo na osnovi čl. 29. uredb o kmetijskih zbornicah pobirala od zborničnih članov 5% doklado na osnovni davek zemljarine. Doklado odmerjajo in pobirajo davčne uprave skupaj s državnim davkom.

Uspeh vinskoga sejma v Ivanjokovcih. V četrtek, 20. t. m. je bil v Ivanjokovcih 13. vinski sejem in razstava. Razstavljeno je bilo 80 vrst vin, izključno iz ljubljanskega vinarskega okolišja, ki so bila izvezeni 4 vrste, vsa iz letnika 1937. Priljuditelji je bila od interesov zelo dobro obiskana ter je bilo za mešena, kakor za sortirana vina veliko zanimanje. Že na sejmju je bilo od 3000 hl, ki so bili na ponudbo priložnih 550 hl. Cene so se prilagodile nvestile. Dosežene so bile cene od 4,50 do 8 din za liter. Nekateri priveditelji in kupeji so ostali v razgovoru, tako da bo tem kupcem gotovo še marsikatera sledila. Z ozirom na letnik 1937, so bili vsi s kvaliteto prava zadovoljni. Priljuditelji je bila dobro organizirana in so priveditelji z doseženim uspehom prav zadovoljni.

Konkurz je razglašen o imovini Antona Putriča, pos in trgovca s kurivom v Ljubljani, Dolenska cesta 6 (upravnik mase dr. Ivo Lulič, odv. v Ljubljani, prvi zbor upnikov 29. jan. ob 10, prijavni rok do 14. februarja, ugotovitveni narok 19. februarja).

Borze

26. januarja

Na ljubljanski borzi so se danes avstrijski šilingi za malenkost podražili in so se trgovali po 8,66, medtem ko je bilo za angleške funte povprečje po 233. V zagrebškem privatnem kliringu je bil promet v avstrijskih šilingih po 8.6650 (v Beogradu po 8.65), v grških bonih po 29,24 in v angleških funtih po 238. Nemški klirniški čeki stanejo v Ljubljani, Beogradu in Zagrebu nespremenjeno 14,50 za konec februarja pa v Zagrebu 14,52, za konec marca 14,57.

Na zagrebškem efektinem tržišču je po okrepitvi v zadnjih dneh prišlo danes do oslabilne tendence. Vojna škoda je notrala nekoliko nižje, namreč 434 — 435,50 (v Beogradu je bil promet po 436 — 436,50). Tudi v ostalih državnih vrednotah ni bilo zaključkov.

Francosko odlikovanje srednješolcev

Uspehi nagrajenih so bili tokrat izredno lepi

Ljubljana, 26. januarja

V soboto je po ljubki navadi, ki se je zadnja leta pri nas utrdila, v ljubljanskem francoskem inštitutu g. konzul Remeraud v imenu svoje vlade odlikoval 18 srednješolcev (med njimi 10 mladenk) za njih odlični napredek v francosčini. Vprilo teh vzornikov in njih profesorjev — naraščaj je s posebnim zanimanjem gledal našega slovnika, ravatelj dr. Antona Brezalka, ki je zastopal gimnazijo v St. Vidu — je imenovani predstavniki zavezništva naroda obudili spomin na dolo, ko je pred več ko 30 leti prisostvoval razdelitvi daril v svojem starim koležu: Jules Verne, Robinson Crusoe, Colomba, Trije mušketirji, Stotnik Fracasse-Veezibil — so bile običajne nagrade za prvostan latince, zgodovince in celo matematike. Ta dela se še niso postarala, saj še v l. 1938. nadomešča oljko vejico, kakršno so svoj čas poklonjali Grki svojim najljubšim pesnikom.

Med tem ko so se leta 1906. zmagovalci zadovoljili s pozlačeno lepenco, bodo danes odličniki erabno ali bronasto svetinjo, kamor je vrezano njih ime. Vsi pripravniki in pripravnice so na konzulatu delali iznit 18. decembra. Uspeh je bil velik, da so mnogi morali dvakrat pred komisijo, ki je želela z vsa pravilnostjo izročiti palme v najzaslužnejše roke. Lanski tekst — iz Chateaubrianda — je bil težji ko letošnji P. L. Courrier, a tudi njegova proza ni brez zank in pastí. Osebe so bile prav zadovoljive. V sličnem položaju — je rekel g. konzul v svojem nagovoru — se vselej vprašujem: ali najdemo po kloneh naših licejev in koležev na Francoskem mnogo dijakov, ki se znajo tako dobro kakor vi izražati v kakem tujem jeziku. Moji dijaški spomini mi ne dovoljujejo to potrditi. Sicer sega v kaj stare čase nazaj in posidobih je učenje živih tujih jezikov pri nas znano napredovalo...

Zahvalivši se tudi g. profesorjem za njih trud pri pouku francosčine in utrjevanju prosvetnih vezi med obema prijateljskima narodoma, je govornik začel deliti odličja. Srebrno svetinjo so prejeli: Brabec Mila (8. r. klasične gimn.), Turk Srdan (8. r. I. realne), Dreik Franc (8. r. St. Vid), Bronfenko so dobili: Gozala Mirko (8. r. St. Vid), Gorec Dimitrij (8. r. klas.), Jack Artur (II. r. trg. akad. — ta se je zahvalil priveditelju prihranega večera) in Koršič Marjan (7. r. II.). Razne knjige so odnesli: Klanjšček Goimr (8. r. I.). Ošterc Božena in Vidrih Bogomir (7. r. II.). Mačen Fedor (6. r. III.). Tomažič Adla (6. r. mestna ž. r.). Abuhner Nada (4. r. mestne ž.). Jesich Vida (4. r. trg. akad.). Tavtar Marija (4. r. uršul.), Boh Ada (8. r. uršul.), Godnič Irana in Mulec Stanislava (8. r. žen. real.).

MILIJONI UZIVAJO

KVALITETNO GUMO ZA ZVEČENJE

Zdravniki priporočajo, da se jemlje po vsaki jedi. Neuporabljive vrednosti za kadilce in športnike. Dobi se v vseh prodajalnicah. Gen. zastop. in tovar. skladišče: Agencija OZMO, Zagreb, Vlaška 72a. Tel. 52-80

DEVIZE

Ljubljana. Amsterdam 2404,41—2419,01. Berlin 1736,03 — 1749,91, Bruselj 723,45 — 733,51, Curth 996,45 — 1003,52, London 215,34 — 217,39, New York 4283,50 — 4319,82, Pariz 141,27 — 142,71, Praga 151,33 — 152,43, Trst 226,19 — 229,28. Curth. Beograd 10, Pariz 14,1250, London 21,6375, New York 433, Bruselj 73,10, Milan 22,7750, Amsterdam 241,15, Berlin 174,30, Dunaj 81,20, Stockholm 111,54, Oslo 108,75, Kopenhavn 96,57, Praga 15,19, Varšava 82, Budimpešta 86,25, Atene 3,95, Bukarešta 3,25.

EFEKTI

Zagre. Državne vrednote: Vojna škoda 434 — 435,50, 4% agrarne 54 — 58, 6% begluške 81,50 — 82,25, 7% invest. 99 bl., 7% Blair 87,50 — 88,25, 8% Blair 96,50 bl.; delnice: PAB 218 — 222, Trboveljska 225 — 230, Gutmann 51 — 55, Sečerača Osljek 165 bl. Dubrovačka 400 — 420, Jadranska 405 den. Beograd. Vojna škoda 436 — 436,50 (436 — 436,50), za februar 433,50 bl. (433,50), za marec 436 — 436,50, 4% agrarne 58 — 58,75, 6% begluške 84 — 84,50 (84,25), 6% dahn. agrarne 82,50 — 83 (82,25 — 82,75), 7% invest. 98 — 100 (99), 7% Drž. hip. banka 100 den., 7% Blair 88 — 88,50, 8% Blair 95,50 — 95,50 Narodna banka 7735—7775 (7750), PAB 223,50 — 225.

Blagovna tržišča

ZITO

+ Chicago, 26. januarja. Začetni tečaj: pšenica: za maj 95, za julij 90, za sept. 89,25; koruza: za maj 60,625, za julij 61, za sept. 61,50.

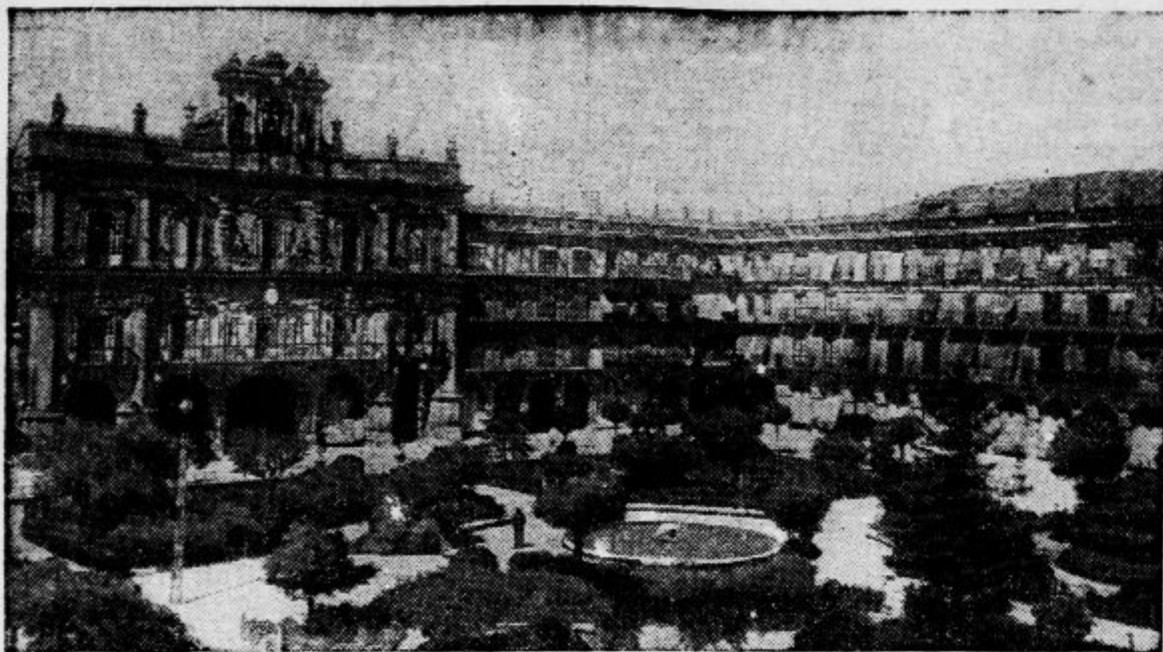
+ Winnipeg, 26. januarja. Začetni tečaj: pšenica: za maj 128,50, za julij 119, za okt. 100,75.

+ Novosadska blagovna borza (26. t. m.). Tendence nespremenjena. Pšenica: (78/79 kg): baška in sremska 178 — 180, baška potiska 179 — 181; slavonska 178 — 180. Koruza: baška nova 93 — 95; banalska 94; baška nova sušena 106 — 108. Oves: baški 130 — 132; sremski 131 — 133; slavonski 135 — 137. Jermen: baški in sremski, 63/64 kg 130 — 132,50. Moka: baška in sremska »Og.« in »Ogg.« 272,50 — 282,50; »2.« 252,50 — 262,50; »3.« 232,50 — 242,50; »6.« 212,50 — 222,50; »7.« 182,50 — 192,50; »8.« 125 — 130. Otrbi: baški in sremski v vrečah 98 — 100. Fižol: baški in sremski 203 — 205.

BOMBAZ

+ Liverpool, 25. januarja. Tendence mirna. Zaključni tečaj: za jan 4,77 (prejšnji dan 4,74), za maj 4,87 (4,84), za sept. 4,95 (4,92).

Bombardirana Salamanca

Letala španske vlade so te dni vzela na muho Salamanca in so vrgla nanjo večje število bomb, ki so ubile mnogo ljudi ter poškodovale razne objekte — Slika prikazuje trg Mayor v Salamanci

Zimske bolezni

Nedostajanje vitaminov v hrani — Življenje v zaprtih prostorih

Celsus pravi nekeje: Najbolj zdrava je pomlad, za njo zima, nevarnejša je poletje, a najbolj nevarna je jesen. To v splošnem velja, vendar pa je dejstvo, da ima cela vrsta bolezni svoj višek baš v zimskem času. Vzroki za to so delno indirektnega značaja. Človek pozimi spremeni način svojega življenja, mudi se bolj v zaprtih prostorih in s tem se lažje okuži itd. Direktni vzroki pa so pred vsem v spremembi vremenskih in podnebni prilik, zima je letni čas mraza, spreminjajo pa se tudi razmere v zračni vlagi, v smeri vetrov, glede ozračne elektrike in žarkov, ki obsejajo ta čas naše kraje.

Medicina s koledarsko zimo ne soglaša popolnoma. Biološka zima traja po današnjih naziranjih nekako od sredine novembra do sredine februarja. Hrana v pozni zimi označuje pred vsem to, da ji manjka vitaminov v primeri s preobilico vitaminov v poletni dobi. Kakšne učinke ima to, je najbolj razvidno iz novjših poskusov, ki so pokazali, da preprečuje vitamin D zimsko spanje živali. Zimsko spanje je te-

daj vsaj delna posledica tega, da ima zima manj ultravijoličnih žarkov nego poletje. Med tipične zimske bolezni štejemo poleg ozeblin, snežne slepote in podobnih obolenj pred vsem bolezni, ki imajo pozimi svoj višek. To so v prvi vrsti prehladne bolezni, nahod, vnetje v vratu in sapniku, razne revmične bolezni, išias itd. Mnogoletna opazovanja uče, da se pričnejo z novembrom množiti tudi napadi naduhe in izginejo potem proti koncu februarja. Davica in škrlatinka imata svoj višek večinoma od decembra do marca. Tudi norice dajejo prednost hladni letni dobi, ošpice pa pred vsem pozni zimi. Rahitis razsaja najhuje od začetka februarja do konca aprila. Ekcem napada ljudi večinoma od začetka februarja do konca maja, angine, ki se začnejo množiti že ob koncu novembra, se držijo na nerazveseljeni višini skoraj do konca aprila.

Dognanja v tem pogledu so zelo zanimiva, imajo pa tudi praktičen pomen, ker bodo prispevala k temu da se bodo ljudje lažje obranili »sezonskih bolezni«.

Zlitina za zaščito proti radijskim žarkom

Angleški kemik Liddiard je na nekem predavanju v Londonu poročal o novi zlitini, ki se ponša s svojimi lastnostmi. Iz volframa, ki so mu dodali malenkost bakra in nikla, so dobili snov, ki ima specifično težo 16,5 in kje torej znatno težja od svinca. Svinec ima specifično težo 11,34. Pomen nove zlitine tiči predvsem v tem, da se da uporabiti kot zaščitno sredstvo proti radijskim žarkom. Nje absorpcijski koeficient za žarke X je namreč primerno višji nego za svinec in zato zadržuje te žarke učinkoviteje nego svinec.

Mož, ki živi od samih oranž

Pred letom dni se je duhovnik Israel Noe iz Memphisa v Zedinjenih državah poslavil s svojo izjavo, da polagajo ljudje v hrano preveč važnosti. Posebno meso doprinese čedalje bolj svoj del, da človeška morala propada. Da bi pokazal svojim vernikom svetel vzgled, je sklenil, da se bo preživljal izključno s sokom oranž.

Cerprav so mu zdravniki odsvetovali, je svoj sklep izvršil in je ostal res krepak in zdrav. Pred nekoliko dnevi pa je mož postal še radikalnejši. Izjavil je, da se bo popolnoma postil in samo tu pa tam popil malo tekočine. Doslej se čuti še vedno krepkega. Seveda je vsa Amerika radovedna, kako se bo njegov eksperiment končal.

Prebivalstvo Berlina

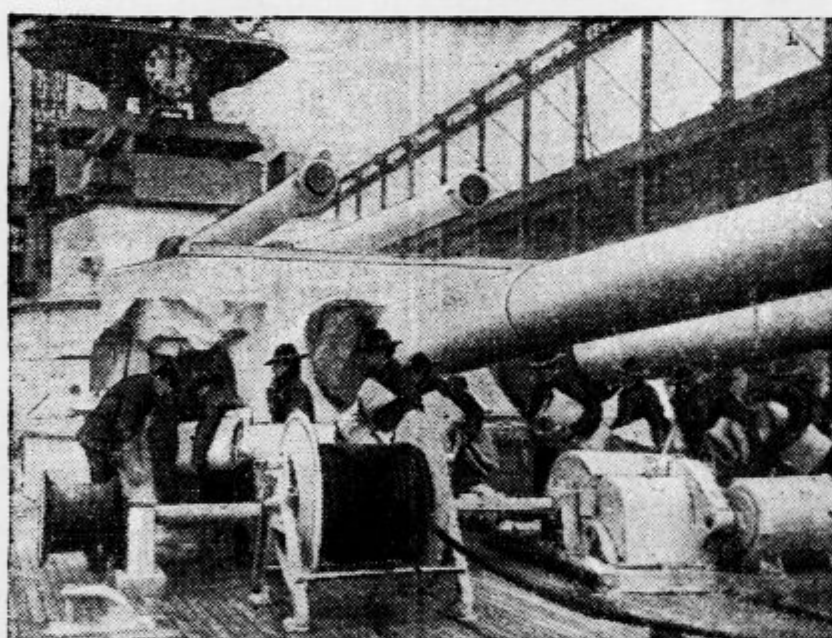
Po zadnjem štetju ima Berlin 4.299.318 prebivalcev.

Medeni tedni v Egiptu

Mlada vladarja Egipta, kralj Faruk in kraljica Farida, preživljata medene tedne svojega zakona v Inkasu ob Nili. Farida je po poročnih svečanostih izjavila neki svoji sorodnici: »Zelo sem srečna, toda tudi zelo utrujena«.

Tudi Amerika se pripravlja

Dogodki na Daljnem vzhodu opozarjajo Ameriko, da tudi ona ne sme držati rok križem. Zato ameriška vlada pospešuje oboroževanje. Tukaj vidimo mornarje, ki se vkrcajo na vojno ladjo »Arkansas«.

Vojaki v človeški pasti

Vstaja proti Japoncem na Formozi — Četniška vojna lovcev na človeške glave proti rumenim gospodarjem

Kitajska poročila opisujejo s črnimi barvami dogodke, ki se odigrajo ta čas na otoku Formozi, ki je od l. 1895. v japonskih rokah in ki ga Japonci imenujejo Taj-Van.

Ze več nego mesec dni traja na tem otoku namreč vsaja domačinov proti japonskim gospodarjem. Razvila se je v gveriljo, ki jo vodijo z nepopisno divjostjo posebno v notranjosti otoka, v ogromnih džunglah in pragozdovih, kjer domujejo zloglasni lovci na glave. Japonci skušajo ta upor zatreti z nezaslišano strogimi kazenskimi ukrepi. Ker so pa uporniki dobro oboroženi in opremljeni s strelivom in celo z ročnimi granatami, po drugi strani pa je dežela kakor ustvarjena za gveriljsko vojno, Japoncem doslej še ni uspelo, da bi obranili upora več nego ozek pas ob najvažnejših obalnih krajih. Japonske zasedbene čete, ki so jih v ostalem skrhali s tem, da so jih del odposlali na Južno Kitajsko, so doslej utrpeli že velike izgube. Še pred kratkim so šest japonskih vojakov, ki so jih poslali patrolirati našli mrtve v »človeški pasti«, ki so jih pripravili divji domačini. Mrtvecem so manjkala, kakor se dogaja v takšnih primerih redno, glave, ki so jih uporniki odnesli bog ve kam. Japonci so nato priredili kazensko ekspedicijo, ki je z bombami in ognjem uničila tri vasi domačinov.

Razen takšnih majhnih napadov pa so domačini izvršili doslej že vrsto velikopoteznih napadov, ki so se obračali v glavnem proti vojaško važnim zgradbam. Ena zadnjih vesti poroča o napadu z razstrelivom na velikanske petrolejske in bežinske tanke v

priistanišču Taihokuju. Pri tem napadu so številni bežinski tanki zleteli v zrak in zgorela je tolikšna množina kuriva, da bi zadostovala za šest let potrebam japonske zasedbene vojske. Eksplozije in požar so uničili tudi mnoge laboratorije, ki so jih bili Japonci zgradili v bližini. Dvanajst oseb je našlo smrt, 32 smrtno nevarno ranjenih oseb pa leži v bolnišnici. Strokovnjaki, ki poznajo Formozo in tankajšnje razmere, pravijo, da bodo mogli Japonci la upor premagati samo s pomočjo silne premoči.

Radio dnevnik

V Franciji začne prihodni mesec izhajati list, ki bo prinašal samo radijske vesti. To bo prvi list svoje vrste na svetu.

Magično sonce nad Srednjo Evropo

Srednja Evropa ima svojo senzacijo, nad katero se duhovni nekoliko dni gotovo za bodo pomirili. Od vseh strani osrednjega dela naše celine poročajo o mogočnem nebesnem pojavu, o severnem sijiu, ki se je prikazal nenadno v tokih zvezdah in zbuja med nepoučenim ljudstvom mrzlo grozo, med treznimi opazovalci, ki so si knalno razložili njegovo pravo bistvo, pa silno občudovanje. Kakor je razvidno iz dosedanjih poročil, so opazovali ta pojav najbolje v naših krajih, po Hrvaškem, v Daljnici do Dubrovnika in na vsem ozemlju naše sosedne Avstrije. Da so tu sploščka vsepovsod mislili, da gre za ozromen požar, ki besni neznano kje, je zelo umljivo, saj je severni sij v srednjem predelu Evrope nad vse redka prikazen, ki jo opazujejo kvečjemu vsaki 30 ali 100 let. Zadnji severni sij, ki so ga opazovali skoraj po vsem ozemlju bivše avstro-ogrske monarhije, se je pojavil v polnem poletju l. 1894.; posebno lepo ga je bilo tedaj videti po nizavah zgornje Ogrske. Od tedaj smo vedeli za ta pojav samo iz opisov polarnih pokrajin, kjer skoraj ne mine dan, da bi ga ne bilo mogoče občudovati.

Vsi opisi tokratnega pojava se strinjajo v tem, da se je začel s temno rdečo svetlobo plovkijo, ki se je v obliki toka širila nad severno in zapadno obzorje in se začela knalno nemirno gibati kakor da je v resnici odseval velikanskega požara. Ko so pa začeli iz te plovke švigati radikalno snopi belih, rumenih modrih in zelenih žarkov, so vsaj ljudje, ki so kdaj preživali kakšen opis polarnih noči, spoznali, da gre za severni sij. Pojav je poteval po nebu od zapada proti severu, kar edino tako si je mogoče razložiti, da so ga v zapadnih avstrijskih deželah opazovali že ob 19.30, v srednjih in seve-

rovzhodnih predelih pa se je prikazal nekaj pozneje in je tudi pozneje, okrog 22. ugasnil, med tem ko je izginil v zapadnih krajih že prej. Sicer se pa prikazen v času svojega trajanja ni predstavljal dosledno v isti intenziteti. V srednjih predelih je okrog 20.30 malo potledela, kmalu nato je zasijala ponovno v polni moči in je nato polagoma izginila. Iz nekaterih krajev poročajo, da so sij opazili zopet proti jutranjim uram, vendar so ta poročila malo negotova in gre morda za pomoto.

Prekrasen prizor se je nudil očem v goratih krajih, kjer so zažarele planine od silne svetlobe. Ponekod, kakor v meteorološki postaji Stubenberghaus na gori Schöckel in v Dubrovniku so imeli ljudje vtis, da se boče sredi noči dvigniti nad obzorje velikansko magično sonce. Ta vtis je bil tem bolj čuden, ker je bilo zabo popolnoma jasno in so zvezde ves čas razločno sijale.

Znano je, da se ob severnih sijih v polarnih krajih pojavljajo motnje v telefonskih in brezžičnih vodih. V Gradcu so nalašč opazovali prikaze, tudi s te strani, vendar pa niso mogli ugotoviti nobene močnejše niti v glavnem brzojavnem uradu, niti kje drugje. Tudi radijski prenosi so bili popolnoma čisti.

Kakor pri nas, so si nepoučeni ljudje tudi drugod razlagali pojav kot odsev požara iz to je imelo vsapovsod za posledico, da so ljudje klicali gasilske postaje. V Gradcu so bili telefoni gasilskih in orožniških postaj neuporabni v delu, po eni strani zato, ker so prihajala od vsepovsod sporočila o ognju, po drugi strani, ker so tudi postaje same klicale sosedne občine, da bi zvešale kaj do- ločnega o tem, kje požar prav za prav ali. Za vsak primer so pri vseh gasilskih postajah na avstrijskem štajenskem spravili

alarmne sirene v obrat oglašala so se svarila znamenja s trobili in postaje so oddelke svojih moštev pošiljala v smer nebesne rdečina. Šele po polni so gasilska moštra ugotovljala, da gre za tako rekoč brezumno svetelbno prikazen, ki je po vsej deželi povzročala razburjenje. Podobno je bilo tudi na Dunaju in v njegovi okolici. Od tamkaj poročajo, da so sil opazovali kot temno rdečo plovke s poedinimi žarki, ki so nastajali sporedno. Svetloba je med zapadom in vzhodom precej hitro spreminjala svoj položaj, tako da bi lahko govorili o pravem nihanju. Tudi barva se je spreminjala pogostoma iz temno rdeče v svetlejšo barvo.

In kaj je bilo bistvo tega za nas nenavadnega nebesnega pojava?

Šele naš čas je to bistvo uganil. Med tem ko so nekoč polarne sije smatrali za svetlobo, ki jo izžareva zemlja sama in so pozneje pravilo, toda nejasno domnevali, da gre za električen pojav, so najnovejši raziskovalci ugotovili, da so polarni sij v tesni zvezi z delovanjem sončnih peg. To delovanje povzroča izžarevanje sonca, ki ga magnetno polje zemlje odklanja proti tečaju in ki se v velikih višinah zadržava ob molekule našega ozračja. Ti molekuli zažarijo in aam ustvarjajo tako vidni polarni sij.

Iz tega sledi, da morajo biti takšni sij v tečajnih predelih zemlje vsakdanja prikazen in res tam skoraj ne mine dan, da bi se ne pojavili. Ti sij so večinoma beli, samo če so zelo razsežni, imajo krvavo rdečo barvo.

V srednjih širinah so polarni siji zelo redki, južno od 40. širinskega jih sploh ni opazovati. Eden največjih se je pojavil v nižjih širinah v noči 9. jan. 1831. In so ga opazovali od Madrida do Sibirije. Nenavadna perioda polarnih sijev je bila za Srednjo Evropo od l. 1715. do 1745. Samo l. 1734. so v Berlinu opazovali 35 severnih sijev.

Ogenj in meč

Na severnem Kitajskem so Japonci z bombami razbili hiše na bregu reke, da so mogli s čolni neovirano prispeti v Vusih

Prepir zavoljo skokov s padali

Sport s političnim ozadjem — Slabi živci velemeščanov

V Parizu je nastal nenavaden prepir, ki je delno v zvezi z minulo svetovno razstavo. Na razstavišču so, kakor znano, po ruskem vzgladu postavili stolp, s katerega naj bi skakali ljudje s padali. Višina teh skokov je bila skromna, znašala je kvečjemu 40 m. Skakanje s padali je sport, ki je napravil zmagovit pohod od vzhoda proti zapadu. Pred vsem so ga propagirali iz vojaških razlogov. Sovjetska skakalna pehota je postala glavna po vsem svetu in povsod so jo začeli posnemati. V Rusiji je skakanje s padali pravi narodni sport s političnimi ozadi. Tej modi so hoteli tudi na Francoskem pripraviti tla. Uspeh pa je bil manjši, nego so pričakovali. Izkazalo se je namreč, da se zelo številni ljudje skakanja boje, čeprav se jim ni moglo nič zgoditi: kajti padala so bila dovolj zavarovana z žičnimi vrvmi in drugimi pripomočki. Med bojazljivci nikakor niso bile samo ženske, zgodilo se je, da se je celo neki letalski častnik, ki je med vojno počel-

njal prave čudeže pogumnosti, ustrašil sko- ka s padalom in se je vrnil rajši po stopal- cah s stolpa. Kje so vzroki takšnega vede- nja?

O tem vprašanju se sedaj v Parizu pro- pirajo. Nekateri menijo, da gre za enostavno figarstvo, drugi govorijo o slabih živcih vele- mestnega prebivalstva. Pozornost vzbuja sa- daj članek večkratnega rekorderja, skakalca s padalom Malasseta. Skakanje s padalom, pravi Malasset, je čudovit sport, toda samo za prav mlade ljudi. Kdor je blizu štiride- setih ali pa celo preko njih, ne more mi- sliti na ta sport. Takšen človek nima več istih refleksov kakor mlad človek, njegov organizem se enostavno upira, da bi izvršil skok. Če natančno vzamemo, ugotovlja tudi Malasset bojazljivost kot vzrok za neuspešne poskuse skakanja s padali. Širša javnost pa se bo z njegovo izjavo gotovo zadovolji- ker je tu očitek bojazljivosti vsaj zakrit.

Milijonarjev sin

Konkurzni predlog proti samemu sebi ...

Newyorško trgovsko sodišče obravnava pravkar konkurzni predlog, ki ga je Francis O. French predlagal proti samemu sebi. Ob prelomu stoletja je bil Amos Tuck French eden najuglednejših newyorških bankirjev. Ko je umrl, je svoje imetje več nego deset milijonov dolarjev zapustil svo- jemu sinu Francisu, tihemu, zamlajšenemu mlademu možu. Ko je pa ta nastopil dediš- čino svojega očeta, se je v njem nekaj spremenilo.

To je pokazalo takoj v tem, da je kon- servativnemu bančnemu podjetju svojega očeta priključil poseben poddelek za špekulacije. Uspeh je bil ta, da je 1921. izgubil vse svoje imetje. Čeprav je bil v so- rodstvenih zvezah s polovico newyorških milijonarjskih družin in je bila njegova že- na dedična Livingstoneovih milijonov, je sprejel mesto kot vozač taksija. To me- sto je izgubil tri leta pozneje, ko se je iz- javil solidnega s stavkajočimi šoferji. Le- to dni prej pa se je dala žena od njega ločiti.

Odtlej se je preživljal izmenoma s Sofi- ranjem, prodajanjem oblek in pisateljva- njem. Špekuliranje je že davno ostavil, osebno ne potrebuje mnogo. Uganja pa mnogim ljudem zelo neprijeten sport: igra črno ovco v družbi newyorških gornjih de- set tisočev. Njegovi bogati sorodniki bi ra- di poravnali njegove dolgeve, pa tega jim ne dovolijo. Navzlic temu je bilo njegovo ime l. 1930. še vedno tako ugledno, da je postala ga. Calvinova, članica odlične bo- stonske družbe, njegova druga žena. Osta- la mu je žena od danes.

L. 1934. se je njegova hči poročila z mi- lijarjem Johnom Astorjem III. V kon-

kurznem postopku, ki ga je French pred- lagal proti sebi, je svoje aktivne označil z ničlo, pasive pa z nekaj manj nego 5000 dolarjev. Med njegovimi upniki je neki Ki- tajec, kateremu je za pranje perila dolžan polgrod dolar. Neka trgovina živil pa mu je kreditirala osem dolarjev.

Ne Farr, temveč Braddock

V New Yorku sta se te dni srečala angle- ski boksar Tommy Farr in 33 letni Jimmy Braddock. V desetih rundah je slednji rahl- premagal Tommyja Farra

A NEKDOTA

V neki družbi so vprašali profesorja Einsteina, naj bi povedal razliko med časom in večnostjo. »Na to vprašanje ni laho- ko odgovoriti«, je dejal Einstein, »kajti če- prav bi si vzel čas, da bi vam to razložil, bi potrebovali vendarle celo večnost, da bi to razumeli.«

VSAM DANENA

»Gospodična Dora, ali vas je moja po- mudba presenetila?«
»Nikakor ne! Vedno sem bila prepričana, da imate dober okus!«
»Mnogoč«

Kulturni pregled

Češki prevod „Dume“

V tedenski številki »Lidovih Novin« je izšel prvi češki prevod Zupančičeve pesnitve »Dumac« (v slovaški pisni jezik je izšel 1. 1923 preliči S. Krčmery). Tako je ugledni bruski dnevnik počastil 60letnico največjega sodobnega slovenskega pesnika s šopkom nenavne vrednosti. Pesnik Josef Hora je že na ljubljanskem literarnem večeru 11. t. m. prečital odlomek iz svojega prevoda »Dumac«. Sedaj imamo njegovo novo pravo mojestvo v celoti pred seboj in ne bi bilo prav, če bi jo odpravili samo s kronistično zabeležbo.

Na nekem drugem mestu pripoveduje pesnik Hora, kako se je v zadnjem času bavil s slovensko slovnico, da bi pridobil strukturo našega jezika. Zanimanje za slovensko poezijo je srčna posledica stikov, ki jih ima pesnik »Tihega poslanstva« z nekaterimi slovenskimi literati, predvsem pa z dr. Otonom Berkopcem. Kakor je prizadeval lektor slovenščine na Karlovi univerzi zasnovati in pripraviti »Zajezd« J. Hore in K. Novega v Ljubljano in Maribor, tako gre njemu — vse tem častilcu svojega vinskih rojaka — vsa hvala za to, da je opozoril g. Horo na Zupančičevo poezijo in zlasti še na »Dumac«. Odlični prevajalec Puškinovih in Pasternakovih verzov je s filološkim sodelovanjem O. Berkopca prevzel »Dumac« in »Slap« ter se v kratkem času tolikanj uvedel v jezikovne in formalne značilnosti slovenskega jezika, da se bo poslednje pogostje sprejal po slovenskem Parnasu. Po odličnem uspehu prevoda »Dumac« smemo upati, da češki izbor iz Zupančičeve preproste in enega največjih umetnikov češkega jezika J. Hore ni več daljna godba bodočnosti.

Prevod »Dumac« ni bil lahko delo, zlasti ne za prevajalca, ki šele začel prodirati v slovensko besedo. Horov prevod je po svoji jezikovni točnosti, ritmični verosti originalu, po lepoti in izbruseni verzov, po zvestobi pristnemu Zupančičevemu duhu, ki preveva vso pesnitev, tako popoln, da ne vemo, ali je v čeških prevodih iz slovenske poezije sploh še kaj dosti tako dobrega.

Spomnimo se samo, kako je prevajal Jaroslav Vrchlický Askerca, njegovih težkih jezikovnih nesporazumljenj in hibi! Primerjal sem verz za verzom izvirnik in prevod in ne morem reči, da bi opazil znatnejšo neekladost med izvirno pesniško mislijo, metaforo ali ritmiko in Horovim češkim prevodom. Medtem ko so tudi zelo dobri prevodi večkrat le preprežitve, ki bolj ali manj srečno podajajo vsebino in ritmični tok originalnih verzov, je Horov prevod »Dumac« pravi preliv slovenske besede v češko, preliv, pri katerem se je izgubilo kar moči malo dragocenih kapljic. Medja gre samo na račun tiskarskega škrtca, če čitamo za pesniški stavek »s burjo borijo« »s horo se bilje« ali »enkrat manjka verz« »Tu? Preko morja? In ni ti meja?«

Če bi zapisal, da je Horov prevod »Dumac« lep obet bodočih prevodov iz naše poezije, bi to preveč povsodkanjilo čustvo, s katerim je slehern slovenski poznavalec češkega jezika sprejel to prevajalsko dejanje našega odličnega prijatelja. Kajti Hora tu ni samo dosegel slovenske gore, marveč se je takoj povzpela na vrh: že s prvim poskusom je dal najboljšo.

ko da smemo uvesti to uprizaritev med naj boljše v zadnjih sezonah.

Neka blaga, plemenita dobrotljivost navdaja skoro vse osebe izvirni morda le trgovca Tackletona. Pavle Kovič je obsepal svoje ga Caleba s tako živimi, plastičnimi barvami, da spada ta njegov lik, ki prenese še tako ostro kritiko, med njegove najboljše kreacije. Ta P. Kovičeva podoba je dominantno prepajala vse dogajanje in vse osebe na odru. Značilna dobrotljivost tožnje komedije se izgrajuje do angleške plemenitosti v osebi Dotke, ki jo ja poduhovljeno podajala E. Kraljeva. J. Kovič je primerno ostril živahno dobrodušnost kočijaža Johna, R. Nakrst je kot Edvard veskoti preprečeval prav tako Grinšek kot Tackleton, E. Starčeva kot računarska mati. B. Rasbergerjeva pa kot osrečena hčerka. Trpka usoda slepe Berthe zahteva izredno močne oblikovalke, vendar je bila tudi v podajanju D. Savinove vzburkana po nekaterih močnih pretresljajih.

Češka opereta uspešno spodriva dunajsko in madžarsko. Tudi na mariborskem odru čutimo ta zmogoviti prodor čeških operetnih del. »Antonickne« J. Beneša je sledila v letošnji sezoni njegova znana opereta »Pod to goro zeleno«. Melodije so polne in sočne, popevke živahne (Pod to goro zeleno, Rad bi imel tvoj foto), mnogokje se čutijo glasbe, so folklorni odtenki iz čeških in slovaških dobrih vmea se prepleta humor, ki ni začinjen s sočnimi polikami francoskega esprita, ki pa je sprejemljivejši od onega, kakor smo ga bili vajeni v dunajskih in madžarskih operetah. Uprizaritev te opere je bila po kapelniku L. Herzogu in režiserju A. Harasoviču spretno pripravljena ter uspešno izvedena. Običajne pomanjklivosti so skoro nujno združene z bistvom opere. Sodelujoči igralci in igralko so svojem deležu dobro ustrezali (Sancin, Igličeva, Rasbergerjeva, Verdonik, Grom itd.), nekateri so si znova privoščili nekatera tradicionalna iztirjenja, ki jih galerija z navdušenjem kvitira. Občinstvo je sprejelo tudi to J. Benešovo opereto s toplim navdušenjem. — ee

Mislila je, da je Stankotova srajca bela...

Nastop Katje Delakove in njene skupine

Pred nekaj leti je prišla v Ljubljano plesalka Katja Delakova. Z vztrajnim delom, ki ga je odlikovala velika energija, doslednost in usmerjenost, si je pridobila velik ugled. Ustanovila je svojo plesno šolo, ustvarila si je krogi plesalk, ki se danes lahko imenuje njena samostojna skupina, in si s stalnim javnim nastopom ohranja naklonjenost občinstva. Za svoje letošnji nastop si je izbrala temo — prav za prav tri teme — 1. Človek — Beseda — Barva. Nehote išče gledalec zveze med temi tremi svetovi in misli, da bo razbral iz njih nekakšno trilogijo, povezano med seboj in podano v logično celoto. Toda tega ni opaziti. Te tri točke so le take miselne ali predstavnne skupine, ki nimajo vsebinske ničesar skupnega in od katerih samo vsaka zase zanima ustvarjalno silo Delakove, da navede nastave svoje plesne ustvarjanje. Prav nič ne dvomimo, da se je Delakovi najbolj posrečilo prvi svet »Človeka« in njegovo prikazovanje v koreografiji. Ta del ji je odin najbolj pri sre. Jasno je, da ni moglo vsega ogromnega kompleksa pojmov in pojmovanj o človeku prikazati v enem samem oddelku plesnega večera. Delakova si je izbrala pač tisto, kar je po njenem mnenju najvažnejše — in to važnost moramo v polni meri priznati. — Podarila je namreč, da človek ne pomeni niti sam niti v ožji družbi mnogo, temveč da je v skupnosti ljudi pomembna za dosego zadnjega, visokega cilja, za pot navzgor k luči (kar je bilo simbolično prikazano). Še dvoje trpkih momentov si je izbrala. Najprej vprašanje, ki tlači vse dobro hoteče ljudi: zakaj morajo toliko izmed nas po krivici trpeti in umirati? — Končno je prikazala željo pozabe nad gorjem, ki leži na velikem delu človeštva. Ta prvi del je bil koreografsko in vsebinsko najboljši. Delakova je v jasnem in lapidarnem prikazanju najspretnješa in najbolj večša.

Gotovito je bila »Beseda« najslabši del večera. Z besedami literarnih umetnin ples nikakor ni bil v skladu. Najboljši izmed tega je bil pač ples Delakove na Zupančičevo »iz samotne«, a najmanj primerne nemirno gibanje na prelepo Zupančičevo »Tiho prihaja mrak«. Pri Rilkeje-

vem »Ljubavnem spevu« smo morali nehoti misliti na veliko silo, ki je prihajala iz Mlakarjevih v ljubavnem duetu iz »Vraga na vas«.

Tretji del je bil prikaz, kako gledamo (in občutimo — to besede se je spored skrbno izognil...) barve. Zgrajen je na šturmovo glasbo. Tej ne moremo oporekati slogovne enotnosti, lapidarnosti akordov v močnejših skicah, dosti nežnega prikazovanja v mirnejših slikah in mestoma prav dobro posnemanega nastrojenja raznovrstnih scen, toda v splošnem je glasba premalo kontrastna. Mislim, da je bil šturm tu preveč objektivni in premalo sproščen. Zakaj bi se neki bali tega ali se tega celo načelno izogibali? Tu neka dogmatična načela pač ne pomagajo. Če n. pr. vidim belo barvo kot valovanje, sem upravičen napisati k tej svoji predstavi objektivizirano glasbo. Toda če vidim — in občutim barvo kot nežno, mehko valovanje, ali če je n. pr. modra barva kot delo aktivna, torej polna elana, ali če pomeni rdeča barva mir, plamen in veselje, če so torej vsi ti barvi tako zasidrani v čustvenem svetu, potem naj prav ta svet igra pri sestavljanju glasbe najmočnejšo vlogo. Razgiblje in okrepi naj plesno umetnost, ki naj ji glasba nudi oporo in možnost močnejšega izraza, pa ni treba za to še nobene romantike. Čustvenega sveta prav gotovo ne manjka Delakovi. Sijajno se ji prilagaja močni ritmi, čim udarnejši, tem bolje. Izvrtstvo podaja tragiko in še precej dobro nežno sproščenost. Toda odločno ji manjkajo vsi detajli, še vedno manjka močnejši izraz rok, čeprav sicer radi priznamo neprimerno večjo odtehtanost in zrelost kakor kdaj prej. Z gradnjo plesov nismo bili vselej zadovoljni. Opazimo le drzno, ne vselej dosledno mozaično sestavo koreografskih gibov. O kakem resničnem poglobljenem, natančnem študiju in spoju občutij, izraza in izrazil ne moremo še govoriti. Vse pa je ustvarjeno in prikazano z velikanskim elanom, s tisto veliko silo, ki jo pri Delakovi vedno občudujemo in za katero jo lahko marsikateri slovenski koreografski umetnik zavida! Marijan Lipovšek.

Mariborsko gledališko pismo

Kulturni Maribor je praznoval 60letnico harda in kneza naše besede O. Zupančiča z uprizaritvijo njegova v baladno lirski lepoti blesteče tragedije »Veronike Deseniške« kjer se v nasprotju z epiki in nacionalni mišljo poudarki pri Novačanovem »Hermanu Celjskem« in socialno kritično barvitosti Kreftovih »Celjskih grofov« breztendencno, neproblematično razgrinja veličastno bogastvo ieknih domisli, zarkih avdiivov, mojsrsknega jezika, dinamično krepkega zamaha. Spominska predstava je po več kot desetletnem presledku znova navdušila mariborsko kulturno občinstvo, ki se je opajalo ob očarljivi melodiji jezika in pretresljivi tragičnosti odrednega dogajanja.

Režiser Jože Kovič je pripravil predstavo z njemu lastno doslednostjo in temeljitostjo ter jo izuradil v novem sceničnem ambientu. Dogodki se skozi prva štiri dejanja razpletajo v okviru istega sceničnega ogrođa s smiselno in umetno spreminjanjem poudarkov in poudarkov. Celjske zvezde nam v poudarjenih slikah. Celjske zvezde nam v poudarjenih slikah. Celjske zvezde nam v poudarjenih slikah.

Najznatnejši delež napora in uspeha je tudi to pot pripadel naši prvi igralki E. Kraljevi, ki je v globokem umetniškem doživetju izluščevala pred nami jedro in naturo Veronike Deseniške v vseh odtenkih njene nežne čustvenosti, lirsko ljubezskega vzgo na in tragične stritosti v najodločnejših fazah, tako ob srečanju z Jelisavco, Hermanovem zavrnjenju in poslednjih trenutkih ob koncu pletivega dejanja. E. Kraljeva je zajela v tej stvaritvi vso globino in vsa široki razmah svoje odlikovalne sile ter zrela umetnost. Hermana II. je prikazoval Edo Grom. Glasovno in pojava je povsem ustrezal in je krepko zahteval nekatere poteze na tem v avo veliki celjski sen potopljenem zapo- membejnem predstavljanju celjskega rodu in ponosa. Ob najgloblji zarezah je podoba pa se žal ni razmahnila do one stopnje oblikovalnosti, v kakršni se nam je pred leti predstavil M. Furjan kot Herman II. E. Grom se je n. pr. učinkovito uveljavil v dramski in patetičnem sporu s Friderikom, ni pa to večje poglobljenosti razvilja do vsika ob

sporočilu smrti sina drugorojenca. Rado Nakrst je vzdržal ravnotežje v vseh položajih, preko katerih je razpeta podoba Friderika II., ki krije v sebi celo za zrelega odrskega tvorca precej preizkušajo in sicer od ognjevitiga spora s Hermanom pa do zaključne pretrsljivega sunka v dno in srce. Dostojanstveno mirnost, fatalistično predanost usodi je razodevala Jelisava E. Starčeva. P. Rasbergerjev Jošt je bil navzile splošni preprečevalnosti premalo zahteva, opremeno pa nedostaten in neustrezen. V Deseničanu je P. Kovič poudaril svoje in v krogu malega fevdalstva rastoče obrise skromnosti ter umerjene preprostosti, dočim kaža Sida M. Zakrajškove materialsko nežno zavzetost za svetlejša dni, v katerih naj vidi zaria Deseniške do višav in bleška celjskih zvezd. Prav močno zarisan sta bila lika, ki sta ju, četudi v obsegu pletive še odmerjenosti zasenovala Just Košuta v oskrbniku Neradu in M. Košič v Friderikovem pisarju. Gorinškovi Bonaventura ni iztril v vabljivo karikiranost in pretiranost. V sklepih sliki je njegov prikaz židovskega kramarja pronicil v globino doživljenjskega sočutja.

V ostalih epizodnih vlogah so se še pismerno uveljavili E. Verdonik kot vitez Ivan Sevnčan, B. Rasbergerjeva in D. Savinova kot Jelisavini dvornici, L. Crobnerji v vlogi Hermanovega kancelarja in F. Blaž kot Pravač.

Po vojaškem kapelniku Jiranu oskrbljena in prirejena scenska glasba je poglobljala vti učinkovito uspele največje, najveličastnejše slovenske tragedije. Tudi Dickensova prisrčno romantična božna pravljica »Čvrček za pečjo« v Francemasilovi odski priredbi je toplo razvnela obiskovalce mariborskega gledališča. V njej se preliva pristno dickensovska toplota, preprostost, socialnost. Vse to čudovito ubrano božično dožajanje zori iz čisto preprostih prvih ter osnov, ki se razraščajo v močna učinke. Prav ta preprosta naravnost posameznih likov zahteva globokega umetniškega zamaha, ki so ga naši najboljši tudi obilno izkazali.

Režiser Jože Kovič si je vidno prizadeval, da bi prilil vsu temu avojevtrstnemu božično pravilnemu dožajanju čim več iekrne domačnosti, sentimentalne ubranosti, ta-

Iz Julijske krajine

Italijanski almanah in njegovi podatki o manjšinah

»Almanacco Italiano«, ki ga izdaja že 43 let milanska založba Bemporad, je objavil letos tudi nekaj podatkov o manjšinah v Italiji. Almanah pravi, da je 97% prebivalstva v Italiji italijanske narodnosti in da živi v novih pokrajinah in sicer ob Spodnji Adiži 230.000 Nemcev, v Juljski Krajini pa 600.000 Slovanov. V daljšem polemičnem članku beleži te podatke tudi fašistično glasilo za Juljsko Krajino »Popolo di Trieste«, ki pravi o njih že v naslovu, da so to netočne številke.

V svojem članku pravi list: Kar se tiče Nemcev, so nas zmerom učili, da jih je okrog 200.000 ob Gornji Adiži, okrog Trbiža in v nekaterih beneških občinah. Da je njihovo število naraslo za 30.000, nam je nekaj povsem novega. Toda recimo, da je bila številka 230.000 zapisana tja v en dan, zato pa moramo ugotoviti glede 600 tisoč Slovanov v Juljski Krajini, da je sestavljalec almanahove statistike odčno zapisal skoraj še enkrat toliko, kakor je res.

Juljska Krajina, pravi list dalje, je dežela, ki leži med Livorno, Alpami in Kvarnerom in obsega videmsko, gorško, tržaško, reško in istrsko pokrajino. V vseh teh pet pokrajinah živijo narodnostne manjšine: Slovenci in Nemci v videmski, Slovenci v gorški in tržaški, Hrvatje v reški ter Slovenci in Hrvatje v pulski pokrajini. Prezirno neznatne drobce Nemcev okrog Trbiža! Slovenska manjšina šteje v štirih pokrajinah, v katerih živi 230 tisoč ljudi vstevši tudi one v Režiji in ob Nadizi, Hrvatov pa bo, širokogrudno vzeto, v pulski in reški pokrajini 150.000.

Torej, pravi list nadalje, slovanskih tujerodcev v Juljski Krajini ni 600.000, kakor trdi »Almanacco Italiano«, nego okrog 380.000, če sprejmemo za obeežbo narodnosti izjavo o občevalnem jeziku, kajti če bi hoteli dognati narodnost po rodu, ki mu pripada vsak posameznik v tej manjšini, bi bil nedvomno prijetno iznenadeni. Ne sme se n. pr. pozabiti, da je republika sv. Marka v 17. stoletju naselila po beneškem delu istrske dežele, hudo prizadetem po kugi, ljudi od vse povsod, nekaj Slovanov iz Dalmacije nekaj Albancev s svojih posestev v Albaniji, pa Grkov iz dežel ob Jonskem in Egejskem morju. Tako je še danes v Istri dosti grških, albanških, rumunskih in dalmatinskih priljkov. Že ta krizanja izključujejo, da bi bilo slovansko vse, kar se za tako izdaja. Podatki objavljeni v almanahu, zaključuje »Popolo di Trieste«, ne bi bili tolikoga pomena, če almanah ne bi užival največjega ugleda in ne bi bil tako zelo razširjen.

Drobne novice

V pulsko bolnico so pripeljali iz Vižinade 23 let starega kmečkega fanta Alberta Legoviča. Imel je nevarno rano na trebuhu. Nekdo mu je zasadil nož tik pod želodec v telo in mu rani tudi dobrovje. Naknadno so dognali, da je bil Legović ranjen pri pretepu, nastalem v neki vižinadski gostilni. Njegovo stanje je zelo resno.

V Trstu je v soboto umrl 71-letni odvetnik Pompej Robba. Zadel ga je kap. Robba je bil že pred vojno v vrstah italijanskih irendistov. Takoj po vstani se je pridružil fašističnemu pokretu. V nedeljo so ga pokopali.

Kaznovani trgovci. V Labinščini je nekaj trgovcev zadnje čase prodajalo slabše vrste olja za fino olivno olje. Na prijavo nadzorstvenih organov jih je labinsko sodišče preteklo soboto obsodilo na več tisoč lir globe. Obsojeni so bili Josip Lizul od sv. Martina na 1.000, Franja Klapis od sv. Nedelje na 300, Anton Morel in Marija Morel iz Labra na globo po 500 lir.

Zblaznelli starec umoril svakinja. Pretekli četrtek se je pripetel pri Sv. Jakobu v Trstu tragičen incident. 70 let stari Maksimilijan Segec je z nožem na ulici do smrti zabol svojo 64 let staro Viktorijo Marešičovo. Žena je v nekaj trenutkih izdihnila. Starca so prišli sosedje in ga izročili policiji. Oblasti so dognale, da je bil Segec že pred leti v tržaški norišnici. Ker je jugoslovanski državljan so ga od tam poslali na Studenec pri Ljubljani. Pred kratkim pa mu je uspelo zbežati iz ljubljanske norišnice in se neopaženo vrniti domov v Trst. Doma so se ga silno prestrašili. Žena in svakinja sta se pred njim zaprli v sobo, hči pa je skočila iz stanovanja skozi okno za dve nadstropji globoko na dvorišče. Le k sreči se ji ni nič hudega zgodilo. Naslednje jutro je blazni starec izvršil svoje dejanje. S policije so ga odvedli nazaj v norišnico pri Sv. Ivanu.

...dokler ni vzel na rame Jernejčka katerega mati pere z Radionom!

Tudi če ste le enkrat videli, kako lepo belo Radion pere, ne boste nikoli več zadovoljni z navadnim pralnim sredstvom. V primeri z »Radionovo belino« izgleda vsaka druga belina sivkasta. Njegova skrivnost je v tem, da vsebuje Radion posebno dobro, s kisikom prepojeno Schichtovo milo. Kisikovi mehurčki pronikajo pri kuhanju skozi celotno tkanino in se ne izogone nobenemu vlaknu. Radion Schichtov odstrani temeljito tudi nesnago, ki se z navadnim pranjem ne da odpraviti. Kupite še danes Radion za prihodnje pranje. pere sam

Naše gledališče

DRAMA

Četrtek, 27. Veronika Deseniška. Red B.

Petek, 28. Zaprti.

Sobota, 29. ob 15. Simkovi. Dijaška predstava po globoko znanih cenah. Izven. Nedelja, 30. ob 15. Sneguljica. Mladinska predstava. Izven. Ob 20. Bela bolezen. Izven. Cene od 20 din navzdol.

Zupančičeva petdejska tragedija »Veronika Deseniška«. To delo moramo šteti za radi plemenitega in visokega igralskega sloga, etrinjo podane vsebine in prekrasnih stihov, med največje umetnine slovenskega gledališkega repertoara. Zasedba vlog je premierska. Izredno dognane igralske kreacije dajejo delu odgovarjajočo zunanjo podoto.

OPERA

Četrtek, 27. Seviljski brivec. Red Četrtek.

Petek, 28. Zaprti.

Sobota, 29. Madame Butterfly. Izven. Goslovanje italijanskih lirskih pevcev. Nedelja, 30. ob 15. Pod to goro zeleno. Izven. Goslovanje gđne. Zvonimire Zupceve. Znižane cene. Ob 20. Traviata. Izven. Goslovanje italijanskih lirskih pevcev.

Rossinijev »Seviljski brivec«. Rosino poje gđna. Zupceveva. ki je imela v tej vlogi na našem odru lepe uspehe. Naslovno vlogo briveca poje g. Janko, vojvodo g. Banovec, obe basovski veliki partiji pa sta v rokah g. Beteta in Zupana. Dirigira kapelnik Neffat.

Prvo gostovanje italijanskih lirskih pevcev v Pucinijevi operi »Madame Butterfly«. Naslovno vlogo poje odlična interpretka ga. Rosetta Pampalini. V rokah gostov eta vlogi poročnika in konzula, ostala zasedba je naša domača. Opero dirigira maestro cav. uff. Graziano Mucci. Drugo gostovanje bo v nedeljo v Vardijevi operi »Traviata«.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 29. »Skedenj« v korist zgradbe Sokola II. začeto ob 20.15. Nedelja, 30. »Skedenj«, popoldanska predstava ob 15.15.

Sreda, 2. februarja: »Skedenj«, popoldanska predstava ob 15.15 zadnjič.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Četrtek, 27. Gospoda Glembajevi. Red C.

Gostovanje Vladimirja Skrbinskega.

SOKOL

Glavna skupščina Sokola Ljubljana IV. bo 5. februarja ob 9. uri dopoldne v salonu pri br. Marenčetu na Dolenski cesti. Zdravo!

Društvom in četam Sokolske župe Ljubljana. Zupne smučarske tekme, določene na 15. in 16. januarja ter prelozene na 30. januarja, se zaradi slabih snežnih prilik vobče na bojo vršile. Prijave članstva in naraščajo za zlet v Prago so konfane ter se je do 15. t. m. prijavilo 1020 oseb. — Zdravo! Sokolska župa Ljubljana.

Lep dar: Zgodbe brez groze

RADIO

Četrtek, 27. januarja

Ljubljana 12: Zvezde in zvezdniki (plošče) — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Vesel opoldanski koncert Radijskega orkestra. — 18: Griegova suita »Pet Gyn« (plošče). — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. R. Kolarik). — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura: Ministrstvo za telesno vzgojo naroda. — 19.50: Zabavni kotiček. — 20: Iz severa in juga (koncert Radijskega orkestra). — 20.50: Zbor praških učiteljev (plošče). — 21: Prva ura češke moderne klavirske glasbe (g. Pavel Sivie). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Laha glasba (sodelujejo g. Mirko Premelič in Radijski orkester).

Petek, 28. januarja

Ljubljana 11: Soliska ura: Kraški pojavi (g. Ivan Michler). — 12: Po domačih stezicah (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Godbe na pihala (plošče). — 18: Zenska ura: Ali sme tudi mati govoriti o vzgoji (g. Ivanka Velikonja). — 18.20: Pesmice za kratke čas (plošče). — 18.40: Francosčina (dr. S. Leben). — 19: Napovedi in poročila. — 19.30: Nac. ura: Pesnik (Safet Beg Bagić). — 19.50: Zanimivosti. — 20: Violinski koncert Viktorja Winterfelda (pri klavirju prof. Marjan Lipovšek). — 20.35: Koncert Radijskega orkestra. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Ljudski plesi (plošče). — 22.30: Angliške plošče. 23: Francoski večer.

Beograd 16.45: Pesmi in klavirske skladbe. — 20: Premos iz Zagreba. — 21: Pesmi in plesna muzika. — Zagreb 17.15: Laha glasba. — 20.20: Violinski dueti, pesmi in harfa. — 22.20: Laha in plesna muzika. — Praga 19.15: Vojaška godba. — 20.30: Zvočna igra. — 21: Orkestralni koncert. — 22.20: Revija plošč. — Varšava 19.30: Laha glasba. — 20: Simfonični koncert. — Dunaj 12: Laha godba orkestra. — 15.30: Koncertna ura. — 16.05: Plošče. — 17.20: Koncert komorne orkestra. — 19.25: Koncert po željah. — 20: Dramski večer. — 22.30: Plesna muzika. — 23: Nadaljevanje plesa. — Berlin 19.10: Melodija in ritem. — 20: Laha glasba s plošč. — 21: Zvočna igra. — 22.30: Koncert godalnega kvinteta. — München 19.10: Veseli napavi. — 19.30: Koncert Beethovne glasbe. — 21: Skladbe po željah. — 22.30: Kakor Berlin. — Stuttgart 19.15: Vedra glasba za delopust. — 21.15: Komorni koncert. — 22.30: Laha godba s plošč. — 24: Nočni koncert.

Parnikotel

eventuelno lokomobilni 50—60 m² ogrevne površine, rabljen v dobrem stanju, 8 ali več at, kupimo. Obširne ponudbe prosimo na glasni odd. »Jutra« pod »KOTEL«.

Jackson Gregory:

Juana Castanares

Roman

Soa ni bila velika. Samo trije naslanjači so stali v nji, mizica, zofa v kotu pri oknu, in polica, na kateri je bilo videti nekaj knjig. Na steni je visela ena sama oljnata slika. Bila je v naravni velikosti, živa in sveža, predstavljajoča krasno mlado ženo, patricijko s ponosnim, otočnim izrazom obličja, sklonjeno nad šopkom rdečih rož, ki ga je držala med zalami belimi prsti. Pod sliko je stal marmornat steber in na njem vaza, napolnjena s svežimi, dišečimi rožami; bilo je, kakor da bi se bila lepa gospa pravkar sklonila iz slike in vzela vrtnice, ki jih je držala v roki, iz te vaze.

Sele naslednji pogled je bil namenjen senorju Inocentu Castanaresu. Kakor njegov glas, ki je bil povabil tujca, naj vstopi, ki bil tudi on sam tihi, krotak človek z vpludnim nasmehom, polnim ljubeznive prijaznosti. Težko da mu je bilo več kakor petdeset let; oblečen je bil skrbno, ves v črno, in gladko obrit; glavo so mu pokrivali bujni negovani črni lasje. Velike temne oči so zrle resnobno in se menda še niso bile povsem zdramile iz svoje globoke sanjarije. Medli smehljaj, ki je plaval na fino začetnih ustnicah, se je le komaj odražal v njihovem pogledu.

4 Bil je očitno lep mož — toda ko je obrnil glavo in jo vrgel nekoliko nazaj, mu je padla luč samotne sveče na obraz, ki je bil s kažen od brazgotin. Preko čela, desnega očesa in lica se je vlekla dolga, temnordeča proga, ki jo je sekla drug širok obronek; tretja proga, ki se je izgubljala med gostimi črnimi lasmi, je šla preko levega senca do čeljusti. Človek se je nehotе vpraševal, odkod ima vse te brazgotine in kako je mogel po takšnih ranah vobče ostati živ.

Castanares je ponudil tujcu roko, ki jo je takisto prerezala globoka brazgotina od mezinčevega korena pa do palca, in tiho dejal:

»Bodite mi dobrodošli, senor! Vaš obisk je moji skromni hiši v veliko čast. Star prijatelj? Ne zamerite, da se vas takoj ne spomnim. V moje najverjetneje obžalovanje, senor, mi je spomin zelo opešal. Najvažnejše reči pozabljam.«

Skomig z rameni je bil odgovor. Nato pa trezna ugovoritev:

»Prav dobro veste, da se nisva še nikoli videla. A vendar, da dopolnim Topovo bedasto naznanilo: moje ime je Hawk. Julian Hawk.«

Castanares je bil videti nekoliko v zadregi. Zamisljeno je ponovil ime.

»Senor Hawk Julian Hawk. A torej ste Američan, senor? Po vašem izgovoru tega ne bi spoznal. In ne izmed mojih starih prijateljev? Well, to morem samo obžalovati.« Vzdihnil je: roka, ki jo je iztezal gostu in ki jo je bil ta prežrl, mu je medlo omahnila. »Ali bi smel brez

nevljudnosti vprašati, kateremu vzroku naj se zahvalim za čast vašega obiska, senor?«

»Pred vsem sem prinesel sporočilo. — Castanaresu so se zasvetile oči. Ves nestrpen je vzkliknil:

»Sporočilo zame! Ze ves dan ga čakam, senor Hawk. Poslala vas je — o n! Prinesli ste mi novice od moje senore! Ali se vrne? Kmalu?«

»Moje sporočilo je bilo namenjeno Topu in Viktorju Blondinu, ne vam,« je kratko odvrnil Hawk.

»Da, kakopak!« je pritrdil ta, ki mu je v očeh še vedno sijalo upanje. »A zadevalo je njo, kaj ne?«

Tujcu so se ozke obrvi začudeno dvignile. Njegov pogled je bil napol radoveden, na pol zaničljiv, ko je vprašal:

»Niti malo ne slutim, o kom govorite?«

»Nu, o nji!« S teatralno kretnjo je iztegnil roko in pokazal na sliko gospe z rdečimi rožami. »O svoji senori. Pričakujem namreč njenega prihoda, senor; vsako uro, vsak trenutek se naadam njene vrnitve. Ali je mar res, da ne prinašate novice o nji?«

Julian Hawk ga je h'adno in osuplo premeril z očmi, nato pa je kratko zamrmal: »Ne!« Mahoma je spoznal: Castanares s svojim lepim, žalostnim, od brazgotin s kaženim obličjem je bil zmešan človek.

Veseli žarek upanja je bil izginil siromaku iz oči, tako trd in rezek je bil njegov odločilo: »Ne!« Castanares je vzdihnil; zamišljeno je pogledal

predse, si potegnil z roko po čelu, se nato z onemoglo kretnjo obrnil h gostu, se nasmešnil in dejal:

»Ne zamerite, senor; v zmedenosti sem govoril o rečeh, ki jih seveda ne morete razumeti. A to je minilo. Verjemite, da se zavedam časti, ki mi jo izkazuje s svojim obiskom. Pozno je že, zato vas prosim, da prenočite tukaj. In večerjali morate tudi še niste? Oh!« Skočil je k vratom in burno potegnil za zvonilo. »Najprej boste seveda čutili potrebo, da se umaknete v svojo sobo; saj vidim, da imate do go pot za seboj. Potem lahko še kako urico pokramljava, kaj ne da? Muchacho!« se je obrnil k indijanskemu dečku, ki ga je bil priklkal z zvonjenjem. »Ta gospod je moj gost. Odvedi ga v njegovo sobo. Potem pa obvesti kuharja in naroči mojega najboljšega vina!«

Smehljaje se in kakor v zadregi se je umaknil. Julian Hawk je začuden gledal za njim, nato je skomignil z rameni in odšel z Indijancem. Pot ju je vodila po tlakovanim dvorišču, nato sta preko-račila neki hodnik in prišla v majhno spalnico, kjer so že gorele sveče. Na stojalu je našel vrč z vodo, umivalnik in brisačo. Skoz okno, ki je bilo zamreženo kakor vsa ostala okna v tej hiši, je padala blede mesečina. Julian Hawk je vstopil in vrgel fantu novic, ki ga je ta s prikloonom ujel. Takoj nato je spet zašel pred seboj Topa, ki je bil očitno sam prižgal sveče, hoteč se prepričati, ali je vse v redu.

Topova navzočnost je imela pa še drug vzrok.

MALI OGLASI

Služba dobi

Beseda 1 Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Mesto hišnika

V Sokolskem domu v šiški razpisuje Društvo za zgradbo Sokolskega doma v šiški. Poslanila daje društveni tajnik vsak petek ob 18. do 20. ure v pisarni Sokolskega doma.

Pekovski pomočnik

dobi delo. Naslov se izve v vseh poslovalnicah Jutra.

Mesarski pomočnik

v moirskem izpitom, dobi takoj službo. Višnja gora št. 80.

Služkinjo

za vsa hišna dela in kuhno, zdravo, pošteno, izčem. — Groharjeva 2-II., levo, ob 14. uri.

Šoferja

mlajšega, treznega, sposobnega vseh popravil, sprejem takoj. Ponudbe s točnimi podatki in sliko na ogl. odd. Jutra pod značko »Vesten šofer«.

Izdelovateljico

kravat izčemo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Služba išče

Vriska beseda 50 par da veš 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Brivski pomočnik

mlad, bubi-steren, želi 15. februarja prenesti mesto. Cenji, ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Soliden, abstinent in nekadike«.

Gospodična

je boljša hiša, z znanjem nemščine in glabe, išče mesto vzgojiteljice. Ponudbe na podružnico Jutra Maribor pod »Vzgojiteljica«.

Prodajam

Beseda 1 Din davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Knjižna omara

napredaj po ugodni ceni. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Lepa preproga

počni napredaj. Ogleda se Gajeva 8, parter, desno, od 5.—7.

Dve omari

staronemski slog, poceni prodaj. Blewiscova cesta 9-I., levo od 9. do 11. ure.

Ponesrečenci na otoku morskih razbojnikov

16

Ivo in Pavle sta pravkar premisljevala, ali ne bi kazalo pomagati Kitajcem iz goreč za prostora, ko je razbojniška trojica vlomila vrata in planila iz kajute, vlekoč težki zaboj za seboj. Kakor burja so udrlj po stopnicah na palubo, kjer so naši znanci še slišali njihove nagle korake.

Cauche

— fotelje — in vse drugo priznato solidno delo dobavi
SEVER — Marijin trg 2.

Opnemljeno sobo

oddam 2 gospodoma. Tavčarjeva 3.

Sobo

oddam 1. februarja. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Sobe išče

Beseda 1 Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Sobo

brez ali s hrano, išče za takoj za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Dražbe

Beseda 1 Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Sodna dražba

Hiša št. 9 z industrijsko stavbo in vrtom v izmeri 1688 kv. m v Ljubljani, v sodni hiši, bo prodana na volični dražbi dne 3. februarja 1938, ob 8. uri pri okrajnem sodišču soka št. 16. Cenila vrednost Din 285.654,50, najmanjši ponudek znaša Din 142.827,25

Stanovanje

Beseda 1 Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Nemška dogra

Čistokrvna pasica z rodovnikom, 4 leta stara, napredaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra.

Izgubljeno

Rujava pasica (Zwerghund), sliči na ime Piki, se je izgubila iz vile Zaplotnik, Radovljica. Pošten naštel se naproša, naj jo vrne na naslov: polkovnik Divons, pri gosp. Zaplotnik, Radovljica št. 95.

Stroji

Beseda 1 Din davek 3 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din Najmanjši znesek 17 Din

Sivalni stroji

rabljeni od 400 Din dalje, novi stroji od 1600 Din dalje. Rabljene stroje vza memo v račun — Ugodni plačilo pogoj

Nova trgovina

Ljubljana, Tyrševa (Dunajska) cesta 36.

ZAHVALA

Vsem, ki so ob prebrskih izgubi naše nepozabne hčerke, sestre, svakinje, tete in vnukinje, gospodične

FRANJE CALEARI

z namo sočustvovali, počastili njen spomin, ji poklonili toliko lepega cvetja in jo spemili na njeni zadnji poti, izrekamo našo iskreno zahvalo.

Posebna zahvala prečastitemu duhovniku in gosp. J. Globočniku za njegovo požrtvovalnost.

LJUBLJANA, dne 26. januarja 1938.

ZALUJOČE RODBINE

JAVNA DRAŽBA

Dne 4. februarja 1938 ob 10. se vrši v sobi št. 16 Okrajnega sodišča v Ljubljani prodaja zemljišča vl. št. 113 k. o. Sp. šiška, obstoječega iz tovarniškega objekta in dvorišča ob Bejski ulici, dalje zemljišča vl. št. 471 k. o. Sp. šiška, obstoječega iz stanovanjske hiše s pritlikinami ob Jernejevi cesti in dveh velikih dvorišč ob Gubčevi ulici.

VI. št. 113 je cenjen na Din 235.887.—, najmanjši ponudek znaša Din 117.943,50, vadij pa Din 23.589.—.

VI. št. 471 je cenjen na Din 862.016.—, najmanjši ponudek znaša Din 431.008.—, vadij pa Din 86.202.—.

Vabimo interese k udeležbi.

S P O R T

Šramel in tovariši v Ga-Pa

Prva smola, v smuku bosta morala Heim in Voller startati brez treninga na tekmovalni progi

Ga-Pa, 24. januarja Po neprespani noči je naša reprezentanca hspela davi preko Solnograda in Monako-vega v Garmisch-Partenkirchen Najkrajšje vreme nas je sprejelo in upamo, da nas bo tudi spremljalo vse ta teden. Kakor je gotovo že znano, je odprtovali namesto zapovednika Pračka naš nadzorni in divji Voller, ki pa je tu postal nekam pohleven. Jutri pa pričakujemo Novšaka. Ki bo prišel namesto utrjenega Priboška. Ta se menda pripravila za državno prvenstvo, ker bo baje, kar se tiče kombinacije, zelo ostra konkurenca.

Torej tako se je naša reprezentanca nekoliko spremenila v začetnem trenutku. V Garmischu stanujemo v prijetnem pensionu Schönnegg, kjer je hrana dokaj dobra. Takoj ob prihodu smo obetali presenečenje, ki so nam povedali, da je vstani red tekmovalni spremljenj tako, da je danes zadnji dan za trening za tekmovalce v smuku in bo jutri proga že zaprta, ker je v sredo že start za smuk. Tako smo Jugo-sloveni precej na slabšem od ostalih, ki trenirajo že več tednov otn. že ves mesec. Zato je bilo treba pohiteti in že istega dne po celonočni vožnji — nekajkrat presmukati progo.

Ob 12. smo o'hrinili, toda zaradi velikega navala smo šele ob 14. prišli na vrsto, da nas potegne žilna železnica na start na Kreuzeck. Tu smo videli najznamenitejše tekmovalce v smuku. Po startni listi sem sklenal, da so tu zbrani najboljši vsi ranji, ki kaj nomenijo v smuku. Bosta h ostra in nevarna. Zbrani so vsi najboljši Avstrijci, Švicarji, Italijani, Francozi ter b tekma v smuku najmočnejša in konkurenca najmočnejša od vseh do danes.

Drž. prvenstvo v umetnem drsanju

V soboto in nedeljo na drsalšču SK Ilirije Tekmovalce oz. tekmovalke so prijavili doslej klubi HASK (Zagreb), SK Celje in predvsem ter najbolj številno seveda SK Ilirija. Po teh prijavah bo startalo 10 do 12 dnascev in drsalck. Savezni tehnični odbor je imenoval za vodstvo tekmovalca inž. St. Bloudka kot vrhovnega razsodnika ter gg. Betetja, Kavška in Wisjaka kot sodnike ocenjevalce.

Uvod v prireditve prvenstva bo javna produkcija vseh prijavljenih tekmovalcev v prostem drsanju v soboto ob 18.30. Obvezne vaje bodo izvajane v nedeljo ob 8.30, in bodo trajale nekoliko do 10. ure. Ob 10.30. se bo vršil najlepši del tekmovalca t. j. tekmovalje v prostem drsanju. Prvenstveno tekmovalje se deli v tri skupine: v prvenstvo seniorjev, v prvenstvo juniorjev in v damsko prvenstvo. O podrobnostih bomo občinstvo še informirali.

Nova skakalnica

Tujsko prometno društvo v Radovljici bo v nedeljo 30. t. m. otvorilo novo skakalnico na Lancovem.

Novo skakalno napravo bo dalo društvo blagosloviti, po otvoritvenem govoru pa bodo takoj propagandni skoki. Na tekmi bodo nastopili razni znanj skakalci, vabljeno pa so tudi še vsi drugi, ki dozdaj niso vedeli, da bo to nedeljo skakanje blizu Radovljice.

Otvoritvena svečanost se bo začela ob 3. popoldne in se zanj ne bo pobirala nobena vstopnina.

Vabljeni!

V nekaj vrstah

Včerajšnja »Politika« objavlja dolg intervju z našim olimpijskim maratonom v smučanju Francem Smolejem, ki biva trenutno v smučarskem tečaju v Cresplo-ekem blizu Sarajeva. Smolej je med drugim izjavil, da ga je olločitev JZSS, da ne poj-ve na svetovne smučarske tekme v Lahti, zadela kakor strela iz jesnega. Mnogo se je pripravil za ta svoj start v tujini kajti obljubljeno mu je bilo ob raznih strani, da bo gotovo šel na tekme. Čud' se, kako je mogel savez, da čeprav s pomočjo trenerja izražnati, da bi mogel v tekmi na 50 km zaestati komaj 35. ali 40. mesto. Če je pa lani v Garmischu vsaj štri na najboljšo severnjake pustil za seboj. In tudi stroške je savez preračunal previsoko, kajti Finci so Smoleju ponudili vožnjo in bivanje med njimi brezplačno, tako da bi bilo za njegovo pot tjakaj žrtvovati morda komaj 7000 dinarjev. Ta denar bi ne bil potržen zama-n, nikakor na nj prav, da bodo z njim potova-li na FIS tekme v Engelberg širje t kmo-valci, ki niso doslej nobenih posebnih rezultatov niti doma, kaj šele v tujini. Sicer

Snež, ki je tu zapadel že sredi decembra, je zguljen do zemlje. Standardna proga za smuk je v zornem delu še dokaj dobra, v spodnjem delu je se snež pretvoril v led. V nekaterih strmejših delih ga sploh ni, ker so ga tekmovalci odnesli. Heim že po zna to progo in mu ne bo delala težko, čeprav bi potreboval najmanj 2 do 3 dni vežbanja. Voller, kot mednarodni novinec, pa je dokaj korajzen, in če mu bo sreča mila, bo svoj kist prestal srečno. V prvo gre vsakomur zelo težko! Posebno v tem primeru, ko ne bo imel dovolj prilike za vežbanje, ampak se bo moral zalovljiti kakor Heim le z dvema vožnjama s Krenzeck.

Kakor sem že rekel, je tukaj manj in slabši snež kot za imamo doma. Par km pred Ga-Pa sneža še niholi ni videti in amo se kar bali, da je že spomlali...

Jutri je prost dan, ki ga bomo uporabili za odmor in vežbanje v slalomu. Pa na skakalnico bomo pozredali, ki jo še pripravlja, ker je popolnoma zmrznjena. B. Š.

Na prvih mestih v smuku — so Nemci in Avstrijci

Garmisch-Partenkirchen, 26. jan. Današnje tekme v smuku v okviru II. medna-rodnega zimsko-sportnega telesa so dale naslednje rezultate:

1. Roman Würdfe (Nemčija) 4:22,4 2. Erhard Kneisel (Avstrija) 4:27 3. Josi Gan-ter (Nemčija) 4:30,8 4. Tadej Schwabi (Avstrija) 4:31,4 5. Hans Chemser (Nemčija) 4:34,6.

Svetovni prvak Francos Emil Allais je kmalu po startu ostaloni, enaka usoda je zaradi poškodbe zadela tudi italijanskega prvaka Sertorellija.

pa je Smolej poudaril, da se bo pokoril sa-veznim odločitvam, hotel pa je povedati javno, da je padei v nemilost pri onih, za katere je zastavljal toliko svojih sil in jih častno zastopal, kadar so ga poklonili. Mi poznamo Smoleja kot mirnega in discipli-nirane mednarodnega tekmovalca in se čudimo, da je ubral to pot za protest proti sklepu JZSS glede njegovega starta na te-kah v Lahtiju.

Med predvojnjo koledarsko družino je bil tuji pri nas dobro znan odlični zagrebški vozač Branjo Gregl. Zalostna usoda mu je pretrgala življenjsko pot sredi vojni vatre na Krasu, kjer ga je 18. avgusta 1916 raz-trgala italijanska granata. Pred kratkim je neki zagrebški trzovec slučajno našel grob tega hrvaškega sportnika blizu Komna pri Kopačevici in sedaj se je koledarski klub Sokol v Zagrebu, ki je štel Gregla med svoje člane, odločil, da bo dal njegove smrtne ostanke še letos, bržkone na dan obletnice smrti, prenesti v domovino.

V nadaljnjem poteku tabletenških tekem za svetovno prvenstvo v Londonu je naša državna reprezentanca napravila še dve pomembni zmagi, in sicer nad Holandijo s 5:1 in nad Litvo s 5:2, medtem ko je proti Českoslovaški izgubila s 3:5.

SK Ljubljana. Danes ob 14.30. obvezen trening nogometašev na igrišču. Za igralce, ki so zadržani, trening ob 18. dalje v telovadnici na učiteljsku.

Turni in začetniški smučski tečaj Zvez za tujski promet bo v nedeljo na Kofcah. Za prevoz je rezerviran poseben avtobus po din 29 za vožnjo iz Ljubljane do Anke'ta in nazaj. Odhod iz Ljubljane bo zjutraj ob 6.15. povratek v Ljubljano ob 20. Ker je na razpoložo še nekaj sedežev, opozar-jamo nanje tudi ostale smučarje, ki se na morajo prijaviti do petka opoldne v bilje-tarni »Putnik«.

Seja smučarske sekcije SK Ilirije bo dre-vi ob 19. v kavarni Evropi.

OBIŠČITE TRST!

Velika lirčna, simfonična sezona mestnega gledališča Giuseppe Verdi.

9. JANUARJA — 24. MARCA.

SPORED: Otello — Don Pasquale — Il Champello — Tosca — Manon — Il Dibuk — Boris Godunov — Mojstri pevcu nürn-berški — I Misteri Dolorosi — Beethovnova Missa Solemnis in dva simfonična koncerta.

DIRIGENTI: Umberto Berrettoni — Piero Fabbroni — Franz von Hoesslin — Gino Marinuzzi.

V GRADU SAN GIUSTO: karakteristična klet s pristnimi italijanskimi vini.

Informacije: ENIT, Petra Ko-cica br. 6, Beograd, in ENTE PROVINCIALE per il turismo, Trieste, AZIENDA AUTONO-MA di Soggiorno e Turismo,